

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ὡσπερ Πελεκάν, τετρωμένος τήν πλευ-
ράν σου, Λόγε, σοὺς θανόντας παῖδας ἐ-
ζώωσας, ἐπιστάξας ζωτικούς αὐτοῖς κρουνοὺς.

Ἄπο τὸν ἄρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

Δημήτρη Θεοδορίδη	Χλωμιασαν	σε λ. 1
"Ανταμ Αίλενσλαϊγκερ	Μάθε με	" 2

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Τζώρτζ Ράσελ	Τό σπέρμα τῆς προδοσίας τοῦ Ιούδα	" 3
Ἰωάννας Θεμιστοκλέους	Τό καβουράκι	
Ἄπό τὰ Iota Sanctorum	Ὁ Ἅγιος Μαλό καί ἡ καρ- δερίνα	" 5
Χέλεν Ουάντελ	Μίμηση τοῦ Ἁγίου Μαλό	" 5
Ν. Πετιμεζᾶ Λαύρα	Τό τραγούδι τῆς μούλας (ποίημα)	" 6
Μπορίς Σλούτσκι	"Ἄλογα στόν ἕμεινό(ποίημα)	" 7
Τζών Νιούμαν	Ἀναντρία καί τυραννία	" 8
Ἐντμόν Φλέγκ	Τό κατσικάνι	" 8
Ἄπό προσευχή ἐρωθρόδεσμων	Ἀδέρφια	" 8

ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΗΤΣ

Μαρίας Οἰκονόμου	Οὐίλλιαμ Μπάτλερ Γέητς	" 9
Οὐίλ. Μπ. Γέητς	Τό ρόδο τῆς μάχης(ποίημα)	" 12
Οὐίλ. Μπ. Γέητς	"Οραμα ετοιμοθάνατου ἀγωνιστῆ	" 13

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ I: ΠΟΙΗΣΗ-ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΝΤΑΝΤΕ

Ντάντε Ἀλιγκέρι	Τό μυστικό ρόδο (στίχοι ἀπό τόν"Παράδεισο)	14
Ντάντε Ἀλιγκέρι	Σκέψεις	" 15
Φιλιμπέρτο Τσαρρατίνι	Ὁ Ντάντε ψυχολόγος καί προφήτης	" 15

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ II: ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΚΑΙ ΜΥΘΟΣ

Χ.Κρ. Ἄντερσεν	Ἡ μικρή σειρήνα(παρამύθι)"	19
Ἄγλ. Ζάννου	Ὁ Κρίσανα(ἕμμετρος μῦθος)	23

ΟΡΦΙΚΕΣ ΕΜΠΝΕΥΣΕΙΣ

Ἄπό τὰ ὀρφικά ἀποσπ.	Τό ὀρφαϊκόν ὁμοούσιον	" 25
"Ἄγγελου Σικελιανού	Τό ρόδο ὀρφικό σύμβολο	" 25
"Ἄγγελου Σικελιανού	Τό ρόδο τό εκατόφυλλο (στίχοι)	" 26
Τίμων Βρατσάνου	Ἡ ὀρφική μύηση	"
Τερέζας Σειραδάκη	Ἡγησώ Προξένου(ποίημα)	" 30
Γ. Δροσίνη	Ζάν Ἰφιγένεια(ποίημα)	" 31
Λιούϊς Μόρρις	Συγκαιρινός ὀρφικός ἕμμος (ποίημα)	" 32

(Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στή μέσα σελίδα τοῦ πίσω ἐξώφυλλου)

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ
ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 26 (ΙΣΟΓΕΙΟΝ) ΑΘΗΝΑΙ

Διευθύνεται υπό Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς
Ἑπεύθυνος Συντόξεως Ἄγλ. Ζάννου Χαρ. Τρικούπη 26
Ἑπεύθυνος Τυπογραφείου Ν. Παναγόπουλος Ἄγ. Κωνσταντίνου 14
Διανέμεται Δωρεάν - Ἐκδίδεται ἀνά τριμηνίαν

Ἄριθ. Δελτίου 28 Φθινόπωρο 1965

Ἰουλ. - Ἰουν. Κάθε Τρίτη καὶ Παρασκευή ὁμιλίαι ἀπὸ τῆς 8 μ. μ. Τὰ γραφεῖα ἀνοιχτὰ 7-9 μ. μ.

Στὶς καλοκαιριάτικες διακοπὲς (Ἰουν. - Ἰουλ.) τὰ γραφεῖα ἀνοιχτὰ κάθε Τρίτη 7.30 - 9 μ. μ.

Ο ΠΕΛΕΚΑΝ πιστεύει ἀκλόνητα πῶς ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρώπου στὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξη εἶναι ἀνάλογη μετὰ τὴν ἐπίγνωση τῆς οἰκουμενικότητός του.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

Α΄ ΧΛΩΜΙΑΣΑΝ

Σὲν τὰ χινοπωριάτικα τὰ φύλλα,
τοῦ χωματένιου μου μυαλοῦ
οἱ τόσοι μύριοι στοχασμοί,
οἱ τόσο βολικὲς στό ἐγὼ μου
προχτεσινὲς μου πίστεις,
τοῦ κόσμου μας τοῦ σημεροῦ
οἱ τόσες ἀρετὲς,
χλωμίασαν καὶ κιτρίνισαν
καὶ ἀπ' τοὺς ἀπόκοσμοι ἀγέρηδες
σιροπίστηκαν καὶ χάθησαν στό χάος.

Δὲν ἄντεξαν στό Φῶς
τό δυνατό καὶ ἀστραφτερό
τοῦ Ἡλίου ζου, τῆς Ἀγάπης ζου,
ΖΩΗ,
μέ τὰ πολλὰ τὰ ὀνόματα,
"Ὀσιρῖς, Ζίβας, Φοῖβος ἢ Ἄριστός.

Δημήτρης Θεοδωρίδης
Ἄπό τό "Ἐκ βαθέων" τῆς συλλογῆς "Ἀντίλοι"

Καϊμένο μικρό καβουράκι. Ξῖσαι καί σύ ἔνα ἀπό τῶν δημιουργήματα τοῦ μεγάλου Θεοῦ. Πρέπει νά σέ βοηθήσω. Δῶσε μου μητέρα λίγη κλωστή καί σύ, Ἰούδα, ἔνα μικρό ξυλαράκι. Θά δέσω τό σπασμένο πόδι, γιά νά μπορέση νά περπατήση.

- Χά. Χά. Χά. Γέλασε ὁ Ἰούδας. "Ακου τί λέει κυρά, εἶπε στήν Παναγιά. Θά δέση λέει ξύλο στό πόδι τοῦ κάβουρα. Χά χά χά.

- Μή γελάς παιδί μου. Ὁ γυιός μου θά κάνη αὐτό πού πρέπει γιά νά βοηθήση τό μικρό καβουράκι, πού τόσο πολύ υιοφέρει. Τότε ὁ Ἰούδας ἔκαψε νά γελάη μά δέν ἔκαψε νά κοιτάξῃ τί ἔκανε ὁ Χριστούλης, πού μέ μεγάλη προσοχή ἔβαλε τό ξυλάκι πλάι στό σπασμένο πόδι καί τό ἔδεσε μέ τήν κλωστή. Ὑστερα ἔκαμε μιά μικρή γουβίτσα στήν ἔμμο καί τό ἔβαλε.

- Κάθησε τώρα, τοῦ εἶπε, λιγάκι ἤσυχο. "Άσε τά τρελλά σου παιγνιδάκια καβουράκι γιά νά γίνης καλά.

Καί τό καβουράκι, σάν νά κατάλαβε, κάθησε μέσα στή γουβίτσα. Ξετῖνος δέ ἐπῆγε καί συνέχισε τό καραβάκι. Μέ επιδεξιότητα καί υπομονή ἔκοβε τά ξυλάκια καί τά κάρφωνε. Ὁ Ἰούδας τόν ἔβλεπε καί ἡ ζήλεια εἶχε ζωγραφιστή στό πρόσωπό του.

- "Ήλα, Ἰούδα, τοῦ ἔλεγε ὁ Χριστούλης, νά μέ βοηθήσης. Δικό σου εἶναι τό καραβάκι. Πρέπει νά προφθάσουμε νά τό ρίξουμε στή θάλασσα. Ἡ τό δοῦμε πῶς θά χορεύη στά κύματα.

- Δέν ξέρω ἐγώ, ἀπαντοῦσε ὁ Ἰούδας. Νά τό τελειώσης ἐσύ. Ξέρεις καλύτερά ἀπό μένα γιατί εἶσαι γυιός τοῦ μαραγκοῦ.

Δέν τοῦ ἀπαντοῦσε σέ τίποτα ὁ Χριστούλης καί ἐξακολουθοῦσε νά φτιάχῃ τό καραβάκι. Ξαφνικά ὅμως τόν βλέπει νά σηκώνεται καί νά πηγαίνη στή γουβίτσα πού ἦταν τό καβουράκι. Κατάλαβε πῶς κάτι κακό θά ἔκανε καί πρίν προφτάση νά τόν σταματήσῃ εἶχε βάλει τό χέρι του στή γουβίτσα καί εἶχε βγάλει ἔξω τό καβουράκι.

- Κοίταξε τό ἔργο σου μεγάλε ἀρχιμάστορη, λέει στό Χριστούλη. Βλέπεις πῶς κόλλησε τό σπάσιμο; καί τραβῆξε τό δεμένο ποδαράκι. Πάρε τά υλικά σου, γιατί μπορεῖ νά σοῦ χρεοκοποῦνε καί γιά ἄλλο κάβουρα. Χά, χά, χά.

Ὁ Χριστούλης ἔμεινε ἄφωνος. Ἀπό τά Ἅγια Ἐκτάκια του ἀρχίσανε νά τρέχουνε δάκρυα. Ξοκυφε καί ἐπῆρε τό καβουράκι, πού σπαρταροῦσε.

- Γιατί ἔγινες κανός, εἶπε στόν Ἰούδα. Τί κέρδισες μέ τό μεγάλο πόνο πού προκαλέσες στό μικρό αὐτό ζωάκι;

Μάζεψε ἀπό χάμω τό σπασμένο ποδαράκι, τό ἔλυσε ἀπό τό ξυλαράκι καί τό τοποθέτησε στήν τρυπούλα πού φαινότανε. Καί ὅλο ἔκλαιγε... Ἦνα ἀπό τά θεῖα του δάκρυα ἔσταξε πάνω στήν τρυπούλα καί... τό καῖμα ἔγινε. Τό καβουράκι ἄρχισε ἀμέσως νά περπατᾷ. Τότε ὁ Χριστούλης προχώρησε στή θάλασσα καί τό ἔβησε ἐπάνω σέ μιά πέτρα. Τό κοίταξε πού χαρούμενα ἔτρεχε στί γινώριμά του μέρη.

Ἡ Παναγιά σ' ὅλη αὐτή τήν ἱστορία δέν εἶχε διόλου μιλήσει.

Σάν εἶδε ὅμως πὺς τελείωσε, ἐπῆγε κοντά του, τὸν ἐπῆρε στήν ἀγκαλιά της καί ἐνώ φιλοῦσε τὰ χέρια του, τοῦ ἔλεγε.

-Παιδί μου, ἡ κάθε σου πράξη εἶναι ἀγάπη. Εἶναι καθῆκον." Ἀραγε παιδί μου, πόσο μέγας θά γίνης... Καί ποιοῦ θά εἶναι τό εὐχαριστῶ τῶν ἀνθρώπων σέ ζένα;

Ἐκείνη τῆ στιγμή ἀκούστήκανε κλάματα. "Ἐκλαιγε ὁ Ἰούδας. Κοιτοῦσε τό Χριστούλη καί ὅλο ἔκλαιγε.

"Ἐλα νά τελειώσουμε τό καρναβάλι σου Ἰούδα, ἄκουσε ἡ Παναγιά τό παιδί της νά λέη. Τό πρόσωπό Του, καθώς μιλοῦσε, ἔλαμπε ἀπό τό χαμόγελο πού εἶχε ἀνθίσει στά χεῖλη Του. Τό χαμόγελο τῆς ἀπέραντης, τῆς ἀτέλειωτης καλωσύνης Του. "Ἐλα, Ἰούδα, μὴν κλαῖς πιά. Τό καρναβάλι τώρα εἶναι εὐτυχισμένο. Ἐγεί γερὰ ὄλα του τὰ ποδαράκια καί γυρνάει καί πηδάει ὅπου τοῦ ἀρέσει. Μὴν κλαῖς, Ὁ καλὸς Θεὸς ἀμέσως μᾶς συγχωρεῖ, φτάνει νά μὴν ξανακάνουμε τὴν κακή πράξη. "Ἐλα νά τελειώσουμε τό καρναβάλι σου. "Ἐλα κοντά μου, Ἰούδα.

Ἰωάννα Θεμιστοκλέους

(Ἀναδημοσιεύεται ἀπὸ τό περιοδικό "Πολιτική ἀεροπορία")

Γ' Ο ΑΓΙΟΣ ΜΑΛΟ ΚΑΙ Η ΚΑΡΔΕΡΙΝΑ

Ὁ Ἅγιος Μαλό ἦταν ὀπαδὸς τοῦ Ἀπόστολου Παύλου καί γι' αὐτό ὅσες φορές τοῦ μενε λίγος καιρὸς δούλευε κι αὐτὸς χειρωνακτικὰ γιὰ νά κερδίζει τὰ λίγα χρήματα πού χρειάζονταν γιὰ τίς ἡμέρες ἀνάγκες του.

Κάποτες μαζί μ' ἄλλους χριστιανούς εἶχανε πάει σ' ἓνα κτήμα νά κλαδέφουνε τ' ἀμπέλι.

Σάν ἀποτελείωσε τῆ δουλειά του πῆγε νά πάρει τό σακκάκι του, μὰ βρῆκε πὺς μιά καρδερίνα εἶχε γεννήσει ἓνα αὐγὸ πάνω σ' αὐτό. Ξέροντας πὺς ὁ Θεὸς ὁμοία φροντίζει γιὰ τὰ πουλιά ὅπως καί γιὰ τὰ πάντα δέν πῆρε τό ροῦχο του ἀπὸ ἐκεῖ ὡσπου νά κλωσσηθεῖ τ' αὐγὸ καί τ' ἄλλα πού γέννησε ἔπειτα ἡ καρδερίνα καί νά γίνουν πουλάκια. Καί τοῦτο εἶναι τό θαῦμα. Ὅσο καιρὸ ἔμεινε τό σακκάκι μεῖ ἔξω, οὔτε μιά σταγόνα βροχὴ δέν ἔπεσε ἀπάνω του. Κι αὐτό τό ἴσον πολλοί καί βλόγησαν τό Θεὸ γιὰτί ἔδειξε ἔτσι τῆ χαρὰ Του γιὰ τὴν ἀγάπη πού νοιώθουν λίγοι ἔνθρωποι γιὰ τὰ ζῶα.

Ἀπὸ τὰ Acta Sanctorum. Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Δ' ΜΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΛΟ

Λένε πὺς ὁ Ἅγιος Μαλό δέν πῆρε τό σακκάκι του γιὰτί μιά καρδερίνα εἶχε κάνει τῆ φωλιά της πάνω σ' αὐτό.

Νά καί κάτι παρόμοιο. Προχτές κάποιος πρωταθλητῆς τοῦ γκόλφ ἔχασε τὸν ἀγῶνα γιὰ τό πρωτάθλημα ἐπειδὴ δέ θέλησε νά παίξει τὴ μπάλα του πού ἔπεσε κοντά καί κύλησε δίπλα στή φωλιά μιᾶς τσίχλας.

"Ἐλεν Οὐάγγτολ (Helen Waddel) σύγχρονη βρετανὴ πεζογράφος καί ποιήτρια. Ἀπὸ τό "Ὡς καί ἅγιοι". Μετάφραση Δημ. Θεοδωρίδη

Ε΄ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΜΟΥΛΑΣ

Εὐλογημένο γιά τόν κόσμο τό βουνίσιο,
τό πεισματάρικο κι ἀνάποδο μουλάρι.
Τό δρόμο στήν κακοτοπιά θά βρεῖ τόν ἴσιο-
μὴν τό κεντᾶς μὴν τό βαρεῖς μόνο θά πάρει
τίς σᾶρες καί τὰ κρᾶκουρα - κάθε στρατί,
τό πόδι του, ἀκαλλίγωτο, γερά πετᾷ.

Μιά τούφα πουργαρόφυλλα κορφολογέει,
διαβατικά τήν πείνα του νά ξεγελάσει,
καί σέ μιά λούμπα κοκκινόνερα βουτάει,
τά δυό μουσούδια νά δροσίσει ἀπό τή βράση.
Δέ σοῦ ζητάει παρᾶ μιά στάλα λευτεριά:
Δέ θέλει χαλινόλουρα καί λαιμαριά!

Καί πάει τ'ἀλέσματα στό μύλο μοναχό του.
Ἐνόιαστος τ'ἀκλουθᾶς κι ἀκούς ν'αντιλαλεῖ
τό χαλκοκουδουνο στό λαιμοτράχηλό του
σά μπικμπιλόλαλο ἀνοιξιᾶτικο πηυλί.
Στρέφει, τηράει καμιά βολά καί κατά σένα,
σά γά σοῦ κρένει μέ τά μάτια μπιστεμένα.

Μὴν τήν κεντᾶς τή μούλα σου, μὴν τή βαρεῖς.
ἄστη νά πάρει ἀνασσαμό σέ κάποιο σιάδι
μέ τήν παλάμη κάνε της ὄντας μπορεῖς.
ἀνάλαφρα στήν τραχηλιά της κάνε χᾶδι
καί θά σέ πᾶει γοργότερα στή ράχη πέρα
καί πάλι οθε ζητᾶς νά πᾶς τήν ἕλλη μέρα.

Κι ὄντας θε νάρθει κι ὁ καιρός νά βγεῖς γαμπρός,
στρωσιδωμένη μέ τά κόκκινα κιλίμια,
θέ νά περνᾶει καμαρωτή στά μάτια μπρός
τῶν κοριτσιῶν ἀπ τοῦ χωριοῦ τά καλντιοίμια.
Θ' ἀνοιγοκλειοῦν ἀλόπορτες καί τζαμωτά
- γειά καί χαρά στόν καβαλάρη πού βαστᾷ.

Κάποιαν ἡμέρα, λιόκμα γιά ἀνεμοζάλη,
ξάφνου θά νιώσει τά φορτιά της πιό βαριά...
Κοντολυγᾶει, χτυπᾶει στό χῶμα τό κεφάλι
καί θά σ'ἀφήκει μοναχό μεσοποριά.
Χαροπαλεύοντας γυρνᾶει τ'ὄργό της μάτι-
λέν - καί τηράει στερνή φορά τόν ἀγωγιάτη.

Ν. Πετιμεζᾶς - Λαύρας

ΑΛΟΓΑ ΣΤΟΝ ΩΚΕΑΝΟ

Τ' ἔλογα μποροῦν νά κολυμπᾶνε
ὅμως λίγο - κι ὄχι βολικά.

"Γκλόρια" - στή λαλιά μας, τό ξηγάνε:
"Δόξα" - θυμηθεῖτε τό καλά.

"Πιχονταξ καμάρι τ' ὄνομά του
ἔσκιζε ενα πλοῖο τόν ωκεανό.

Χίλια ἀλόγατα στ' ἀμπάρια κάτω
αἰγιά μασούσαν τό σανό.

Χίλια ἀλόγατα. Κι εὐτυχία δέ φέραν
τέσσερις χιλιάδες πέταλα σ' αὐτά.

Νάρκη χτύπησε τό πλοῖο μιά μέρα
μακριά ἀπ τή γῆ τους στ' ἀνοιχτά.

Μπόρεσεν ἡ βάρκα νά χωρέσει
τούς ἀνθρώπους. Κεῖνα ἀλαφιαστά

κολυμπούσαν... Δέν ὑπῆρχε θέση
γιά τ' ἀλόγατα σέ βάρκες καί πλωτά.

Πλέει σάν πυρόξανθο νησάκι
τό κοπάδι στ' ωκεάνιο νερό.

Κι ἦταν τόσο ἀπλό - σάν ποταμάκι
τούς φαινότανε τό χάος τό τρομερό.

Μά δέν εἶχε τέλος τό ποτάμι.
Σαί παράπονο, χλιμίντρισμα φριχτό

στέλναν τ' ἄτια πούχαν ἀποκάμει
σ' ὅσους τάχαν στείλει στό χαμό.

Τά κατάπινε τό στόμα τῆς ἀβύσσου
καί πνιγόταν τό χλιμίντρισμα, οἰμωγή.

Μά κι αὐτό, ἦταν ὅλο. Μά λυπήσου
τ' ἔλογα πού δέν ξανάδανε τή γῆ.

Μπορίς Γλούτσκι, σύγχρονός μας ρῶσος ποιητής
Μετάφραση Ἀλέξη Πάρονη

Ἐνα δημοσιεύεται ἀπό τό περιοδικό " Νέα Ἔστια"
τῆς 1 Ἰουλίου 1963 (ἔτος ΔΖ' Τόμ. 74ος
τεῦχος 364 σελ. 860).

Ζ' ΑΝΑΝΤΡΙΑ ΚΑΙ ΤΥΡΑΝΝΙΑ

Τί νάναι τό λοιπόν έκείνο πού τά φυλλοκάρδια μας άγγίξει κι άνατριχίλα μᾶς φέρνει σά βλέπουμε νά μεταχειρίζονται άπάνθρωπα τά δύστυχα τά ζῶα; Μιῦ φαίνεται πῶς εἶν' ἐτοῦτο: Πρῶτα πρῶτα πῶς δέ μᾶς εκάνανε κανένα κακό. Ἐπειτα τό πῶς δέν ἔχουνε τή δύναμη ν' άντισταθοῦνε. Κεῖνο πού κάνει τόσο ιδιαίτερα συγκινητικά, τά ὅσα τραβᾶνε τ' αἰμοιορα τά ζῶα εἶναι πῶς πέφτουνε ζύματα τῆς αναντριάς καί τῆς τυραννίας. Εἶναι τόσο τρομαχτικό, τόσο σατανικό νά βασανίζουμε τά πλάσματα πού δέ μᾶς βλάψανε ποτέ, πού δέ μποροῦνε νά υπερασπιστοῦνε τόν εαυτό τους, πού εἶναι ἀπόλυτα στήν εξουσία μας.

Καρδινάλιος Τζῶν Νιούμαν (John Henry Newman, 1801-1890), ἄγγλος θεολόγος καί ποιητής. Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου.

Η' ΤΟ ΚΑΤΣΙΚΑΚΙ

Μιά μέρα ἕνα κατσικάκι τό ἔσασε ἀπό τό κοπάδι του. Ὁ Μωυσῆς ἔτρεξε ἀμέσως νά τό περιμαζέψει κι ὕστερα ἀπό αρκετό περπάτημα τό βρῆκε πάνω σέ κάποιο χαμόβουνο ἀνάμεσα στά βράχια γά πίνει νερό ἀπό μιᾶ πηγῆ. "Κακόμοιρο κατσικάκι, σιέφτηκε, τό ἔσασες, γιατί διφούσες. Σίγουρα θά ἴσαι πολύ κουρασμένο". Καί σηκώνοντάς το στόν ἄμο του τό ξανάφερε στό κοπάδι. Τότες ὁ Θεός σιέφτηκε: " Ὅπως λυπήθηκε τό κατσικάκι καί τό κουβάλησε πίσω στό κοπάδι του γιατί ἦτανε κουρασμένο, ἔτσι θά νοιώσει συμπόνια καί γιά τόν πολυκατασμένο λαό Μιου καί θά θελήσει νά πάρει ἀπάνω του τά κρίματά τους".

Ὁ Θεός προτοῦ ἐμπιστευτεῖ τ' ἀνθρώπινα κοπάδια στους βασιλιάδες, ἤ στους προφήτες τούς δοκιμάζει ἐμπιστεύοντας τους τά κοπάδια τῶν ζωντανῶν του.

Ἐντμόν φλέγκ (Edmond Fleg), σύγχρονος γαλλοεβραῖος συγγραφέας. Ἀπό τῆς ζωῆς τοῦ Μωυσῆ". Μετάφρ. Δημήτρη Θεοδωρίδη.

Θ' ΑΔΕΡΦΙΑ

Ποταμόφορα ἔσεῖς, καί τ' ἀγέρρα πουλιά, κι ὅλα ἔσεῖς ζωντανά πού φωλιάζετε μέσ στό Λιβάνι, μ ενώνει συγγένεια: μεσᾶς, μιᾶ κι ἕνας Πατέρας μᾶς ἔχει πλασμένους.

Ἀπό προσευχή τῆς ἐρυθρόδεσμης φυλῆς Πάου (Pawnee) πιαρμένη ἀπό τό βιβλίο τοῦ Γκριμμιλς (Grimmils) "Ἱστορία Ἰνδιάνων" (" Story of Indians"). Ἐπόδοση Μαρίας Οἰκονόμου

Τζών Σ. Σάρτζεντ Ούιλ Μπ. Γέητς
ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΗΤΣ
ΟΥΪΛΛΙΑΜ ΜΠΑΤΛΕΡ ΓΕΗΤΣ (1865-1939)

Ἐδῶ κ' ἑκατό χρόνια, στὶς 13 Ἰουνίου τοῦ 1865, γεννήθηκε ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους καὶ τοὺς πιὸ πρωτότυπους ἀγγλόφωνους λογοτέχνες τῆς ἐποχῆς μας, ὁ ἱρλανδὸς Ὀυΐλλιαμ Μπάτλερ Γέητς (William Butler Yeats), ποιητῆς, πεζογράφος καὶ δραματογράφος.

Τὸν τραβοῦσε πάντα τὸ υπερβατικό. Τὸν τραβοῦσε τὸ συμβολικὰ Τὸν τραβοῦσανε οἱ ἀπόκρυφες ἀλήθειες πού υπάρχουνε στοὺς πατροπαράδοτους τοὺς μύθους καὶ τοὺς θρύλους. Ἦτανε μυστικιστῆς καὶ ἔσωτεριστῆς. Διάβασε καὶ θαύμασε τὸν Πλωτῖνο, τὸν Ἐκχαρτ, τὸ Μπάϊμε, τὸ Σβέντενμποργκ. Πολύ νέος ἄρχισε νά ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ μεταψυχικὴ καὶ ἔχει γράφει γιὰ πνευματιστικὰ φαινόμενα πού τοῦ ἔτυχε νά παρατηρήσει. Φαίνεται πὺς εἶχε διαμεσότητα.

Ἐγράφε ποιήματα ἀπὸ τὰ δεκαεφτά ὡς τὰ ἑβδομηντατρία του χρόνια. Παράλληλα ἔγραφε καὶ ἓνα σωρὸ πεζογραφήματα - διηγήματα, μυθιστορήματα, ἄρθρα, κριτικὰ καὶ φιλοσοφικὰ δοκίμια, προλόγους καὶ εἰσαγωγές, γράμματα, αὐτοβιογραφία. Ἐγράφε καὶ πολλὰ θεατρικὰ ἔργα, ἄλλα ἔμμετρα καὶ ἄλλα πεζά.

Πρόσφερε τὴν τέχνην του στὴν κίνηση γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς πατρίδας του. Ἐναγκατεύτηκε στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀνεξάρτησιν τῆς

παλιᾶς κελτικῆς γλώσσας τῆς κ' ἔγινε ἀρχηγός τῆς σχολῆς τῶν γ α - ε λ ι κ ῶ ν¹, τῆς ομάδας ἀπό ἱρλανδοὺς λογοτέχνες πού τραβῆξαν τὴν προσοχὴ τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ στό λαογραφικὸ πλοῦτο τῆς χώρας τους καί παραστήσανε στὰ ἔργα τους τὴν Ἰρλανδία μὲ ὄνειρευτὴ μορφοῖά ὅμοια μὲ κείνη πού περιγράφει ὁ μέγας ποιητὴς τῆς ελισαβετιανῆς ἀγγλίας ὁ Ἔντμουτ Σπένσερ. Πρωτοστάτησε στὴν ἰδρυση τῆς Ἰρλανδικῆς λογοτεχνικῆς ἐνώσεως καί τῆς Ἐθνικῆς λογοτεχνικῆς ἐνώσεως τοῦ Δουβλίνου. Ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τοῦ Ἐθνικοῦ θεάτρου τῆς Ἰρλανδίας.

Στὴν ἀρχὴ ἔγραφε ποιήματα ἀπλά, πού ἔχουνε τὸ μορφικὸ τύπο τῆς μπαλλάντας, κι ἄλλα πού τὰ χαρακτηρίζει περίτεχνο δοῦλεμα τῆς μορφῆς. Σ' αὐτὰ τὰ πρῶτα του ποιήματα διακρίνουμε τὴν ἐπίδραση καλλιοτέρων ποιητῶν, καί μάλιστα τῆς προροφαηλιτικῆς σχολῆς², καί τοῦ Ἰπλέην καί τοῦ Σέλλυ καί τοῦ Μαιίτερλιν. Μὲ τὸν καιρὸ βρῆκε ἡ ποίησή του στοὺς θρύλους καί στὰ παραμῦθια τοῦ τόκουτου μοτίβα συνταιριασμένα μὲ τὴ μουσικότητά της καί μὲ τῆς ἔμπνευσῆς της τὴν τάση πρὸς τὸ ρομαντικὸ καί τὸ ἀλλόκοσμο. Κοιβέντιασε ὁ Γέητς μὲ τὸν ἀπλοῖκὸ τὸ χωριάτικο πληθυσμὸ τῆς Ἰρλανδίας τὸν περιτριγυρισμένο ἀπὸ τόσα καί τόσα κ ρ ο μ λ έ κ, μεγάλα ὀρθολίδια στημένα κυκλικά, λατρευτικὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαίας κελτικῆς θρησκείας. Κι ἔκουσε ἀπὸ λαϊκὰ στόματα μυθικὲς ἱστορίες προχριστιανικῆς. Ἀλαφροῖσκιωτοι τοῦ μιλήσανε γιὰ πλάσματα υπερφυσικά πού τὰ εἶδανε μὲ τὰ μάτια τους. Σωμάχοι γιὰ ξωδιές τῶν λιβαδιῶν καί τῶν χωραφιῶν, γεροθαλασσόλυκοι γιὰ σειρήνες.

Ὁ μυστικισμὸς του τὸν ἔφερε πολὺ κοντὰ στό Βυζάντιο, πού ἔχει γι' αὐτὸν συμβολικὴ σημασία, ὡπως βλέπουμε στὰ δύο του "βυζαντινά" ποιήματα.

Ἀπὸ τὰ πιὸ γρητευτικά πεζογραφικά του ἔργα εἶναι καί τὸ "Κελτικὸ σούρουπο", ὕμνος στὶς ὁμορφιές τῆς δυτικῆς Ἰρλανδίας, πολὺ μορφη καί πολύχρωμη τοιχογραφία πού δείχνει τὰ ἔδιμα τούτης τῆς περιοχῆς καί τίς λαϊκὲς δοξασίες της. Πιὸ σύνθετο πεζογράφημα καί πιὸ υποβλητικὸ εἶναι τὸ "Κρυφὸ ρόδο". Τὸ ἀποτελοῦνε μυστικιστικὲς καί συμβολικὲς ἱστορίες πού μᾶς μιλιῖνε γιὰ υπερφυσικὲς δυνάμεις. Χωριστὰ ἔχουν ἐκδοθεῖ οἱ "Πίνακες τοῦ Πόμου" καί ἡ "Προσκύνηση τῶν Κίλων". Παρουσιάζουν ἀνθρώπους τῆς γοτθικῆς ἐποχῆς πού τοὺς τραβᾶει ὁ μυστικισμὸς, ἡ ἀλχημεία, ἡ καρβάλα, ὁ ροδοσταυρισμὸς καί δείχνουνε τίς τάσεις καί τίς ἀναζητήσεις τοῦ συγγραφέα. Λιγνότερο κι αἰόμα πιὸ περισσότεχνο ἀφήγημα εἶναι ἡ "Rosa alchemica" ("Τὸ ἀλχημικὸ ρόδο"). Τὸ ρόδο εἶναι ἀγαπημένο σύμβολο τῆς λογοτεχνίας τοῦ Γέητς, σύμβολο ἀγάπης καί ὁμορφιάς.

1. Γαελικῆ λέγεται ἡ κελτικὴ ὁμογλωσσία πού ἡ σπουδαιότερὴ τῆς γλώσσα εἶναι ἡ ἱρλανδική.

2. Τῆς λογοτεχνικῆς σχολῆς τοῦ 10' αἰῶνα πού γύρῳφε γὰ ξερόφει ἀπὸ τὴ συμβατικότητα καί νὰ ξαναγευρίσει στὴν ἐλευθερία καί στὴ φυσικότητα τῆς ζωγραφικῆς τῆς προγενέστερης ἀπὸ τὸ Ραφαήλ.

Οι δύο μεγάλες αγάπες του, η αγάπη του για την ομορφιά κ' η αγάπη του για την πατρίδα του και για τους θρύλους της, συνυφίνονται και στη σύνθεση των δραματικών του έργων. Αυτός ο ποιητής του στίχου και της πρόζας και της σκηνης γύρεψε να καθιερώσει ένα καινούργιο είδος θεατρικού έργου, ένα ρομαντικό δράμα με έντονο λυρισμό, με συμβολισμό και με ιδιότυπη ατμόσφαιρα γαμάτη από τις θύμησες του Ιρλανδικού λαού. Τέτοιο δράμα είναι η "Κόμησα Κάθλιν", έργο με ρυθμική ομορφιά και με περίκομψη χάριση, που η μεγαλόφυχη ηρωίδα του προσφέρει τον εαυτό της θυσία, όταν σε καιρό φοβερής πείνας οι Δαιμονικοί Έμποροι αγοράζουν φυχές με ψωμί. Στη "Ώρα του πόθου της καρδιάς" μιιά ονειροπαρμένη νιόπαντρη χωριατοπούλα άφουγκράζεται τό κάλεσμα του νεραϊδότοπου, του χώρου της αιώνια ομορφης νιότης. Και τελικά τό σκολουδει και φεύγει απ τή ζωή της γης. Στην "Κάθλιν Νί Χούλικαν" μιιά μπαμπούρια μεταμορφώνεται σε κόρη πούχει βασιλίτσας περσιανής. Συμβολίζει τό πνεύμα της Ιρλανδίας τό παντοτινά νέο και απίστευτα παλιό. Στο "Ίμμόμετρο" ένας σοφός βλέπει πώς η λογική του είναι ανήμπορη να λύσει τό μυστήριο της ζωής και του θανάτου.

Αργότερα ο Γέητς παράτησε τά θέματα τά ρομαντικά και θέλησε να γίνει η λογοτεχνία του πιο προσγειωμένη. Πίστεψε πως ξεκόβοντας απ τόν ιδεαλισμό και παίρνοντας του ρεαλισμού τό δρόμο δέκανε πιο άμεσα αποτελεσματική την προσπάθειά του για την πνευματική αναγέννηση της χώρας του.

Η δραματογραφία του έπηρεάστηκε κι από τό θέατρο της Ανατολής και ιδιαίτερα από τά πατροπαράδοτα τά γιαπωνέζικα δράματα νό1. Κέντρισε τή φαντασία του η θεατρική χρησιμοποίηση της εξπρεσιονιστικής παλιάς γιαπωνέζικης μάσκας. Τίς στυλιζαρισμένες χορευτικές κινήσεις που σ αυτά τά παλιά τά σκηνικά έργα τά εξωτερικά συνοδεύουνε τά λόγια, όπως οι κινήσεις του χορού στό αρχαίο ελληνικό θέατρο, γύρεψε να τίς εναρμονίσει με τά λόγια τά δικά του στά "Τέσσαρα δράματα για χορευτές".

Αυτός ο λατρευτής της ομορφιάς, που τόν μαγνήτιζε τό μυστήριο και που θέλησε να αναστήσει τ αρχαία σύμβολα της φυλής του, δίκαια τιμήθηκε στά 1923 με τό βραβείο Νόμπελ της λογοτεχνίας για την εξαίσιμη καλλιτεχνική έκφραση πούδωσε στο πνεύμα ολάκερου λαού. Η αγνή φωτιά της αγάπης του για τό λαό του τόν έφερε κοντά στην λαϊκή ψυχής τά πανανθρώπινα βάρη. Αουσμένος στά δυναμογόνα τους νάματα γίνεται ευαίσθητος δέχτης και φωτεινός φορέας ομορφιάς και εσωτερικής αλήθειας. "Άξιος να συλλάβει άλλοφυλα και ξενότροπα μηνύματα. Του Βυζάντιου, του Ταγκόρ, της γιαπωνέζικης ιερατικής δραματογραφίας. Κι έξεκτος γά πλουτίσει την αγγλική γλωσσά και την αγγλική λογοτεχνία με τή γοητευτικά παράξενη κελτική φράση, και με την κελτική σκέψη την τόσο ζωηρά χρωματισμένη από την ενορατική λαϊκή δημοσοφία.

Μαρία Οικονόμου

1. Για τά δράματα νό βλ. τεύχ. 13 (Χειμώνας 1961-1962)σελ.24.

ΤΟ ΡΟΔΟ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

Ρόδο τῶν ρόδων ὅλων,
ὄλου τοῦ κόσμου Ρόδο.

Ἰηλαί πανιά, φαντά μέ τίς κλωστές τοῦ στοχασμοῦ,
ξεδιπλωμένα: ἀνεμοδέρονται
πάνω ἀπ' τήν πλημμυρίδα τῶν ὤρων
καί τό τραγούδι τυραγγοῦν τοῦ ἀγέρα
καί τῆς καμπένας τόν ἀχό τοῦ σημαντήρα τοῦ Θεοῦ,
πού ὀλημερίς χτυπᾷ μέ τῶν νερῶν τήν ἔγνοια.

Ἰι ὄλο τό τσοῦρνο ἀναμαζώνεται.
Ἰι ἔχουν τά μερσκαμένα τους μαλλιά
ἀπ' τόν ἀγέρα ἀνάκατα.
Ἰι ἄλλοι εἶναι ἀπό τό φόβο τους βουβοί
κι ἄλλοι πολύλογοι, γιομάτοι ἀπαντοχή.

Ἰι ὅπως μέ προσπερνᾷ ο' καθένας τοῦ φωνάζω:
Ἄπό τίς μάχες πού δέν τέλειωσαν ποτέ μπορεῖτε νά γυρίστε.
Αὐτός πού τήν ἀγάπη ἀγροίκησε
νά τραγουδᾷε δίχως ποτέ νά σταματᾷε
δίπλα στό τζάκι τ' ὀλοκάδαρο, κοντά στήν ἡσυχία γωνιά της
δέν θέλει καταφυγιο
σαν βρίσκεται σέ κίνδυνο,
ἀνάπαντα στίς μάχες του.
Μιά οἱ ἄλλοι μαζωχτεῖτε.
Ἰαί σεῖς πού ἡ στέρηση τῆς ἀγάπης
τά στόματά σας σφράγισε μέ τή σιωπή
ἢ μόλις κάποτε μπορέσατε νά τραγουδήσετε
στήν ξέδιωρη τήν κονταυγή.

Ἄς ἔρθει ἐδῶ

ὅποιος ζητεῖ κάτι περσότερο ἀπ' ὅτι ὑπάρχει
μέσ στή βροχή, στήν πᾶχνη,
στόν ἥλιο, στό φεγγάρι γιά στή γῆ.

Ἄς πρῖος ἀναστενάζει

μ' ὄλο πού βρίσκεται στά ὀλόχαρα τ' ἀστέρια ἀνάμεσα.

Ἄς ὅποιος γυρίζε γελαστός
ἀπό τῆς θαλάσσης τά χεῖλια τά θλιμένα
τοῦ Θεοῦ τίς μάχες δίνοντας
πάνω στά γυρίζα τά καρᾶβια.

Αὐτός πού γει παρῆα τῆ μοναξιά,
ο λυπημένος καί ο ἀχόρταγος.

Ζέ ὄλους κυτούς θά φανερώσει ἡ Ἡυχτιά ἡ γερόντισσα
τό φοβερό της μυστικό.

Τοῦ Θεοῦ τό σημαντικό τούς προσκαλεῖ

γιατί ἔκουσε τῆς ἄμοιρης καρδιάς τους τή μικρή κραυγή

κι ἔτσι μποροῦνε πιά
μήτε νά ζοῦν ποτέσ μηδέσ καί νά πεθαίνουν.

Ρόδο τῶν ρόδων ὅλων,
ὄλου τοῦ Κόσμου Ρόδο.

Ἐδῶ σέ τούτη τή μεριά ἦρθες καί Σύ,
ὅπου οἱ θολεσ φουσκονεριές χτυποῦν
τοῦ λιμανιοῦ τῆς θλίψης τά μουράγια.

Ἄκουσες τήν ἀπόκοσμη γλυκιᾶ φωνή τοῦ σήμαντρου
πού μᾶς καλεῖ ὀλοένα.

Σύ Αἰώνια Ἐμορφιά, θωριά θλιμένη πῆρες,
ὅμοιος μέ τόν καθένα μας, ὅμοιος μέ τή θολή τή θάλασσα.

Καί τά μικρόσκαλα καρᾶβια μας προσμένουν
μέ τά πανιά τοῦ στοχασμοῦ τους χαλαρά

γιατί βουλήθημε ὁ Θεός νά χουν τή μοίρα τή δικιά μας.
Ἰι ἔτσι κι αὐτά

ὅταν στό τέλος νικημένα στούς πολέμους Του βουλιᾶξουν
μέσα στ ἀστραφτερά τ ἀστέρια,

δέ θ ἀγροικᾶμε τῆς θλιμένης μας καρδιάς
πλιό τή μικρή φωνή

πώς εἶναι μπορετό

μήτε νά ζοῦμε μήτε νά πεθαίνουμε.

Οὐίλλιαμ Μπέπλερ Γέητς (1865-1939)

Ἀπόδοση Δημήτηρ Θεοδωρίδη

ΟΡΑΜΑ ΕΤΟΙΜΟΘΑΝΑΤΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΗ

Ὁ Παράδεισος δέν εἶναι κ'ὐτᾶ πού πιστεύαμε πώς εἶναι. Δέν
εἶναι γαλήνη, δέν εἶναι τραγούδι καί μουσική, δέν εἶναι τό τέ -
λος κάθε ἀγώνα. Ὅποιος ἀγάπησε ἀγαπᾶει κ' ἐκεῖ, μά μέ πιότερο
πάθος. Ὁ καθ' ἑκάστης καθ' ἑαυτὸν ἀλλοτρεῖ τ' ἄλογο κ' ἐκεῖ, μά τ' ἄλογο
τρέχει σάν τόν ἄνεμο καί πηδάει τίς ράχες τῶν βουνῶν. Ἡ μάχη
συνεχίζεται πάντα, πάντα. Αὐτή εἶναι ἡ χαρά στόν Παράδεισο, ἡ α -
διάκοπη μάχη... Ζέ τούτη τή μάχη δέ θά μποῦμε ἄν πρῶτα δέ σβή -
σουμε τήν αἴσθηση, τό καθετί πού μποροῦμε νά τό δοῦμε καί νά τ'
ἀσπράξουμε. Πρέπει ὄλο τόν κόσμο νά τόνε σβήσουμε... Πρέπει νά
σβήσουμε τό φῶς τῶν ἄστρων καί τό φῶς τοῦ ἡλίου καί τό φῶς τοῦ
φεγγαριοῦ... ὡσπου ὄλα νά τά ξαναφέρουμε στό τίποτα... Πρεῖ πού
δέν ὑπάρχει τίποτα... ἐκεῖ εἶναι ὁ Θεός.

Οὐίλλιαμ Μπέπλερ Γέητς. Ἀπό τό θεατρικό ἔργο "Τό μονοκέραιο"
ἀπό τ' ἀστέριον. Μετάφραση Κιρκίας Οἰκονόμου

Σημ. μετ. Τό μονοκέραιο (ἀγγλικά unicorn, γαλλικά licorne) εἶναι
ένα μυθικό ζῷο πού σχεδία πάνω σέ βράχους τῆς Ἀφρικήσ, ὅπως καί
μεσαιωνικά ταπέτα καί ἔργα ζωγραφικήσ καί ἐμβλήματα, τό παρᾶσταί -
νονε μέ κορμί ἄλογου καί μ' ἓνα μόνο κέρατο μικρῶ καί μυτερό στό
μέτωπο. Συμβολίζει τήν παρθενική ἀγνότητα καί τήν ἀνίκητη δύνα -
μή της.

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ Ι: ΠΟΙΗΣΗ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΝΤΑΝΤΕ

Α' ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΡΟΔΟ

Ἔτσι λοιπόν σά μέγα ρόδο ὀλάσπερο
τὴν ἄγιαν εἶδα σύναξη, πού νύφη
με τό αἷμα του τὴν ἔκαμε ὁ Ἄριστός μας.
Λιά ἡ ἄλλη¹ πού βλέπει φέλνει φτερουγώντας
τὴ δόξα Αυτοῦ πού φλέγει τὴ μέ ἀγάπη
καί τὴ δοξάστρα οἰάδι καλοσύνη,
σά μέλισσες ανθοτρογῆτρες σμάρι,
πού μιά τρυγᾶει κι ἄλλη γυρνώντας ὅπου
ο μόχτος τῆς μελώνεται, παρόμοια
στό μέγα ἀνθό κατέβαινε, πού φύλλα
τόσα στολίζουν, κι ἀνηφόρα ἐκεῖθε
σκευ θρονιάζει ἡ Ἀγάπη τῆς, αἰώνια.
Φλόγες λαμπερές τὰ πρόσωπά τους ὅλα,
χρυσά φτερά, καί τό ἄλλο τό κορμί τους
λαμποκοποῦσε ἀσπρότερο ἀπ τό χιόνι.
Σκαλί σκαλί, στό ρόδο ως βοβολούσαν,
τόν ἔρωτα καί τὴν εἰρήνη εχύναν,
πού τρύγαν στ ἀψηλά φτεροκοπώντας.
Κι ἀνάμεσα Θεοῦ καί ρόδου, ἄν κι ἦταν
πετούμενα μεγάλα σμάρια τόσα,
τὴ λάμψη οὐδέ καί τὴ θωριά δέν κρύβαν²
τί διαπερνᾷ τὰ σύμπαντα τό θεῖο
τό φῶς, κι ὅσο καθένα ἀξίζει παίρνει,
κι ἐμπόδιο αὐτό δέν ἔχει ἀπό κανένα.
Τό γαληνό, μακάριο αὐτό βασίλειο,
πού νιές τό κατοικοῦν γενιές κι ἀρχαῖες,²
μάτια, καρδιά, στό Κέντρο τὰ στυλώσαν.
Ἡ φῶς τριπλό, πού σ' ἕνα μόνο Ἀστέρι
φεγγοβολώντας τούς μακάριους φραίνεις,
τῆρα στή γῆς τ ἀνταριασμένα πλήθη.

Ντάντε Ἀλιγκέρι. Ἀπό τόν "Παράδεισο" (ΑΔ' 1 - 30)
Μετάφραση Ν. Καζαντζάκη

1. Σημ. μετ. Ἡ σύναξη τῶν ἀγγέλων, πού δέν κἀθεταί, ὅπως
ἡ σύναξη τῶν ἁγίων, παρά πετάει.

2. Σημ. μετ. Ἁγίες ψυχές τῆς Παλιᾶς καί τῆς Νέας Διαθήκης.

Β' ΣΚΕΨΕΙΣ

Ένας είναι ο Θεός.

Τό σύμπαν είναι μια σκέψη του Θεού.

Τό σύμπαν είναι ένα λοιπόν.

Όλα από τό Θεό προέρχονται.

Όλα όμοια στή θεία φύση μετέχουν.

Η ανθρωπότητα είναι μια.

Ο Θεός δέν δημιούργησε άχρηστα πράγματα.

Καί για νά υπάρχει η ανθρωπότητα πρέπει νά υπάρξει ένας μοναδικός σκοπός για όλους.

Ντάντε Άλιγκέρι. Μετάφραση Χρυσής Ι. Καψαλοπούλου

Γ' Ο ΝΤΑΝΤΕ, ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΦΗΤΗΣ

συνέχεια από τό προηγούμενο Δελτίο καί τέλος

Άς ξαναγυρίσουμε σ' αυτό πού είπαμε στήν άρχή. Στά ψυχολογικά θέματα πρέπει ο κάθε ορισμός νά παίρνει έννοια δυναμική.

Σέ ορισμένα στάδια τής εξέλιξης, όπως στό στάδιο του πρώτου γονου άνθρώπου, τόν ψυχικό κόσμο τού ατόμου τόν άποτελεί σχεδόν αποκλειστικά τό υποσυνείδητο. Κι όμως έχει πάντα ο άνθρωπος τή δυνατότητα νά φτάσει σέ εξέλιχτικό βαθμό πού νά εκμηδενιστεί σχεδόν τό περιεχόμενο τού υποσυνείδητου, νά ελέγχεται από τό συνειδητό εγώ πέρα για πέρα.

Κι ο ποιητής μ'ς λέει πώς αυτό είναι μπορετό, πώς έχει συμβεί καί σ' αυτόν. Ο Ντάντε, πού αντιπροσωπεύει τό προσωπικό εγώ, όπως οι περισσότεροι άνθρωποι κοιμόταγε ήσυχος τόν ύπνο τής ζωής. Μιά ξυπνώντας απ' αυτό τόν ύπνο νοιώθει σέ τίς άγριο δάσος βρέθηκε, όπου συχνοδιαβαίνανε θεριά, καί πώς ήταν άνάγκη νά γλιτώσει απ' όλους εκείνους τούς κινδύνους δίχως νά χάσει πιά καιρό.

Μέ τή βοήθεια τού Βιργίλιου, σύμβολου τής ανθρώπινης λογικής, πού τήν εμπνέει πάντα η Βεατρίκη, σύμβολο τής μοναδικής άρχής, δηλαδή τής θείκης ουσίας, καταλαβαίνει πώς ο καλύτερος τρόπος νά υπεραισπιστεί κανένας τόν εαυτό του είναι νά γνωρίσει καλά τόν έχθρό του.

Παίρνοντας κουράγιο καί δύναμη απ' αυτές τίς έσωτερικές δυνάμεις αντιμετωπίζει τό πρόβλημα τού κακού καί θέλει ολο νά τό γνωρίσει, ως τήν πιό βαθιά του ρίζα.

Ξεετάζει ένα ένα τά ελαττώματα τού ανθρώπου από τά πιό πρόστυχα καί φανερά ως τά πιό λεπτά καί κρυφά, από κύκλο σέ κύκλο, καί τελικά φτάνει ως τόν Βωσφόρο, δηλαδή ως τήν πρώτη αίτία όλου τού κακού πού υπάρχει στόν κόσμο.

Κατεβαίνοντας ρωτάει δαίμονες κι αμαρτωλούς, ξεπερνάει εμπόδια, ξεστήνει παγίδες. Κ' έτσι φτάνοντας στό σταυρόδρομο τῆς πορείας του, ἔχει μάθει αρκετά ὄχι μόνο πῶς νά νικήσει τό κακό παρά καί πῶς νά μεταχειριστεῖ ὡς καί τίς δυνάμεις τοῦ κακοῦ γιά νά ελευθερωθεῖ ἀπ' αὐτό καί νά βγεῖ ἀπό τήν Κόλαση. Ἔτσι ὁ Ἐωσφόρος, πού στάθηκε ἡ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ γιά τόν κόσμο δηλαδή γιά τήν ἀνθρωπότητα, θά σταθεῖ, ἀντίθετα ἀπό τή θέλησή του, βοηθός γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ Ντάντε ἀπό τό κακό. Ὅπως ἡ πτώση ἄρχισε μέ τήν πλανεμένη χρησιμοποίηση τῶν εωφοσορικῶν δυνάμεων, ἔτσι θ' ἀρχίσει ἡ σωτηρία μέ τή σωστή τους χρησιμοποίηση.

Ἀφοῦ βυθομέτρηση ὁ Ντάντε τά κατάβαθα τοῦ υποσυνειδήτου, κ' ἔτσι γνώρισε τή λειτουργία τῶν νόμων του, τοῦ γίνεται τό υποσυνειδήτο συνειδητό, δηλαδή ἡ κόλαση γίνεται καθαρτήριο, καί οἱ δαίμονες, δηλαδή τά ἔνστικτα, γίνονται ἄγγελοι, πάντα πρόθυμοι νά τόν ἐξυπηρετήσουν. Ἔτσι ἐλέγχοντας ὅλη τήν ἔκταση τοῦ υποσυνειδήτου δέν μπορεῖ πιά νά εἶναι θύμα τῶν δυναμισμῶν του. Καί τούς μεταχειρίζεται τώρα συνειδητά. Μά μόνο γιά ν' ἀνεβεῖ.

Στό διάστημα αὐτοῦ τοῦ καινούργιου ἄθλου του ἐπωφελεῖται ἀπό τίς διδασκαλίες τῶν ἀγγέλων τοῦ καθαρτηρίου, δηλαδή ἀπό τήν ἐνόραση καί τήν πείρα πού ἀποκτήσανε τά ἐξαγνιστικά πνεύματα, πού συμβολίζουν τίς περασμένες του πράξεις, ὅπως τίς βλέπει στό φῶς τῆς καινούργιας συνειδησιακῆς του κατάστασης.

Ἀναγνώρισε πιά ὅλα τά λαθεμένα στοιχεῖα τῆς δράσης του καί τάβγαλε ἀπό πάνω του. Ἐἶναι πιά ἔτοιμος γιά νέε: ἐξόρμηση, πρὸς τόν παράδεισο, πρὸς τήν ὑπερσυνείδηση. Στήν ξυπνημένη του ψυχῇ ἡ ὑπερσυνείδηση παρουσιάζεται σάν πραγματικότητα ἀντικειμενική, πού μπορεῖ συνειδητά νά τή ζήσει. Ἡ σφαίρα λοιπόν τῆς συνειδήσης, ἀφοῦ τό ξετόπισε τό υποσυνειδήτο καί τό ἐπόκεισε, ἀπλώνεται παίρνοντας καί τό υποσυνειδήτο. Κ' ἔτσι γιά τό Ντάντε δέν ὑπάρχει πιά υποσυνειδήτο, συνειδητό καί ὑπερσυνειδήτο. Ὑπάρχει μόνο ὑλικό γιά ἀδιάκοπη συνέχεια πείρας, γιατί ὅλα ἐξουσιάζονται ἀπό τή συνείδηση.

Ἀφοῦ βγῆμε ἀπό τή μέση τό παρελθόν, ἐξαφινίζεται καί τό μέλλον. Κι ὅλα γίνονται παρόν, δηλαδή τό αἰώνιο τώρα. Μά γιά νά πραγματοποιηθεῖ αὐτό, χρειάζεται ν' ἀφαιρεθεῖ ἐκεῖνος ὁ λεπτός πέπλος πού χωρίζει, ἀκόμα τή Μονάδα ἀπό τό Θεό, δηλαδή τό παγκόσμιο συνειδητό ἀπό τό παγκόσμιο ἀσυνειδήτο, μ' ἄλλα λόγια ὅλο τό ἐκδηλωμένο ἀπ' ὅλο τό ἀγενκδήλωτο.

Ὅλοι τοῦ παράδεισου οἱ ἄγγελοι κ' οἱ μακαρισμένοι, δηλαδή οἱ δικαστές οἱ δίκαιες καί οἱ αρετές οἱ ἀπαραίτητες γιά νά συνεχιστεῖ τό ταξίδι, τόν βοήθησαν τό Ντάντε νά συναντήσῃ τή Βεατρίκη, τή συνείδηση τῆς Μονάδας.

Ἀφοῦ ολοκληρώθηκε ἡ συνείδηση καί ἔγινε "πανταχοῦ παρούσα", ἀφοῦ ἔλειψε ὁ χρόνος καί ὁ χώρος, τοῦ ἀπομένει μόνο τό τελευταῖο πῆδημα. Μά ἐδῶ πιά τίποτα δέ μπορεῖ ἡ ἀνθρώπινη ψυχῇ, ἀ-

κόμα κι ἂν πάλλι, στό πιό ψηλό επίπεδο τῆς συνείδησης. Ἄλλο δέν τοῦ μένει παρά ν ἀφεθεῖ καί νά περιμένει. Γιατί τό τελικό τ᾽ ἀγκάλιασμα θά τοῦ ἔρξει ἀπό τόν Πατέρα, δηλαδή ἀπό τόν Αἰώνιο. Σ' Αὐτόν ξαναγυρίζει ἡ ψυχὴ σάν τόν ἄσωτο υἱό, μά γεμάτη παλμό ἀγάπης, πλουτισμένη ἀπό τήν εμπειρία τοῦ πόνου.

Δύο εἶναι οἱ δρόμοι πού ὀδηγοῦν στόν Πατέρα ἢ στή Νιρβάνα, ἡ υπέρτατη σοφία ἢ ἡ ἀπέραντη ἀγάπη, πού σέ τελευταία ἀνάλυση δέν εἶναι παρά οἱ δύο ὄψεις μιᾶς καί μόνης ἀλήθειας, γιατί δέν μπορεῖς νά κατέχεις τή μιᾶ χωρίς νά κατέχεις καί τήν ἄλλη.

Ὁ Ἰησοῦς, πού μάς δίδαξε τό δρόμο τῆς ἀγάπης, ἀπάντησε στό Φίλιππο, πού τοῦ ζήτησε νά τοῦ δείξει τόν Πατέρα: " Ὁ εορακῶς με εἶσάκε καί τόν Πατέρα! Αὐτό σημαίνει πῶς ἐκεῖνος πού μέσ ἀπό τήν ἀγάπη πραγματοποίησε τή χριστική συνείδηση ἔχει πιά ενωθεῖ μέ τόν Πατέρα καί δέ ζεῖ πιά στό χρόνο, ζεῖ στό αἰώνιο.

Καί ο Βούδδας δίδαξε τούς προσεκτικούς καί πιστούς μοναχοὺς ὅτι γιά κεῖνον πού ἔφτασε στήν ἀπελευθέρωση δέν ὑπάρχει πιά αὐτός ο κόσμος πού προέρχεται ἀπό τήν ἀπάτη τῶν αἰσθήσεων κι ἀπό συνείδηση περιορισμένη. Πῶς αὐτός ζεῖ σέ ἀπέραντη εἰρήνη καί σέ ἀπέραντη μακαριότητα μέσ στήν ἀγκαλιά τοῦ Αἰώνιου, πού ο Βούδδας τοῦ ἔδωσε τ ὄνομα Νιρβάνα .

Ὁ Ντάντε τίς ἀλλαγές τῆς συνείδησής του τίς παρουσίασε στά τρία διαφορετικά μέρη τοῦ ποιητικοῦ του ἔργου σάν νά ἔγιναν σέ διαδοχικούς καιροὺς. Αὐτό τό ἔκανε ἐπειδὴ ἦταν ἀνάγκη νά γίνουν νοητά σέ ψυχές φυλακισμένες ἀκόμα στό χῶρο καί στό χρόνο γεγονότα καί συμβαῖντα πού εἶναι σύγχρονα ἀφοῦ γίνονται σέ συνειδησιακό επίπεδο ὑπέρτερο ἀπό κατηγορίες πού ἀνήκουν στή συνείδηση τῆν ἀνθρώπινη.

Ὅμως εἶναι βέβαιο πῶς ἡ διδασκαλία πού ὁ μέγας ποιητής θέλησε νά δώσει μέ τή Θεία Κωμωδία δέν περιορίζεται στά λίγα πράγματα πού ἔχουν ἐκτεθεῖ ἐδῶ. Γιατί ὅλα τά ἔργα τά γεννημένα ἀπό ἀνώτερη ἔμπνευση ἔχουν καί περιεχόμενο προφητικό γιά τή μοῖρα τῆς ἀνθρωπότητας. Τό κάθε μέρος τῆς Θείας Κωμωδίας περιέχει μιᾶ κατάσταση συλλογικῆς συνείδησης. Καί κάθε κατάσταση συλλογικῆς συνείδησης πού ἐκδηλώνεται ἐκφράζεται σ ἕναν ἰδιαίτερο τύπο πολιτισμοῦ. Κι ἂν παραβάσουμε τήν κἀθοδο τοῦ Ντάντε στήν κόλαση μέ τήν ἐπίπονη πορεία πού κάνει ἡ ἀνθρώπινη σκέψη γιά νά γνωρίσει καί νά κατακτήσει τόν κόσμο τῆς φύσης, βλέπουμε πῶς ὁ τωρινός πολιτισμός ἀντιστοιχεῖ μέ τό φτάσιμο τοῦ Ντάντε στόν Εὐσφόρο, δηλαδή στό πιό βαθύ σημεῖο τῆς κόλασης, ὅπου λειτουργοῦν οἱ εὐσφορικές δυνάμεις, δηλαδή στό επίπεδο τῆς συγκεκριμένης νόησης, πού εἶναι ψυχρό, υπολογιστικό, συμπερασματικό, περιορισμένο καί κλειστό στόν εαυτό του.

Ὁ ἀτομικός αἰώνας εἶναι τό ὄροσημο πού πέρα ἀπ' αὐτό δέ μποροῦμε νά προχωρήσουμε χωρίς νά πάρουμε ὅλως διόλου ἀντίθετο δρόμο, χωρίς δηλαδή ν ἀντιστρέψουμε τίς ἀξίες τῆς ζωῆς.

Τώρα ἡ ἀνθρωπότητα βρίσκεται σέ μιᾶ κάμψη. Ἐἴτε ἡ ἐξουσία ἀπὸ

δίνουν αυτές οι δυνάμεις θά χρησιμοποιηθεῖ γιά νά τονιστεῖ τό ἐγώ τό προσωπικό ἢ τό ἐθνικό εἴτε θά μποῦν οἱ δυνάμεις αυτές στή διάθεση όλων γιά νά βοηθήσουν τήν ἀνθρωπότητα ν' ανεβεῖ.

Ἡ ἀπάντηση πού μᾶς δίνει ο Ντάντε εἶναι εὐνοϊκή γιά τή μοίρα τοῦ ἀνθρώπου. Γιατί μόλις ἔφτασε στόν Ἐσφόρο γύρισε πρὸς τήν ἀντίθετη μεριά. Ἀρπάχτηκε ἀπό τόν Ἐσφόρο καί ἴσα ἴσα μέ τή βοήθεια τοῦ κορμιού τοῦ Ἐσφόρου βγήκε καί εἶδε τ' ἄστρα.

Σήμερα ἡ ἀνθρωπότητα κατέχει τήν ἀτομική ἐνέργεια, τό πῖό μεγάλο δῶρο πού ἔκανε στόν ἄνθρωπο ο νους ο συγκεκριμένος, ὁ εωσφορικός. Καί γι' αὐτό στό χέρι τῆς τωρινῆς ἀνθρωπότητας εἶναι νά τή χρησιμοποιήσει σωστά αὐτή τήν ἐνέργεια. Ἐν χρησιμοποιηθεῖ σωστά ἡ ἀτομική ἐνέργεια, θά γλιτώσει τήν ἀνθρωπότητα ἀπ' ὅλες ἐκεῖνες τίς υλικές ἀδλιότητες πού φοβᾶται ὁ σημερινός ἄνθρωπος. Ἐν χρησιμοποιηθεῖ ἐγκωστικά, θά σημάνει καί τῆς ἀνθρωπότητας τό τέλος.

Καί ἀφοῦ ἡ θεῖα Χαριδιά δέν τελειώνει στήν Κόλαση, ἀφοῦ συνεχίζεται, στό Καθαρτήριο καί στόν Παράδεισο, κι ἀφοῦ ἡ ἀνθρωπότητα ἀπό τόν καιρό τοῦ Ντάντε ως τίς μέρες μας χρειάστηκε γύρω ἀπό ἐφτά αἰῶνες γιά νά φτάσει σ' αὐτό τό κρίσιμο σημεῖο, ἔχουμε δικαίωμα νά ἐλπίζουμε ὅτι στούς ἐφτά αἰῶνες πού θ' ἀκολουθήσουν καί πού ἀντιστοιχοῦν μέ τό Καθαρτήριο θά μπορέσει ἡ ἀνθρωπότητα νά ἐτοιμάσει τίς προϋποθέσεις γιά νά πραγματοποιηθεῖ ὁ παράδεισος; δηλαδή μιὰ ἀνθρωπότητα πού τά μέλη τῆς θ' ἀναγνωρίζουνε πῶς εἶναι ἀδέρφια κι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά ζοῦνε μέ ἀπολυτή ὁμόνοια καί ἀρμονία καί θά γνοιάζονται μόνο γιά τό γενικό καλό.

Τό μεγάλο ὄνειρο τῆς παγκόσμιας ἀδελφότητας θά πραγματοποιηθεῖ πέρα γιά πέρα. Κ' ἐτσι θά δώσει σ' ὅλους τήν δυνατότητα τῆς συμμετοχῆς στή θεϊκότητα, δηλαδή θά μπορέσουν ὅλοι ν' ἀποκτήσουν ἐκεῖνη τήν ἐπέκταση τῆς συνείδησης πού μ' αὐτή ὁ ἄνθρωπος θά ζεῖ στό Θεό καί ὁ Θεός στον ἄνθρωπο.

Τό νά ἐλέγχει ὁ ἄνθρωπος τό ὑποσυνείδητό του καί νά τό βάλει στήν υπηρεσία τοῦ ἐγώ του, σημαίνει, ἀπό βιολογική ἄποψη, ὅτι σταθεροποίησε τίς σχέσεις ἀνάμεσα στά κέντρα τῆς συνείδησης καί στά κέντρα τῆς φυτικῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς τοῦ ὀρμεμφυτου, ὅπου ἔχουν τήν ἐδρα τους οἱ αὐτοματισμοί καί τήν πηγή τους οἱ συγκινήσεις, τά πάθη καί τά αἰσθήματα.

Τό νά πραγματοποιήσῃ τό ὑπερσυνείδητο ὁ ἄνθρωπος σημαίνει νά ξυπνήσῃ, νά κάνει ενεργά καί συνειδητά ἐκεῖνα τά κέντρα τοῦ νεοεγκεφάλου πού στή συνηθισμένη τήν ἀνθρωπότητα βρίσκονται σέ ἀδράνεια ὀλοκληρωτική ἢ σχεδόν ὀλοκληρωτική. Τά διάφορα εἶδη τῆς γιόγκας σοῦ μαθαίνουν τήν τεχνική πού χρειάζεται γιά νά φτάσεις σ' αὐτή τήν πραγματοποίηση. Αὐτό ὁμως μπορεῖ νά γίνει γιά τό ἄτομο. Ἡ ἀνθρωπότητα εἶναι ὀμαδικός ὀργανισμός, ὅπου ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι ἓνα κύτταρο, πού τό συνδέει μέ τ' ἄλλα ἓνας φυ -

χικός συνεκτικός ιστός. Έδω έλεγχος τοῦ ὑποσυνείδητου θά πεῖ οἱ τάξεις πού διευδύνουν, αὐτές πού αντιπροσωπεύουν τό συνειδητό μέρος, νά γνωρίζουν τίς γεωλογικές καί εξελικτικές ανάγκες τῶν μαζῶν, πού αντιπροσωπεύουν τό υποσυνείδητο, νά ερμηνεύουν ὅλες τίς αντιδράσεις σωστά, νά ἐμποδίζουν τίς υπερβολές καί νά κρατοῦν στήν κυριαρχία τους τίς ὁρμές τοῦ ἔνστιχτου.

Ἡ ἀνθρωπότητα θά τό πραγματοποιήσῃ τό ὑπερσυνείδητο ὅταν οἱ τάξεις πού κυβερνοῦν θά εἶναι σέ θέση νά καταλάβουν ὅτι τά ἠθικά διδάγματα πού περιέχουν οἱ μεγάλες θρησκείες ἄλλο δέν εἶναι παρά ἐπιστημονικές ἀληθεῖες ἀνώτερης κατηγορίας καί ὅτι γι αὐτό τό λόγο εφαρμόζονται στό σύνολό τους καί μέ τή μεγαλύτερη ἀκρίβεια.

Τό ἄτομο καί ἡ κοινωνία πού πραγματοποιήσαν τήν αὐτολοκλήρωσή τους θά ἔχουνε φέρει ἕναν "κόσμο", δηλαδή μιά τάξη, σκεῖ ὅπου υπῆρχε χάος. Αὐτό θά πεῖ ὅτι στό ἄτομο καί στήν κοινωνία ἡ ζωή θά ἐξελιχθεῖ σύμφωνα μέ παγκόσμιους νόμους, ὅπου τίποτα δέν θά ὀφείλεται στή σύμπτωση, ὅπου ὅλα θά ὀφείλονται στοῦ ἀνθρώπου τή θέληση πού ἐναρμονισμένη μέ τή θέληση τῆ θεϊκῆ γίνεται ἡ φυσική της ἐρμηνεύτρια καί ἔτσι πραγματοποιεῖ τίς προϋποθέσεις γιά τή θεμελίωση τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ σ' ὅλη τή γῆ.

(Τέλος)
Φιλιμπέρτο Τσαραττίνι (Filiberto Zarattini). Ἀπό τό ἰταλικό θεοσοφικό περιοδικό "Πνευματική ἀυγή" (Alba spirituale)

Μετάφραση Χρυσῆς Καφαλοπούλου

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΙΙ: ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΚΑΙ ΜΥΘΟΣ Α' Η ΜΙΚΡΗ ΣΒΙΡΗΝΑ

ΠΑΡΑΜΥΘΙ (συνέχεια)

Τέτοια μεγαλεῖα κανέναν στή γῆ δέ μπορεῖ νά τά φανταστεῖ. Ἡ μεγάλη σάλα τοῦ χοροῦ ἦταν ὅλη ἀπό κρύσταλο. Χιλιάδες θεόρατες ἀχιβάδες ἀραδιασμένες δεξιά κι ἀριστερά σιορπάγαν ἕνα φῶς ἀχνογάλαζο. Κι αὐτό τό φῶς μέσ ἀπ τούς τοίχους τούς διάφανους ρώτιζε καί τή θάλασσα ὄξω. Ἀμέτρητα ψάρια κολυμπούσανε, μεγάλα καί μικρά, σκεπασμένα μέ λέπια πού γυαλοκοπούσανε σάν τήν πορφυρά, σάν τό μάλαμα καί σάν τ' ἀσμήμι κι ἀστράφτανε φανταχτερά.

Μέσ στή μέση τῆς σάλας κυλοῦσε ἕνα φαρδύ ποτάμι κι ἀπάνω στό ποτάμι χορεύανε τά δελφίνια κι οἱ σειρήνες. Τό χορό τους τόν συνόδευε τό τραγούδι τους. Καλύτερα ἀπ ὅλους τραγούδησε ἡ μικρή σειρήνα. Τόσο πολύ τή χειροκροτήσανε πού ἡ χαρά της τήν ἔκανε νά ξεχάσει τῆς γῆς τά θέματα. Μά σέ λίγο τῆς ξανάρθαν οἱ καθημοί της οἱ παλιοί. Συλλογίστηκε ξανά τ' ὄμορφο τό πριγκηπόπουλο καί τήν ψυχή του τήν ἀδάντη. Ἀποτραβήχτηκε ἀπ τά τραγούδια κι ἀπ τά γέλια, βγῆκε ἀπ τό καλάτι σιγά σιγά κι ἔκατσε στό περβολόκι της. Ἐκεῖ γροίκησε τοῦ φλάουτου τόν ἀχό πού διαπερνοῦσε τή θάλασσα.

"Νά τονε πού περνάει κείνος π' αγαπάω μ' όλη μου τή φυχή. Αυτόνε μονάχα συλλογιέμαι. Σ' αυτόνε θάθελα νά μπιστευτώ τήν ευτυχία τής ζωής μου. Είμαι πρόθυμη τόν κάθε κίντυνο ν' αντικρύσω γιά χάρη του, και γιά ν' αποκτήσω αθάνατη φυχή. Τώρα πού χορεύουν οι αδερφάδες μου στοῦ πατέρα μου τό παλάτι θά πάω στή μάγισσα τής θάλασσας, πού τόσο μ' έκανε ν' αγατριχιάζω ἴσαμε τούτη τή στιγμή. Ἴσως νά μπορέσει νά μοῦ δώσει ορμήνια και βοήθεια".

Κ' ἡ μικρή σειρήνα βγήκε απ' τό περβόλι της και τραβήξε, κατά τίς ρουφήχτρες πού μουγκρίζουνε. Πίσω από κεί λημέριαζε η μάγισσα. Ποτέ της δέν τόν είχε πάρει κείνο τό δρόμο η κορασιά. Μήτε λουλούδι φύτρωνε μήτε και χορταράκι. "Αμμος σταχτόχωμος και γυμνός σιέπαζε τό βυθό κι απλωνόταν ὡσαμε κεί πού στριφογύριζε τό νερό σάν τίς μυλόπετρες μέ φοβερή ορμή, κι ὅ,τι ἀρπαζε, τό κατάπινε. Ἡ ρηγοπούλα βρέθηκε στήν ανάγκη νά περάσει μέσ από κείνες τίς ρουφήχτρες γιά νά φτάσει στή μάγισσα τό λημέρι πού βρισκότανε μέσα σ' εναν παράξενο λόγγο. Όλα τά δέντρα και τά χαμόδεντρα ἦτανε κάτι πλάσματα πολυπόδαρα, μισό ζῶα και μισό φυτά, ὅμοια μέ οἶδια εκατοκέφαλα, μέσ απ' τή γῆς βγαλμένα. Τά κλαριά ἦτανε μπράτσα, μακριά και γλιστερά και τελειώνανε σέ δάχτυλα σκουληκόμορφα, π' αναδευάνε δίχως σταματημό. Αυτά τά δάχτυλα, ἀμα πιάνανε κάτι, τό σφίγγανε και δέν τ' αφήνανε πιά.

Τρομέρα τήν ἔπιασε τή μικρή σειρήνα. Θάθελε νά γυρίσει πίσω, μά συλλογίστηκε τόν πρίγκιπα και τήν ανθρωπινή φυχή κι αρματώθηκε μ' όλο της τό κουράγιο. Τά μακριά της τά μαλλιά τά κυματίστανε τάδεσε γυρω απ' τό κεφάλι της γιά νά μήν τῆς τ' ἀδράξουνε κείνα τά πολυπόδαρα τά πλάσματα. Σταύρωσε τά χέρια στό στήθος της. Και μέ τά χέρια σταυρωμένα κολύμπησε γλήγορα ἀνάμεσ από κείνα τά πλάσματα τά φριχτά. Τό καθένα τους κάτι ἔσφιγγε μέσ στά μπράτσα του, λές και τ' σφιγγε μέ σιδερένια σκοινιά. Ἰσχυροῦς σκελετούς ναυαγῶν, κουπιά, κασόνια, σκελεθρωμένα ζῶα. Σόπημε τό αἷμα της σάν εἶδε ἕνα από κείνα τά τέρατα νά σφίγγει μιá μικρή σειρήνα πνιγμένη.

Στό τέλος ἔφτασε σ' ἕνα μεγάλο ξέφωτο τοῦ λόγγο. Ἐκεῖ κάτι χοντρά οἶδια τῆς θάλασσας κολουριαζόντανε και δείχνανε τή φριχτή τήν κοιλιά τους τήν αχνοκίτρινη. Μές στή μέση τοῦ ξέφωτου βρισκότανε τό σπίτι τῆς μάγισσας. Ἦτανε χτισμένο μέ κόκκαλα ναυαγῶν. Ἡ μάγισσα καθότανε πάνω σέ μιá μεγάλη πέτρα και μέσ απ' τή χούφτα της ταίριζε ἕνα βάτραχο ὡπως ταίριζουν οι ἄνθρωποι τά καναρινάκια. Κείνα τά φοβερά τά φίδια τάλεγε κοτοπουλάκια της. Κ' ἡ χαρά της ἦτανε νά τά κυλάει ὅλη τήν ὥρα πάνω στό στήθος της, πού μιάζε μέ σφουγγάρι.

"Ἐέρω τί γυρεύεις, φώναξε σάν εἶδε τή ρηγοπούλα. Βλακειῖες ἔβαλες στό μυαλό σου. Ὅμως θά σέ βοηθήσω γιατί ξέρω πῶς σέ κινό θά σου βγουνε. Θές νά ξεφορτωθεῖς τήν ουρά σου τήν φαρίσια και στή θέση της νάχεις δυό από κείνα τά πράματα πούχουν οι ἄνθρω-

ποι και περπατῶνε. Για νά σέ λιμπιστεῖ ὁ πρίγκηπας τά θές. Για νά σέ στεφανωθεῖ καί νά σοῦ δώσει ἀθάνατη ψυχή".

Καί λέγοντας ετοῦτα ἅ λόγια ἔσκασε στά γέλια. Κ' ἦταν τό γέλιο της τρομαχτικό. Πέταξε χάμου τό βάτραχο καί τά φίδια, " Ἄς εἶναι. Καλά κανες ἡ ἡρτες. Ἄurio, ἀμα βγεῖ ὁ ἥλιος, θάν ἀργά. Θάσαι ἀναγκασμένη νά καρτερήσεις ἄλλον ἕνα χρόνο. Θά σοῦ φτιάξω ἕνα ελιξήριο νάν τό πάρεις μαζί σου στή στεργιά πρί νά φέξει. Κάτσε στήν ἀκροθαλασσιά καί πιέ το. Στή στιγμή θά ζαρώσει ἡ οὐρά σου, θά μαζέψει. Καί θά χωριστεῖ στή μέση, θά γίνει κείνο πού λέν οἱ ἄνθρωποι δυό ὄμορφα ποδάρια. Μά νάν τῶ ξέρεεις πώς θά σου πονέσει σά νά σοῦ μπήξουνε μαχαίρι κοφτερό. Ὅλος ὁ κόσμος θά βλέπει τήν ὀμορφιά σου καί θά μένει μ' ἀνοιχτό τό στόμα. Μά στό κάθε βῆμα πού θά κάνεις θά πονᾶς σά νά πατᾶς μύτες βελονιῶν καί θά ματώνεις. " Ἄν θές νάν τούς περάσεις αὐτουνοῦς τούς πόρους, δέχομαι νά σέ βοηθήσω".

"Θά τούς βαστάξω", εἶπ' ἡ σειρήνα, " Ἐτρεμ' ἡ φωνή της. Μιά πιό πολύ σκεφτότανε τόν πρίγκηπα καί τήν ἀθάνατη ψυχή.

"Μιά μὴν ξεχνᾶς, ξακολούθησ' ἡ μάγισσα, πώς ἀμα γίνεις ἄνθρωπος δέ θά μπορεῖς πιά νά ξαναγίνεις σειρήνα. Ποτέ δέ θά ξαναδεῖς τό παλάτι τοῦ πατέρα σου. Κι ἀνίσως καί δέ σοῦ ἀφοσιωθεῖ μ' ὅλη του τήν ψυχή καί μ' ὅλη του τήν καρδιά ὁ πρίγκηπας ξεχνώντας καί μάνα καί πατέρα ἢ ἀνίσως καί δέ στρέξει νά βλογήσει ὁ παπᾶς τό γάμο σας, ποτέ σου δέ θάχεις ἀθάνατη ψυχή. Τή μέρα πού θά στεφανωθεῖ ἄλλη γυναίκα, ἡ καρδιά σου θά σπάσει καί δέ θάσαι πιά παρά ἕνας ἀφρός πάνω στά κύματα.

- Δέχομαι, εἶπ' ἡ ρηγοπούλα γλωμῆ σάν τό κερί.

- Πάει καλά, ξακολούθησ' ἡ μάγισσα. Ὅμως πρέπει καί νά μέ πλερώσεις. Καί δέ γυρεύω λίγα. Ἡ φωνή σου εἶν' ἡ ωραιότερη φωνή τοῦ βυθοῦ. Μ' αὐτήνε λογαριάζεις νά τότε ξετρελάνεις τόν πρίγκηπα. Μά ἴσα ἴσα τή φωνή σου θέλω γιά πλερωμῆ. Για νά σοῦ δώσω τό ἀκριβό μου τό ελιξήριο, σοῦ γυρεύω ὅτι ἔχεις ωραιότερο. Γιατί, γιά νά πιάσει καλύτερα, πρέπει νά ρίξω μέσα τό αἷμα τῆς καρδιάς μου.

- Μά ἄν μοῦ πάρεις τή φωνή μου, ρώτησ' ἡ μικρή σειρήνα, τί θά μοῦ μένει;

- Ἡ θωριά σου ἡ ξελογιάστρα, ἡ περπατησιά σου ἡ ἀνάλαφρη, ἡ τρισαριτωμένη, τῶ μάτια σου τῶ εἰκφραστικά. Φτάνουν ὅλα τούτα γιά νά ξεμυαλίσεις ἕναν ἄντρα. " Ἐλα. Κουράγιο. Βγάλ' τή γλώσσα σου νά στήν κόψω. Κ' ὕστερις θά στό δώσω τό ελιξήριο.

- Ἄς εἶναι, ἀποκριθῆκε ἡ ρηγοπούλα. Κ' ἡ μάγισσα τῆς ἔκοψε τή γλώσσα. Τό δύστυχο τό κορίτσι ἔμεινε μουγγό.

Στή στιγμή ἔβαλε ἡ μάγισσα τό καζάνι στή φωτιά γιά νά βράσει τό μαγικό τό φάρμακο.

"Καλό πράμα ἡ πίστρα" εἶπε καί πῆρε ἕνα μάτσο ὀχιές καί σκούπισε τό καζάνι της. " Ἐπειτα ἔδωσε μιᾶ νυστεριά στό στήθος της

καί τό μαῦρο της τό αίμα ἔσταξε μέσ στό καζάνι.

Ένας άκνός πηχτός βγήκε από κεί μέσα καί σχημάτισε μορφές πα-
ράξενες, φρικτές. Κάθε λίγο καί λιγάκι πρόσθετε καί κάποιο και-
νούργιο συστατικό η μάγισσα. Κι άμα ἔβρασε καλά καλά κείνο τό πρά-
μα, άμα ἔκανε μπουρμπουλήθρες μεγάλες, ἔβγαλε έναν άχό πού ἦταν
σάν τό βογγητό τοῦ κροκοδείλου. Τό γιατρικό, τώρα πού ἦταν ἔτοι-
μο, ἔμοιαζε μέ καθαρό νερό.

"Νά το, εἶπ ἡ μάγισσα αφού τόβραλε μέσα σ' ένα μπουκάλι. "Αν τήν
ώρα πού θά διαβαίνεις τό λόγγο μου, κάνουνε νά σ' αρπάξουνε τά πο-
λυπόδαρα, ρίξε τους μιά σταλαματιά από τοῦτο δῶ τό φάρμακο κ' ἔ-
γνοια σου. Οά γίνουνε χίλια κομάτια".

Περιττή ἦτανε τούτη η ορμήνεια. Γιατί τά πολυπόδαρα μόλις
βλέπανε τό ἐλιξήριο γά λαμπει στήσ ρηγοπούλας τό χέρι κάνανε κα-
ταπίσω τρομαγμένα. Κ' ἔτσι πέρασε η κοπέλα ανέμεσ άπ τίς ρουφηχ-
τρες τίς πολύβουες καί βγήκε από τό δάσος.

Ἐφτάσε στό παλάτι τοῦ πατέρα της, ἔβρασιμένα ἦταν τά φῶτα στή
σάλα τοῦ χοροῦ. Σίγουρα θάχανε πάει ολοι νά κοιμηθῶνε. Μά δέν α-
ποτόλησε νά μπεῖ μέσα. Νά τους μιλήσει δέ μπορούσε πιά. Καί σέ
λίγο θά τους ἄφηνε γιά πάντα. Ἐνιωθε τήν καρδιά της νά ραγίζει
άπό τή λύπη. Ὑστερα γλίστρησε ως τό περβόλι κ' άπ' τῆς κάθε ἀδελ-
φῆς της τή βραγιά ἔκοφε ένα λουλούδι. Μέ τ' ακροδάχτυλά της ἔστει-
λε χίλια φιλιά στό παλάτι. Κι ανέβηκε στήν ἐπιφάνεια τῆς θάλασ-
σας.

Ακόμα δέν εἶχε βγεῖ ὁ ἥλιος τή στιγμή πού εἶδ' ἡ σειρήνα τό πα-
λάτι τοῦ βασιλόπουλου. Κάθισε στήν ακρογιαλιά κ' ἤπια τό ἐλιξήριο.
Ἦτανε σά νά τῆς ἔκοβε τό κορμί της σπαθί άκονισμένο. Λιγοθύμησε
καί πολλή ώρα ἦτανε σάν πεθαμένη. "Οταν συνῆθε, ἔλαμπε πιά ὁ ἡ-
λιος στή θάλασσα. Ἐνιωθε κόνο καφετερό. Μά ἦταν αντίκρου της τ' ὀ-
μορφο τό βασιλόπουλο καί κάρφωνε πάνω της τά μάτια του τά μαῦρα.
Ἡ μικρή σειρήνα χαμήλωσε τά δικά της. Κ' εἶδε πώς ἡ φαροσυρά της
εἶχε χάθει. Στή θέση της ἦτανε δύο ἄσπρα καί χαριτωμένα πόδια.

Ὁ πρίγκιπας τή ρώτησε ποιά εἶναι καί πούθεν ἔρχεται. Τόν κοι-
τάξε γλυκά καί λυπημένα, δίχως νά μπορέσει νά βγάλει μιλιά. Ἐπει-
τα τήν πήρε ο νιός από τό χέρι καί τήν πήγε στό παλάτι. Κάθε της
βῆμα, ὅπως τῆς εἶχε κεῖ ἡ μάγισσα, τῆς ἔφερε κόνους φοβερούς. Κι
ομως ακουμπώντας στό μπράτσο τοῦ βασιλόπουλου ανέβηκε τίς μαρμά-
ρηνιες σκάλες ανάλαφρη σάν τή σαπουνόφουσια. Κι ὅλος ὁ κόσμος σά-
στισε θωρώντας τήν περπατησιά της τή χαριτωμένη. Τή ντύσανε στά
μετάξια καί στίς μουσελίνες. Καί δέ χορταίνανε νά μαμαρώνουε τήν
ομορφιά της. Επλάβες ντυμένες στά μεταξωτά καί στό χρυσάφι τρα-
γουδούσανε μπροστά στό βασιλόπουλο τ' αντραγαθήματα τῶν προγόνων
του. Ὅμορφα τραγουδούσανε καί τίς χειροκροτοῦσε τό πριγκιπόπου-
λο χαμογελώντας στήν κορασιά.

"Καί πού ναξερε, συλλογιότανε κείνη, πώς γιά χάρη του θυσία-
σα φωνή ακόμα πιό ωραία".

Ἄφου τραγουδήσανε, χορέψαν οἱ σκλάβες ἕνα χορό γεμάτο χάρη. Ἀσύγκριτη μουσική τὸν συνόδευε, Χόρευε κ' ἡ σειρηνούλα. Σήκωνε ψηλά τ' ἄσπρα τῆς τὰ μικράτσα, πατοῦσε στ' ἀκρόνυχά τῆς, μόλις ἢ ἄγγιζε τὸ πάτωμα. Καί τὰ μάτια τῆς μιλούσανε στήν καρδιά καλύ- τερα ἀπ' τὸ τραγούδι πού εἶπαν οἱ σκλαβοπούλες. Συνεπαρμένοι τὴν κοιτούσανε ὅλοι. Τὸ βασιλόπουλο βροντοφώναζε πῶς ποτέ δέ θάφει- γε ἀπὸ κοντά του αὐτὴ ἢ κοπέλα. Καί τῆς ἔδωσε τὴν ἄδεια νά κοι- μᾶται μπροστά στήν πόρτα του πάνω σ' ἕνα βελουδένιο μαξιλάρι. Κανένας δέν ἤξερε τί πόνους εἶχε τραβῆξει ἡ κόρη τὴν ὥρα πού χό- ρευε.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ βασιλόπουλο τῆς χάρισε ἕνα κοστούμι ἀμαζό- νας γιὰ νά πάει μαζί του καβάλλα. Διαβήκανε οἱ δύο τους τὰ δάση τὰ μυριμένα κι ἀνεβήκανε τὰ ψηλά βουνά. Ἡ ρηγοπούλα γελοῦσε, μὰ ἐνιωθε τὰ πόδια τῆς νά ματώνουνε.

Τῆ νύχτα, πού ἦταν ὅλοι κοιμισμένοι, κατέβηκε ἀγάλια ἀγάλια τὴ σκάλα τῆ μαρμαρένια καί πῆγε στ' ἀκρογιαλί νά ὀρροίσει στό κρῦο νερό τῆς θάλασσας τὰ πόδια τῆς πού καίγανε. Κ' ἦρθε στό νοῦ τῆς ἡ θυμωση τῆς πατρίδας τῆς.

Μιά νύχτα εἶδε τίς ἀδεργάδες τῆς χεροπιασμένες νά κολυμπᾶνε. Κολυμπώντας τραγουδούσανε τόσο λυπητερά, πού δέ μπόρεσε νά μὴν τοὺς κάνει νόημα. Τῆ γνωρίσανε. Τῆς εἶπανε πόσο τίς λύπησε. Κά- θε νύχτα ξαναγυρίζανε στήν ἀκροθαλασσιά. Μιά φορά τῆς φέρανε καί τὴ γριά γιαγιά, πού κρόνια εἶχε νά βγάλει τὸ κεφάλι τῆς ὄξω ἀπ' τὸ νερό. Τῆς φέρανε καί τὸ βασιλιά τῆς θάλασσας μέ τὴν κορώνα του τὴν κοραλλένια. Αὐτοὶ ὅμως δέν αποτολήσανε σάν τίς ἀδεργά- δες τῆς νά ζυγώσουνε στήν ἀκρογιαλιά.

Ὅσο περνοῦσανε οἱ μέρες, τόσο πιο πολὺ τὴν ἀγαποῦσε τὸ πριγ- κηόπουλο. Μὰ τὴν ἀγαποῦσε ὡς ἀγαπᾶς ἕνα παιδί καλὸ καί χαρι- τωμένο. Ὅμως γιὰ ν' ἀποχτήσει ἡ σειρήνα ἀθάνατη ψυχὴ, γιὰ νά μὴ γίνεи μιά μέρα λίγος ἀφρός, ἔπρεπε νά τὴν παντρευτεῖ ὁ πρίγκιπας.

(Συνεχίζεται)

Χάνς Κρίστιαν Ἄντερσεν (1802 - 1875) Μετάφρ. Μιὰρ. Οἰκονόμου

Β' Ο ΚΡΙΣΝΑ

(Ἐμμετρος μῦθος)

συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο Δελτίο

Νύχτα ἀσημένια.

Πίσω ἀπ' τὰ κέδρα λάμπει τὸ φεγγάρι,
μοσχοβολοῦνε τ' ἀγριοκρίνα τοῦ βουνοῦ.

Καμιά πνοή, κ' ἡ νύχτα ἀκούνητη κοιμᾶται.

Μιά νά, πού μέσ' στή σιγαλιά κάποιος αὐλὸς ἤχαι.

Τὰ κέδρα ἀγριοκρίασανε, καί στίς χλωρές φωλιές τους
ξυπνήσαν οἱ κοιίλες.

Χλωμές μέσ' στό ἀσημένιο φῶς οἱ γκόπισ,

-γυναῖκες καί κορίτσια τῶν βοσκῶν-

ἔρχονται ἀνάλαφρα ν' ἀκούσουν τὸ τραγούδι.

Κάτω απ' τὰ κέδρα ακούνητος
στό φεγγαρόλουστο ούρανό κοιτώντας θεϊα όράματα,
τόν Μαχάντεβα ο Κρίσνα ύμνεϊ
- Ή Κρίσνα μάθε μας και μᾶς νά τραγουδοῦμε,
και τούς ούράνιους τούς χορούς κατέβασέ τους μπρός μας,
και σήνωσέ μας απ τή γῆ.

- Ή Πτέβα, ἡ μέρα κοντεύει,
ἡ μέρα πού τ' άστρα θά πέσουν
και μέσ στην ψυχή μου θ' αστράφουν.

Τώρα κυμένο στά σύννεφα
τό φεγγάρι μέ βλέπει και λέει:

- Μῆ φοβᾶσαι.

Στιγμές αγωνίας σταθεϊτε,
κ' ἡ μέρα κοντεύει...

Τ' άκούς, ο ούρανόσ πού για σένα
τό τραγούδι του λέει,
και θά σκύψει, θά σκύψει
στην καρδιά σου νά μπεϊ;

Μέσ στη βαθειά τή σιγαλιά τό θεϊο τραγούδι ἤχάει,
κ' οι γκιόκις άσημόλουστες κάτω απ τὰ μαῦρα κέδρα
μαθαίνουν τούς ιερούς χορούς.

Μιά μέρα οι δυό άδελφές, ἡ Νιχνταλί κ' ἡ Σαρασβάτι,
μονάχες ἤρθανεστόν Κρίσνα. Κ' ἡ Σαρασβάτι λέει:

- Ἐμεῖς, πού τόσο σ' αγαπήσαμε
και στην καρδιά μας άναφες φωτιά,
μακριά σου τώρα πῶς θά ζήσουμε;
Μαζί σου πάρε μας για πάντα,
παντρέφου και τίς δυό.

- Τά μάτια γιατί κλείνεις Νιχνταλί;
Μέσ στην ψυχή μου σέ κοιτάζω Κρίσνα

Κι αν εἶσαι εδῶ,
κ' αν πᾶς σέ τόπο μακρινό,
εγώ σέ βλέπω πάντα αγαπημένε,
πάντα μαζί μου θάσαι...

- Ή Σαρασβάτι ωραία σαν τό λωτό,
κ' εσύ μέ τά βαθειά τά μάτια Νιχνταλί,
εκείνος πού αγαπάει άληθινά
τόν χωρισμό δέν ξέρει.

Κι όταν τό φῶς τῆς γῆς
μιά μέρα μπρός στα μάτια μου θά σβύσει
και μέσα στην ανθρωπινη καρδιά μου
θά πέσει ο κερυνός,
τότε θά λυτρωθεῖ ἡ ψυχή μου
κ' αιώνια θ' αγαπήσω.

(Συνεχίζεται)

Άγλ. Ζέννου. Από τή συλλογή "Ποιήματα"

ΟΡΦΙΚΕΣ ΕΜΠΝΕΥΣΕΙΣ

Α' ΤΟ ΟΡΦΑΪΚΟΝ ΟΜΟΟΥΣΙΟΝ

Τοῦτο δ' ἔστι τό ὄρφαϊκόν ὁμοούσιον, ἐν ᾧ ἡ τῶν οὐσιῶν ποθητή καί ἐναρμόνιος ἀποτελεῖται συμπλοκή.

Ἄπό τά " Ὀρφικά ἀποσπάσματα " ("Fragmenta orphica")

Β' ΤΟ ΡΟΔΟ ΟΡΦΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΟ

Ἄπό τά μυθικά βᾶθη τῶν αἰῶνων ὁ Ὀρφισμός προχωρεῖ μέ τρία ὑποστατικά σύμβολα, τό Στάχυ, τό Κλήμα καί τό Ρόδο. Ἰλλά ἐνώ ἡ τεράστια σημασία καὶ ἡ πορεία ἀπ' τά δύο πρῶτα σύμβολα μᾶς εἶναι διάπλατα γνωστή ἀπό τή θρησκεία, ἀπ' τή ζωή καὶ ἀπό τήν τέχνη τῶν ἀρχαίων, χάρι στήν κιο ἄμεσα καταληπτή δυναμική προώθηση πού περιέχουνε, τό τρίτο, "τῆς ἄρτιας συμμετρίας τ' Ὀλύμπιο δῶρο"¹, τό "Ρόδο - Λόγος", οὐκ ἐνώνει σέ μιά σύνθεσιν υπέρτατη τούς ἐνταγωνισμούς πού παρουσιάζει μέσα ἀπ' τούς αἰῶνες ἡ πορεία τῶν δύο πρῶτων (τοῦ Σταχυοῦ καί τοῦ Ἀμπελιοῦ), ἐβυθίσθη ἀπό πανάρχαια χρόνια καὶ ως μέ σήμερα στή σκιά, γιατί ἀκριβῶς εἶναι τό ἐνώτατο καί τό πιο δύσκολο στερέωμα τῆς μύσης τῶν ἀτόμων καί τῶν λαῶν.

Ἄρκεῖ ὁμως πύς αὐτό τό τρίτο σύμβολο ἐπροβλήθη κάποιαν ὥρα ἀπό τά βᾶθη τῶν αἰῶνων σέ συνέχεια μέ τά πρῶτα, καθώς μᾶς πιστοποιεῖ μέ ἀναμφισβήτητα τεκμήρια ἡ παράδοση κατὰ τήν ὁποία ὁ πρῶτος Ὀρφικός βῆμος υφώθηκε ἀπ' τόν ἴδιο τόν Ὀρφέα πρὸς τόν Ἥλιο καί τό Ρόδο τοῦ Παγγαίου τήν κορφή, ὅπως καὶ ἡ ἄλλη ἀρχαιολογική διαπίστωση, ὅτι τά πρῶτα νομίσματα τῶν ἀγρίων φύλων τῆς Θράκης ἐκοπήσανε στό σχῆμα τοῦ ἐκατόφυλλου πού φυτρώνει ως μέ τήν ὥρα τούτη στό Παγγαίον· ἀρκεῖ τό γεγονός τῆς προϊστορικής θρησκευτικής ἐξέπλωσης τῆς καλλιέργειας τοῦ Ρόδου σέ ὅλους τούς ὁμορους μέ τή Θράκη λαούς (ἴδε ροδῶνες τοῦ Μίδα στή Φρυγία καὶ ἄλλου) καλλιέργειας πού ἀκόμα ως σήμερα κρατεῖ μιά θέση ἀπόλυτα ξεχωριστή σ' αὐτούς (συντροφεμένη - ἀδιάφορο ἂν εχάθη ὁλότελα ἡ βαθύτερη ἐννοιά της - ἀπό σχετικά βουλγαρικά, σερβικά καί ἐλληνικά ὀνόματα: Ροδοπόλεις, Ροδοχώρια, Ροδολίβαδα κλπ), ἀρκοῦνε, λέω, αὐτά καί πλήθος ἄλλα σχετικά τεκμήρια νά βοηθήσουν, σήμερα πού τά τεκμήρια αὐτά τά ζωντανεῦει ὁλοκληρῆ ἡ τριγύρα μας κινούμενη ἱστορία, νά ξαναθίσει τό τρανόν αὐτό σύμβολο στή σιέφη μας καί στή ζωή μας καί νά ξαναπάρει μέσα μας ἀκέραιη τήν ἀναστημένην ἔννοια καί προοπτική του.

Ὅσο γιά τήν ἐνδιάθετη δημιουργική καί ρυθμιστική πρόθεση τοῦ Σύμβολου αὐτοῦ στήν ἀρχαιότητα, αὐτή μᾶς εἶναι ἰκανά διαπιστωμένη, ἀπ' τά πανάρχαια χρόνια, πρῶτα ἀπ' ὅλα μέ τή Δελφική Νομοθεσία:

1. Σημ. σύντ. Βλ. "Διθύραμβο τοῦ Ρόδου" (Θυμέλη τόμ. Α' σελ. 32).

(Ἀμφικτιονίες, πνευματικοί κι ἀθλητικοί ἀγῶνες, ἰσότητα πολιτικῶν δικαιοματίων, γυναικός καί ἀνδρός, ἀπολύτρωση τῶν δούλων κλπ), καθὼς καί μέ τό ἀνυπέρβλητο μυστικό τῆς δυναμικῆς Συμμετρίας ἀπάνω στό οποῖο βασίστηκε ἡ ἰδρυση ὅλης τῆς ἀρχαίας Τέχνης, δηλαδή ἡ δημιουργία ναῶν, σταδίων, θεάτρων, ἀγάλματων, τελετῶν, διθυράμβων, ᾠδῶν, τραγωδιῶν.

Καί λέω πῶς τό Σύμβολο αὐτό ξανάρχεται σιγά-σιγά ὁλόκληρο καί σάν αὐτόσημα στήν ἐποχή μας, καί πῶς ἡ ἀπουσία του, ἀπουσία αἰῶνων, δέν ἄφησε νά λάμπουν καί τ' ἀδερφικά του σύμβολα ὁλοκληρωτικά, τό Στάχυ καί τό Κλήμα, ὅσο τοῦς ἔλειπε ἢ τοῦς λείπει ἡ διάσφραξη τους μέ τό τρίτο, πού εἶναι ὁ πόλος, μέτρο κι ἀνεξάντλητος σκοπός.

"Ἔτσι ὁ Ὀρφικός Συμβολισμός - πού ναι ὁ παγκόσμιος-ἀποκτᾶ τήν τέλεια ἔννοιά του χάρη στό μεγάλο νόμο τῆς Ἰσαλογίας, πού ἐπαγαλαμβάνει μέσα ἀπ' ὅλους τοῦς βαθμούς κι ἀπό τοῦς τύπους ὄλων τῶν ἀνθρώπινων πολιτισμῶν τίς ἴδια πάντα ἀπλές ἀλλ' ἀπεριόριστα γόνιμες δημιουργικές Ἀρχές τῆς ἄρτιας Ζωῆς, τῆς ἄρτιας Γνώσης καί τῆς ἄρτιας Τέχνης.

"Ἀγγ. Σικελιανός. Ἀπό τόν πρόλογό του στό ποιητικό του δραματικό ἔργο " Ὁ διθύραμβος τοῦ Ρόδου" (βλ. Θυμέλη, τόμ. Α' σελ. 8-9).

Γ' ΤΟ ΡΟΔΟ ΤΟ ΕΚΑΤΟΦΥΛΛΟ

Τό Ρόδο τό ἐκατόφυλλο τοῦς δίγω,
τό σύμμετρο ἐκατόφυλλο, οπού ὅλα
τά φύλλα του ἕνα καί καθένα εἶν' ὅλα,
τῆς μύησης τό στεφάνωμα. Ἐκεῖνοι
μέ τή ζωή μεθοῦν τοῦς λαούς κι ὀλοένα
στρέφουν τή γνώση ἐναντία τους· κι ἀφήνουν
τῆς ἁγίας συμμετρίας τ' Ὀλύμπιο δῶρο,
τό μυστικό ἐκατόφυλλο νά ρέξει
πότε σ' αὐτό καί πότε πάνω στ' ἄλλο
σιαλί τῆς λέξης, κι ὁ καθένας στέκει
σ' ἐκεῖνο τό σιαλί καί λέει: "Ἔϊν' ὅλος
ὁ Διόνυσος δικός μου" καί θαρρώντας
στήν κορυφή πῶς ἔφτασε, μέ λόγο,
μέ πράξη ἢ τρόπο κλείνει καί στοῦς ἄλλους
τοῦς δρόμους τ' ἁγίου ἀνήφορου, οπού λάμπει
ἡ ἀγνή ψυχή τοῦ ἀπάνω κόσμου ἀκέρια,
πού ἡ μευτεριά εἶναι Γνώση, ἡ Γνώση Ἀγάπη,
καί πιά ἀπ' τή Γνώση τοῦτη δέν εἶν' ἄλλη...

"Ἀγγ. Σικελιανός. Ἀπό τό λυρικό δράμα " Ὁ διθύραμβος τοῦ Ρόδου" (βλ. Θυμέλη τόμ. Α' σελ. 32).

Δ' ΟΡΦΙΚΗ ΜΥΘΗ

Στήν υπέρτατη πηγή όλων τῶν πραγμάτων, μέσα στό ἀπρόσιτο βάθος τοῦ οὐρανοῦ, μέ καί τῶν χρόνων, τό ΖΩΝΤΑΝΟ ΤΟ ΠΝΕΥΛΑ ζοῦσε, ὁ τέλειος ἄνθρωπος.

Γυιός Φωτός ἀδημιούργητου, τ' ἄρχτου Δημιουργοῦ, ζοῦσε ὁ Διόνυσος εὐτυχισμένος, λέπτερος, στοῦ Πατέρα του καί τῆς Μητέρας του τούς κόλπους, μέ τήν ἀδελφή του μαζί τήν Περσεφόνη, τήν ἔξυπνη καί εὐκόλομαθη ψυχή.

Ζούσανε σέ μιάν εὐτυχία χωρίς ὅρια καί οἱ πόθοι τους δέν εἶχαν χαλινό. Μποροῦσαν θεληματικά νά χύνονται ὁ ἕνας μέσ στόν ἄλλον κ' ἔτσι ν' ἀποτελοῦνε τή ζωή τήν πλέρια, τή μοναδική ἢ καί νά διπλασιάζονται καί ν' ἀντικατρεφίζονται μέσα στή θεϊκή διδυμότητά τους καί μέσ στήν ἀχτινοβόλα ομορφιά τους. Μπορούσανε νά σταματοῦν τοῦ χρόνου τή δρομή ἢ καί νά τήνε κάνουν γρηγορότερη, νά σταματοῦν στό διάστημα ἢ καί νά βυθίζονται μέσα στίς ἰλιγιωδεις του ἀβύσσους, νά κάνουνε ἡμέρα καί ν' ἀκοῦν τή μεγαλόπρεπη συναυλία τῶν κόσμων πούτανε νά γεννηθοῦν ἢ νά κάνουν νύχτα καί νά εἶναι τότε πιά μόνο σκέψη καί ἀγάπη.

Καί οἱ δύο αὐτοί μαζί ἦτανε ὁ ΖΩΝΤΑΝΟΣ ΛΟΓΟΣ. Ὅταν ὅμως ἔκαναν ἐπίκληση στόν ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥΣ καί τή ΜΗΤΕΡΑ ἔβλεπαν τό ΑΡΧΕΤΥΠΟ μπροστά στά μέτια τους σάν αἰθέριο Πλίο πού τους περιτύλιγε στούς ἀχτινοβόλους κύκλους του.

Μ' ἕνα τολμηρό τους τότε πέταγμα καί μέ μιá χειρονομία σάν ἀστραπή προσκαλοῦσαν ἀπό τά πυρακτωμένα βάρη τους ὅλων τῶν πραγμάτων τίς μορφές, θελητικές ἢ φοβερές. Ἀνεβαίναν ἀπ' τήν ἀβυσσοκόσμοι, ζῶα, ψυχές, ὀπτασίες σύντομες. Τά καλοῦσαν κ' ἔβγαιναν ἀπό τό τίποτα τά προστάζαν, καί ξανάμπαιναν κεῖ ἀπ' ὅπου βγῆκαν. Καί μποροῦσαν νά διακρίνουν σ' ὅλα αὐτά τά ὄντα σκορπισμένα κοματάκια τοῦ εαυτοῦ τους. Ὅλα θαυμαστά παιγνίδια πού τους εἶχανε ὅλα τους τά βέλητρα κι ὅλες τίς ἀνατριχίλες μέσα σέ μιάν ὑψιστή δημιουργική χαρά.

Μά στό τέλος εβάρεθηκεν ἡ Περσεφόνη τό παιγνίδι αὐτό τό ἴδιο καί τό ἴδιο, καί ἐπόθησε νά κάνει ὅλα αὐτά τά ὄντα νά γενοῦν πραγματικά, δίνοντάς τους μιá υπόσταση καί μιάν ἀνεξάντλητη ζωή.

"Πρόσεξε" τῆς εἶπε ὁ Διόνυσος, "μοναχά ἂν δώσεις ἕνα μέρος ἀπ' τόν εαυτό σου θά τό κατορθώσεις, μοναχά ἂν χαθῆ ἡ θεϊκότητά σου. Καί θά χωριστοῦμε τότε πιά γιά πάντα. Θέ νά βυθιστῆς σέ μιάν ἀβυσσο γεμάτη βάσανα καί φρίκη καί θά λησμονήσεις καί αὐτόν τόν οὐρανό μας"

Τήν καρδιά τῆς Περσεφόνης βάραιν ὅμως περιέργεια δυνατή, ἕνας στιφός πόθος, κ' ἐσκοτείνιαζε τήν ξάστερη μορφή της. Ἐθαροῦσε πώς θε νά μεγάλωνε μέ τό νά πολλαπλασιασθῆ, καί μέ τό γάμπῃ στήν υλη πώς θά ζοῦσε. Δίφαγε γιά περιπλάνηση, δίφαγε νά υποφέ-

ρει, νά γνωρίσει, δίφαγε τόν ἑαυτό της, νά γνωρίσει τ' ἄπειρο βά-
ραθρο πού τήν τραβοῦσε.

Πράμα ἀλλόκοτο· ο πόθος της πῆρε σῶμα στή μορφή ἄστρου μαύ-
ρου καί θαμποῦ μέ χωρίς δικό του φῶς. Νά γλυστρήσει ἀφίστηκε τό-
τε ἡ Περσεφόνη μέσ' στήν ἄβυσσο καί ἡ ἀνθρώπινη ψυχή ἐνσαρκιώθηκε
στή γῆ.

Ὁ Διόνυσος, θωρώντας τή νά χάνεται, τό φοριχτότερο ἐνίωσε ἀπό
κάθε πόνο πού τή θεϊκή καρδιά του θά μπορούσε νά ξεσκίσει. Τῆς λύ-
πης του ο ἀντίλαλος ἐφάνη σάν ὠχρές φωτιές στής κοσμιῆς τῆς σφαι-
ρας καί τέ' ἔξη τά σημεῖα. Στό διάστημα σίφουνες, καπνός καί φί-
δια πύρινα. Ἦταν ἄραγε σωστό ν' ἀποτραβηχτῆ σέ μιᾶ υπερφίαλη μο-
ναξιά καί νά ζητήσῃ ἀπ' τ' ἈΡΧΕΤΥΠΟ μιάν ἄλλη ἀδερφή, ἀφίνοντας
νά χαθῆ τήν ἐικριτή; καί στιγμή τό σκέφτηκε, μά μεγάλη ἦταν ἡ α-
γάπη του γιά τήν Περσεφόνη.

Ἀπό δῶ κ' εμπρός πόθος του μοναδικός ἦταν νά τή σώσει. Ἀποφά-
σισε λοιπόν νά τήν πάρει τό κατόπιν ως τήν ἄβυσσο. Μόλις ὅμως ἔ-
φτασε στή γῆ, ἔπεσε στά χέρια τῶν Τιτάνων πού τόν βασάνισαν καί
ἐκάμανε κομμάτια τό κορμί του τό θεϊκό καί τά σκόρπια μέλη του
τά θεϊκά ρίξαν σέ καζάνι. Ἡ καρδιά καί τό κεφάλι τοῦ Διόνυσου,
τοῦ θεοῦ ἡ ΑΓΑΠΗ κ' ἡ ΣΥΝΕΓΙΔΙΣΗ, ἀδαιρέτες ουσίες κι ἀναλλοίω-
τες, μόνες τους ξαναεβῆκαν στοῦ ἈΡΧΕΤΥΠΟΥ τούς κόλπους. Ἀπό τοῦ
κορμιοῦ του ὅμως τόν καπνό σχηματίστηκε ἡ θεϊκιά ἐμφάνιση κ' ἡ ὀ-
μορφιά τοῦ κόσμου αὐτοῦ τῆς υλῆς.

Τῆς ἀδερφῆς πῆν κατοικιά· ομόρφηνε τ' ἀδερφοῦ ἡ θυσία καί τήν
ἐπότισε μέ τή θεϊκιά πνοή.

Αὐτό ἦταν ἡ πρώτη τοῦ θεοῦ ἐκδήλωση. Ἦταν ἡ ἐκδήλωση τοῦ
Διόνυσου ἄγρεξ; τοῦ θεοῦ τοῦ κοματιασμένου ἀπ' τά στοιχεῖα.

Τό λοιπόν ἡ Περσεφόνη, ἡ ἀνθρώπινη ψυχή, γυναίκα ἐνσαρκωμένη
μέ σώματα θνητά, πλανιότανε μέ χίλιες δυό μορφές στή γῆν ἀπάνω
τήν καταραμένη. Ἡ φωτεινή σκοτεινή κατάντησε, ἡ ἐύπνια κοιμισμέ-
νη, ἡ ζωοδότρα ὀνίσσα καί φονευμένη. Τά τέρατα καί οἱ Τιτάνες τήν
παρμονεύανε γιά νά τήν καταβροχθίσουν. Ἄθλια ζωή περνοῦσε μέσα
στῶν δασῶν τά βρέθη καί μέσ' στίς σπηλιές. Κάθε θύμηση τοῦ οὐρανοῦ
καί τῶν θαυμαστῶν της περασμένων ἦταν γι' αὐτήν χαμένη, κ' ἡ ζωή
της ἦταν ἀγωνία. Πουλημένη σκιάβα καί βασανισμένη ὑπόφερε στενα-
ζοντας ολους τούς ρύπους καί τούς βιασμούς τῆς φοριχτῆς της κατοι-
κίας. Τό τραγούδι τῶν πουλιῶν καμιά φορά, τοῦ Ωκεανοῦ ο φλοῖστος,
τό χαμόγελο τῶν ἄστρων, τῆς φαινότανε ὡσάν μακρυνές φωνές κι ἀνα-
λαμπές μιᾶς χαμένης πιά πατρίδας, πού δέν τή θυμόταν ὅμως.

Καί δέν εἴξευρε καθόλου ὅτι οἱ φωνές αὐτές κ' οἱ λάμπεις ἦταν
μακρυνά σημεῖα τ' ἀδερφοῦ της ποῦταν γιά χατήρι της σ:ορπισμένος
μέσα στά στοιχεῖα καί ξεσκισμένος. Οἱ θεοί, πού εἶναι τοῦ ἈΡΧΕΤΥ-
ΠΟΥ δυνάμεις, τῆς παρουσιάζονταν ἄοριστα μέ μορφές φοριχτῶν τερά-
των πού τήν κατεπίεζαν ἀπ' τά ὕψη τ' οὐρανοῦ καί τήν ἐσπρώχνανε μέσ'

στά βάθη τ' ἄστρου της. Ἐνα ὅμως πρωινό στήν πηγὴ πλενότανε πού-
τανε μέσ στά βάθη τῆς σπηλιᾶς, τῆς ἀγρίας κατοικιᾶς της. Τά βρεγ-
μένα εξετύλιγε μαλιὰ της οπου στάζανε σά νάθελαν νά χύσουν ολα
της τά δάκρυα τῆς ἀπελπισίας καί ὄλον τόν ἰδρωτα τῆς ἀγωνίας της.

Μέ τό σήκωμα τοῦ Ἥλιου ἔπεσαν ο ἴσκιος της, μέσ στό βάθος τῆς
σπηλιᾶς, πού τόν εἶδε κ' εἶπε: Εἶμαι τόσο μαύρη ὡσο καί ο ἴσκιος
μου. "Αχ, γιατί νά μή μπορῶ νά γυρίσω στά σκοτάδια μου ὅπως κ' ἐ-
κεῖνος;" Ἐπειτα γονάτισε στῆς πηγῆς τήν ἀκρῆ καί ἐκύτταξε μέσ
στό ξάστερό της βάθος. Πόσο ἐπαραξενεύτηκε σάν εἶδε τό ὄχρό της
πρόσωπο ἀνάμεσα στά ξέπλεχα μαλιὰ της, τά μεγάλα μάτια της τά
κομμένα, πού ἡ λύπη καί ὁ πόθος καίγαν μέσα τους ὡσάν δυό λαμπά-
δες. Τότε μιά ἀνέμνηση τῆς ἦρθε τοῦ χαμένου οὐρανοῦ σκοτεινὴ καί
πνιγερὴ. Καί χωρίς νά ξέρει τό γιατί, οὔτε νά πιστεύει τίποτα, οὔ-
τε νά ἐλπίζει φώναξε μέσ στήν ἀπέραντη τῆ λύπη της: "Ἀδερφέ μου
θεϊκέ, βοήθεια."

Ἡ κραυγὴ αὐτὴ ἀνέβη στό διάστημα, ἐξεπέρασε τούς οὐρανούς κί
ἀντήχησε ὡς τ' ἈΡΧΕΤΥΠΟΥ τό βάθος, οπου ἀγρυπνοῦσε τοῦ Διόνυσου ἡ
καθαρότερη ουσία, ξεμοναχιασμένη, λαμπερὴ. Ἀνατρίχιασεν ἀπό ἀ-
πέραντη χαρὰ κί ἐπ' ἀγάπη ἀγνωστῆ. Μά μέ τήν κραυγὴ αὐτὴ ἐγεννήθη
μέσα του κάτι ὡσάν ἀστραπή ὄντων ωραιότατων πού ἐκρατοῦσαν φοι-
νικίᾶς κλαδιά καί λύρες. Τότε, θέλοντας τήν ἀδερφή του νά ξανα-
νεβάσει ἀπ τήν ἄβυσσο τῶν πόνων καί τῶν σκοταδιῶν, ἀποσάσισε καί
πάλι νά ἐνσαρκωθῆ, ὄχι ὅμως πιά στά στοιχεῖα, ἀλλὰ στοὺς σοφούς,
τούς μεμνημένους. Οἱ φανέρωσαν αὐτοῖ τῆ δύναμή του νά υποφέρει καί
νά πολεμήσει γιά τήν ἀδερφή του. Αὐτοῖ μόνο θά μπορούσαν νά τρα-
βήσουν τῆ θεϊκῆ περιπλανημένη κατὰ τῆ χαμένη της Πατρίδα, γιατί
θά ξεχώριζε σ' αὐτούς τ' ἀντικατορέφτισμα τοῦ προσώπου, μά καί τόν
ἀντίλαλο τῆς φωνῆς τοῦ θεϊκοῦ ἀδερφοῦ της.

Καί αὐτό ἦταν ἡ δεύτερη ἐκδήλωση τοῦ θεοῦ ὡσάν ἐλεύθερου Διό-
νυσου, ὡσάν ὑψιστου ἐλευθερωτῆ. Ἀπό τότε μερικὲς φλόγες καὶν ἀ-
κόμα. Ὁ Διόνυσος κ' ἡ Περσεφόνη, πάντα χωρισμένοι, ἀρχινοῦν νά
μισοβλέπονται ἀνάμεσα ἀπ τούς ἀναρίθμητους πέπλους πού τούς χωρί-
ζουν.

Καί τούς ἱστορίζουνε οἱ Κόσμοι, οἱ ποιητές τούς τραγουδοῦν
καί τούς κλαῖν οἱ ἄνθρωποι.

"Ἔτσι ἔλεγαν οἱ Ὀρφικοί...

Ξανακατεβαίνει ὁ Διόνυσος πάντα γιά νά βρῆ τῆ χαμένη ἀδερφή
του καί ξανανεβαίνει ἡ Περσεφόνη, ἀπ τῆ μιά στήν ἄλλη σφαίρα, νά
τόν ἀνταμώσει. Ὅταν ὅλες οἱ ψυχές ξαναβρεθοῦνε μέσ σ' αὐτούς, τό
τε θενά γένει Σύζυγος ὁ ἀδερφός κ' ἡ ἀδερφή θέ νά γίν ἡ Σύζυγος.

Μέσα στή βαθύτερη ἀγάπη τήν πιό δυνατὴ θά γινοῦνε πάλι ΛΟΓΟΣ
ΖΩΝΤΑΝΟΣ. Τοῦτο θ' εἶν ο Ἅγιός τους Γάμος.

Διατύπωση Τίμου Βρατσάνου

(Ἀναδημοσιεύεται ἀπὸ τό Θεοσοφικὸ Δελτίο Ὀκτωβρίου-Δεκεμβρίου
τοῦ 1952).

Ἐπιτύμβια στήλη τῆς Ἠγησῶς, τῆς κόρης τοῦ Προξένου. Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο, Ἀθήνα

Ε΄ ΗΓΗΣΩ ΠΡΟΞΕΝΟΥ

Ἰλιδάδες τρεῖς ζυγώνουν ὅλα χρόνια
θυμαῖσαι;
Στήν "Ἠρα δώσαμ' ὄρκο κι ἀρραβῶνα
θυμαῖσαι;
Ἰλιδάδες τρεῖς κι' ἀκόμα σέ προσμένω
Κοιμαῖσαι;
Καί σ' ἀπαντέχ' ὄρθός μπρός τούς αἰῶνες.

Κοιμήσου κι' εἶς ὥραία.
Κι' ὅπως κοιμᾶσαι τὰ κάλλη σου γραμμένα.
Νειάτα ολόχρυσά κι' ὄνειρεμένα.
Κοιμᾶσαι τό μαρμαρένιο ὕπνο.
Καί πῶς νά σέ ξυπνήσω;
Κοιμήσου μέ τὰ μακριά
κρουστά ματόκλαδ' ἀνοιχτά.
Σάν ἔστρο τρεμολάμπει τ' ὄμορφό σου
τό κορμί τό ζηλευτό σου.
Παρθενικό ναι τ' ὄνειρό σου.
Κρούσταλο διάφανο λευκό τό υφάδι.
Νεράϊδες χρυσοπλέχτρες τό κεντήσαν.
Γιά ποιόνε τάχα σέ στολίσαν; (Γιά μένα;)
Ἐπροστά σου ἡ σκιάβα ὀρθή
καί τό χρυσάφι ἀρμαθός
μπρός στήν ποδιά σ' ἀστράφτει.
Νά τὰ ζαφείρια τοῦ λαιμοῦ
νά τὰ διαμάντια.
Καί νά... τό δαχτυλίδι πού σου χάρισα.
Πῶς τό κοιτάξεις.
Γιά μένα οἱ λογισμοί σου;
Μ' ἄν ἡ δική σου πεθυμιά
γιά μένα μόνο νάν ο νοῦς σου
καί οἱ πόθοι
κι' ἄν στ' ὄνειρό σου
ἡ σκιάβα σου στητή
τ' ἀτίμητα λιθάρια
στά πόδια σου τὰ στρώνει,
ὅμως ἡ σκέψη σου
ἄπιαστη ζεστή
τ' ἄγνωρα τοῦ ἀκείρου ὀργώνει
κι' ἀπλώνει... κι' ἀπλώνει.

Τερέζα Σειραδάκη

9' ΣΑΝ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Σάν Ἴφιγένεια, μερόνυχτα
Σ' ἓνα ἀκρογιάλι καθισμένη,
Βλέπ' ἡ ψυχὴ πέρα, κατὰ τό πέλαγος
Καί κάτι ἀνέλπιστο προσμένει.

Βασιλοκόρη οὐράνια, ἐξόριστη
Μακρὰ ἐπ' τὰ πατριὰ παλάτια,
Τάχα θά ἰδῇ στό πέλαγος ὅ,τι εἶδανε
Τῆς Ἴφιγένειας τὰ μάτια;

Γ. Δροσίνης. Ἀπό τὰ "Φωτερά σκοτάδια"

Ζ' ΣΥΓΚΑΙΡΙΝΟΣ ΟΡΦΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ

Πά στίς βουνοκορφές,
φηλά στ αστρόφεγγα τά ούράνια,
βαθιά μέσα στίς θάλασσες τίς άπατες
Εκείνος βρίσκειται κι υπάρχει,
κι όμως τά πάντα ξεπερνά
καί πιό φηλά καί πιό βαθιά
άπ' όλα τούτα στέκει.

Καρδιά, ψυχή καί νοῦς,
σκέφες καί πόθοι άβάσταχτοι,
όλα μαζί, τή κάθε τί,
άπ' τήν ουσία Του γεννήθηκαν,
κι όμως τόν ορισμό Της
ποιός θά μπορέσει νά τόν δώσει;

Τί σάν δέν έχει ζεστασιά,
σάν πάγωσε η λατρεία για τό Δίκιο,
τό μίσος για τήν άδικη τή νίκη;
έπίθεσ τής φλόγας τής μοναδικιάς, τής κεντρικιάς,
τής έπειρης τής Καλοσύνης Του είναι.

Ή μυστικά τής φύσης άγνωρα,
κόσμοι τρανοί χωρίς αρχή καί τέλος,
κομμάτια τής ατέλειωτης δουλειάς
του Λόγου του Μεγαλοδύναμου είστε.

Πιό πέρα από τόν έπειρο, τό χῶρο,
πιό πριν άπ' τόν άμέτρητο τό χρόνο,
πιό μπρός από τό αρχίνισμα
τής ζωής, του θάγατου
υπήρχε πάντα η αμετάλλαγη Ουσία.

Μές στήν καρδιά τής αιώνιας τής γαλήνης
Εκείνος πάντοτεσ ακούνητος καί μόνος
στέκει σά βασιλιάς στό θρόνο του
μέσα στό Σύμπαν πού έπλασε μονάχος του.

Κι αύτή η τεράστια, η άνεξερεύνητη καί η ίδια Δύναμη
πού γέννησε τούς ηλιους καί τ' άστέρια
Αυτός ο Κύριος είναι πάλι ο ίδιος
πού μικρυνε τή Δύναμή Του
για νά πικιάζει ακόμα καί στά πιό μικρά
τής γής τά δημιουργήματα.

Ὅπως αὐτά τ' αἰδύναμα τὰ πλάσματα
πού πλένε πάνω στό νερό
ἢ σέρονται στή γῆ
τῆ ζωῆ μιᾶς μέρας νά χαροῦνε
ὅμοια μέ τίς αἰδύναμες ψυχές
πού ὅλο σιοντάφτουν καί λιγοψυχοῦν.

Ἡ οἱ ὀντότητες, οἱ πονηρές καί οἱ ἀθώρητες
ἀπ' τὰ κοντόφθαλμα τ' ἀνθρώπινα τὰ μάτια
πού σάν λεφούσια βάρβαρα
κυκλώνουνε τό λπίτι μας τῆς ζωῆς
καί μᾶς στρατίζουν ὡς τό θάνατο.

Τά πάντα κείνου τοῦ Ἐνα τοῦ Ἀκομμάτιαστου
κομμάτια εἶναι μικρά,
πού' ναι τῆς Χτίσης Στύλος κι Ἡλιος
καί τούς πολλούς στηρίζει καί φωτίζει.

Ὡ ναί, μέσα στά βάθια τοῦ ὄντος,
τά τόσο σκοτεινά γιά τό θνητό μυαλό μας,
τά μυστικά παρεμονεύουν τά δικά Του
γιά τό Κακό, τό Πονηρό κι ἀντάμα
ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ Πόνου καί τοῦ Θάνατου.

Ἀνάγκη κάποια ἀκατανόητη,
κι ἐνήμερη νά κάνει ἀλλιῶς,
Δύναμη κάποια ἀδίσταχτα αποφασισμένη
σπρώχνει τίς μύριες τίς ψυχές
σέ τέρμα ἀπόικυφο.

Ὁ πόνος, ἡ φθορά καί τό ἄδικο,
μυστήρια σκοτεινά τοῦ μαύρου χάους,
μονάχα τους δέν ἔρχονται
μά εἶναι κι αὐτά
δικοί Του σπόροι καί βλαστάρια.

Κι ὁ λογισμός ὁ ἀνθρώπινος
στιγμῆ δέ σταματάει κι ὅλο ξεοδιάζεται,
παιδεύεται στά τόσα τὰ ρωτήματα
νά βρεῖ μιᾶ ἀπόκριση.

Ὡ ναί ζητάει νά φτάσει στ' ἅπατα τὰ βάθια,
ὦ ναί τό μυστικό τό ἀπόικυφο νά λύσει.

Κι ὅμως μέσ στά σιοτάδια τὰ πικνά
κάποια φωνή ἀγροικιέται
καί κάποιο φτεροκόπημα τρανό.

Λιούις Μόρρις (Sir Lewis Morris, 1833-1917), βρετανός (οὐ-
αλός) ποιητής

Δεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

ΑΝΑΜΕΣΑ ΟΥΡΑΝΟΥ ΚΑΙ ΓΗΣ

ΧΑΙΡΕ ΚΛΙΜΑΞ, ΧΑΙΡΕ ΓΕΦΥΡΑ

Χαΐρε κλίμαξ έπουράνιε, δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός.
Χαΐρε γέφυρα μετάγουσα τούς· ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν.

Ἄπό τόν " Ἁκάθιστο ὕμνο"

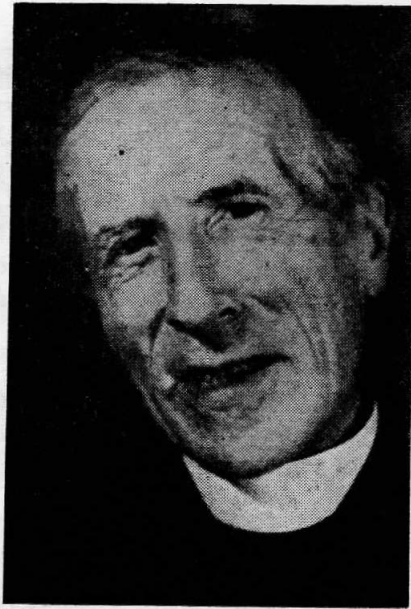
ΓΕΦΥΡΕΣ

... Γιά τήν κάθε θρησκεία δίνομε τήν ἐξήγησή της. Στόν ἰνδουϊστή ἐξηγοῦμε τόν μηχανισμό τοῦ σαραντῆα, στόν χριστιανό τόν μηχανισμό πού ἔχουν τά δικά του τά μυστήρια. Στόν παρσιστή στόν μουσουλμάνο, στόν εβραῖο ἐξηγοῦμε μέ ποιό μηχανισμό δουλεύουν αὐτές οἱ δυνάμεις. Ἀλλά ἡ Θεοσοφία δέν υἱοθετεῖ τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτά. " Ἄφησε ἐκεῖνο πού εἶναι ἡ ἐξωτερική γέφυρα, λέγει, νά περπατηθεῖ ἀπ' αὐτούς πού ἀνήκουν σ' ἓνα ἰδιαίτερο μονοπάτι". " Ὅλες οἱ γέφυρες ἀνάμεσα στή γῆ καί στόν οὐρανό εἶναι ἱερές καί κάθε θρησκεία ἔχει τή δική της γέφυρα, πού ταιριάζει στίς ψυχές πού γεννήθηκαν μέσα στήν πίστη πού ἔκανε αὐτή τή γέφυρα.

Ἀλλά οταν βρίσκεις τό δρόμο πού πηγαίνει στόν Ὑψιστο μέσα στήν ὑπέρτατη Σοφία, οἱ γέφυρες δέν χρειάζονται πιά. Μεταχειρίζου τῆς δικιάς σου πίστης τίς γέφυρες ὅσο τίς χρειάζεσαι κι ἄς σέβεσαι ἐκεῖνες πού ἔχουν οἱ ἀδελφοί σου. Ἀλλά οταν μπορεῖς νά βρεῖς τόν δικό σου δρόμο πρὸς τόν Θεό, τότε πές σάν τόν ἀρχιμανδρίτη τοῦ Ἁγίου Παύλου, πού τόν ἄκουσα νά δηλώνει: " Γιάτί ἓνας ἄνθρωπος πού μέσα του ἀναβλύζει τό νερό τῆς ζωῆς νά γυρίσει στίς δεξαμενές τῆς ἐξωτερικῆς πίστεως;"

Αὐτό εἶναι ἡ ἀλήθεια ἀλλά ἐπειδή εἶναι ὠραῖες καί χρήσιμες καί ἀγιασμένες ἀπ' τή λατρεία πολλῶν γενεῶν, ποτέ νά μὴν ἀφήνεις κανένα πού μεγάλωσε πέρα ἀπ' αὐτές νά πεῖ μιὰ λέξη ἐναντιὰ τους σέ κείνους πού τίς ἔχουν ὡσάν τό ψωμί καί τό νερό τῆς ζωῆς. Μὴν ἀφήνεις ἀπ' τή σοφία σου νά παραπλανηθεῖ ἐκεῖνος πού βρίσκεται μέσα στήν ἄγνοια, γιατί κ' ἐσύ τόν καιρό πού ἦσουν μέσ στήν ἄγνοια μέ τή δική τους βοήθεια σκαρφάλωσες στή γνώση πού σήμερα κατέχεις. Ἔτσι ἐξηγησέ τους, δεῖξε τους, βγάλε τίς προλήψεις, πού ντροπιάζουν, καί σιγά σιγά δῶσε τίς ἐξηγήσεις ἐκεῖνες πού σκοτώνουν τόν σκεπτικισμό μέ τή γνώση καί δείχνουν στή ἀλήθεια πῶς αὐτή ἡ θεϊκιά Σοφία ντύνει τόν εαυτό της μέ πολλούς τρόπους καί πῶς ὁ Θεός δίνεται σέ κάθε Πνεῦμα πού Τόν ἀγαπᾷ μέσα στή μορφή πού ταιριάζει μέ τόν βαθμό τῆς ἐξέλιξής του στή ζωή.

Ἄννη Μιέζαντ. Ἄπό τό βιβλίο " Θεοσοφία καί Θεοσοφική Ἐταιρεία"
Μετάφραση Ἁγλ. Ζάννου

10 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΤΕΓΙΑΡ ΝΤΕ ΣΑΡΝΤΕΝ

ΠΙΕΡ ΤΕΓΙΑΡ ΝΤΕ ΣΑΡΝΤΕΝ

Ἐγὼ τῆς γῆς εἶμαι παιδί καί τ' οὐρανοῦ μέ τ' ἄστρα
(Γῆς γάρ παῖς εἶμι καί οὐρανοῦ ἀστερόεντος).
Ἀπό τὴν ἐπιγραφή τῆς Πιτηλίας¹

Αὐτός ὁ στίχος τῆς ὀρφικῆς ἐπιτύμβιας ἐπιγραφῆς θά ταίριαζε θαυμάσια στόν τάφο πού ἐδῶ καί δέκα χρόνια ἔνοιξε γιά νά δεχτεῖ τό νεκρό σῶμα τοῦ διαλεχτοῦ γάλλου συγγραφέα, τοῦ μεγάλου ἐρευνητῆ καί στοχαστῆ Πιέρ Τεγιάρ ντέ Σαρντέν. Παιδί τῆς γῆς καί τ' οὐρανοῦ σωστά τόν εἶπαν αὐτό τό σοφὸ ἐπιστήμονα, πού τῆ φύση τὴν αἰσθητὴ τὴν ἀγάπησε καί τῆ μελέτησε ὅσο λίγοι καί πού ἦτανε συνάμα καί μυστικιστῆς κληρικός. Αὐτό τό φιλελεύθερο θεολόγο καί βαθυστόχαστο φιλόσοφο, πού τό βασικὸ πρόβλημα τῆς ἐσωτερικῆς του ζωῆς ἦτανε νά συμφιλιώσῃ τῆ δημιουργικὴ πρόοδο μέ τὴν ἀπόσπαση, τό φανταστικὸ πνεῦμα μέ τῆ χριστιανικὴ ἄσκηση, τὴν ἀγάπη τῆς γῆς μέ τὴν ἀναζήτηση τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Πού βυθίζοντας τό διαπεραστικὸ βλέμμα τῆς ρωμαλέας του σκέψης στά μυστήρια τῆς ὑλῆς καί τῆς μεταστοιχειωτικῆς της πορείας μπόρεσε νά συλλάβῃ τῆς ὑλῆς τὴν ἐσώτερη πνευματικότητα καί νά ὀραματιστεῖ τὴν οὐρανόφεγγη τὴν τελικὴ της μεταμόρφωση, τὴν ἐντελέχειά της στὴν πληρότητα τῆς Ἄνω Ἱερουσαλήμ.

1. Βλ. ὅλη τὴν ἐπιγραφή στό τεῦχος 3 σελ. 14.

Ὁ Ζοζέφ Μαρί Πιέρ Τεγιάρ ντέ Σαρντέν (Joseph-Marie-Pierre Teilhard de Chardin) καταγόταν ἀπὸ παλιὰ ἀριστοκρατική οἰκογένεια τῆς Ὠβέρνης εὐλαβική καὶ πνευματικά καλλιεργημένη. Ἀπὸ μικρὸ παιδί ἦταν παρατηρητικὸς καὶ διφασμένος γιὰ μάθηση. Ἰδιαιτέρως ἐνδιαφερότανε γιὰ πέτρες καὶ μέταλλα, γιὰ λουλούδια, γιὰ πεταλοῦδες κι ἄλλα ἔντομα. Μιά παράξενη εὐχὴ αἰσθανότανε γιὰ τὸ σίδηρο, νηοσυνείδητο σύμβολο τῆς στερεότητος, πού, ἀνταποκρινότανε στὴ μυστικιστικὴ του ψυχοσύνθεση, σὲ μιὰν ἐσώψυχη ἀνάγκη γιὰ κάτι τὸ ἄφθαρτο κι ἀπόλυτο.

Σπούδασε σὲ ἰησουϊτικὸ κολλέγιο κι ἄμα τὸ τέλειωσε μπῆκε στὸ τάγμα τῶν ἰησουϊτῶν καὶ τράβηξε γι' ἀνώτερες σπουδές. Τίς συνέχισε κι ἀφοῦ χειροτονήθηκε ιερέας. Μελέτησε φιλοσοφία, μαθηματικά, φυσική, χημεία, φυσικὴ ἱστορία. Βιδικεύτηκε στὴ γεωλογία καὶ στὴν παλαιοντολογία. Τὸ μετεωλύτερο μέρος τῆς ζωῆς του τὸ ἀφιέρωσε σὲ ἐπιστημονικὲς ἔρευνες πού ἔκανε καὶ στὴν Ἑυρώπη καὶ στὴν Κίνα καὶ σ' ἄλλες χῶρες τῆς Ἀσίας καὶ στὴ Βόρεια Ἀφρική μὲ κύριο ἀντικείμενο τὰ παλαιοντολογικὰ θηλαστικά. Συνεργάστηκε μὲ ἐπιστημονικὲς ὀργανώσεις τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Γιὰ τοὺς ὀρίζοντες πού ἀνοίξανε οἱ ἀνεκαλύψεις του λογαριάζεται ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους γάλλους παλαιοντολόγους. Ἐνανέωσε τὴν παλαιοντολογία συνδυάζοντας τίς μεθόδους τῆς μὲ τίς βιολογικὲς, τὰ πορίσματα τῆς μὲ τὰ πορίσματα τῆς προϊστορικῆς καὶ τῆς παλαιογεωγραφικῆς ἔρευνας. Σκοπὸς του ἦτανε ν' ἀναστήσει τὸν πανάρχαιο καιρὸ - μὲ τὸ κλίμα του, μὲ τὴ χλωρίδα του, μὲ τὴν πανίδα του - καὶ νὰ δεῖ τίς ἐπεχτάσεις τοῦ στὴν τριωνή τὴν ἐποχὴ.

Στὸ πλούσιο υλικὸ πού μάζεψε, ταξινόμησε κι ἐρεῦνησε μὲ ἀπόλυτα αὐστηρὸ ἐπιστημονικὸ ἔλεγχο καὶ στὸ βῆθος τῆς σκέψης του καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ του εἶναι θεμελιωμένες οἱ θεωρίες του οἱ ἐπιστημονικὲς, οἱ φιλοσοφικὲς, οἱ θρησκευτικὲς.

Ἡ δύναμη τῆς σύνθεσης εἶναι τὸ κύριό του χάρισμα. Κ' ἡ σύνθεση συνοψίζει τὴν ἐπιστημονικὴν του μέθοδο καὶ τὴν ἀντίληψή του γιὰ τὴν ἐπιστήμη. Εἶναι κύριο ἀντικείμενο τῆς ἔρευνάς του καὶ βασικὸ στοιχεῖο τῆς κοσμοθεωρίας του.

Ἡ πορεία πρὸς τὴν τελειοποίησιν εἶναι πορεία πρὸς τὴν σύνθεση. Τὸ σύνθετο εἶναι τελειότερο ἀπὸ τὰ συστατικά του, εἶναι κάτι ἀνώτερο ἀπὸ τὸ ἄθροισμά τους. Ἡ σύνθεση ὀργανώνει ἀναπάντεχες ιδιότητες. Μὲ τὴν σύνθεση ὀργανώνεται ἡ ὕλη, γίνεται πιο ἰκανὴ νὰ ζωογονηθεῖ. Ἀπὸ τὰ ἄτομα σχηματίζοντας μόρια, ἀπὸ τὰ μόρια κύτταρα, ἀπὸ τὰ κύτταρα ὀργανισμούς ἡ ὕλη ἐξυψώνεται. Τὰ ὄντα καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἐξελίσσονται ὅσο σχηματίζουνε σύνολα ὅλο καὶ πιο σύνθετα καὶ πιο ἀφιχτοδεμένα, συγκροτήματα κλειστά, μὲ σχετικὴ ἀνεξαρτησία ἀπὸ τὰ ἔξω, ἐστίεις αὐθορμητῆς ἐνέργειας, κέντρα λεφτεριάς.

Ο Ηασκάλ μίλησε για δύο άπειρα, για τό άπειρα μεγάλο και για τό άπειρα μικρό. Από τίς προόδους πού γίνανε τό ΙΘ΄ και τόν Κ΄ αί-
ώνα στην οργανική χημεία και στη βιοχημεία κι από τήν εμφάνιση
του ηλεκτρονικού μικροσκοπίου οδηγήθηκε ο Τεγιάρ, όπως κι άλλοι
σημαντικοί εκπρόσωποι τής νεώτερης επιστημονικής σκέψης, στην προ-
σθήκη τρίτου άπειρου, του άπειρα σύνθετου.

Συνάρτηση τής σύνθεσης είναι ή συνείδηση. Για να φανερωθεϊ ή
συνείδηση, πρέπει να οργανωθεϊ ή ύλη. Και δέν είναι μόνο ανθρω-
πινη ιδιότητα ή συνείδηση, είναι γενική ιδιότητα του σύμπαντος.

Η ανθρώπινη συνείδηση ανυψώνεται, ή ανθρώπινη προσωπικότητα
γίνεται πιο άρτια, όσο πιο πολύ οργανώνεται ο ψυχικός κόσμος. Και
οί κοινωνίες προοδεύουν ανάλογα μέ τό βαθμό τής σύνθεσής τους και
τής οργάνωσής τους.

Ο Τεγιάρ πιστεύει πως ή ανθρωπότητα θα φτάσει σε συνειδησια-
κό επίπεδο πολύ ένώτερο από τό τωρινό σπρωγμένη από τήν τάση της
πρός κάτι απόλυτο, προς κάποιο "κτῆμα ές εκεί". Κάθε ανθρώπινο έ-
γώ τείνει προς ένα υπερέγώ. Και υψώνεται προς αυτό καλλιεργώντας
τό κοινωνικό συναίσθημα και τή συνεργατικότητα. Οί άθλητικές ό-
μάδες, οί επιστημονικές οργανώσεις πού σκοπό έχουνε τήν έρευνα
είναι πυρήνες μετανθρώπινης εξέλιξης. Παντού όπου ο άνθρωπος ξε-
περνάει τόν άτομισμό του κι άφοσιώνεται σε κάποιο υπερατομικό έρ-
γο ώριμάζει ή μετανθρώπινη φύση του. Μόνο έτσι θ' άληθεύει τ' όνει-
ρο του Νίτσε για τόν υπεράνθρωπο. Δέ θα τό πραγματοποιήσουνε τά
άτομα καταφρονώντας τήν ολότητα κι απομονώνοντας τόν έαυτό τους.
Θά τό πραγματοποιήσουν άμα γίνουν οργανικά μέλη τής κοινωνίας,
συνειδητά και υπεύθυνα. Θά τό πραγματοποιήσουν οέ ολότητες τονώ-
νοντας και φωτίζοντας τή συνοχή τους. Θά τό πραγματοποιήσει ή αν-
θρωπότητα μέ τή βαθμιαία της σύνθεση σε ένιαίτη σύνολο. Ο Νίτσε
δραματίστηκε τόν υπεράνθρωπο, ο Τεγιάρ τήν υπερανθρωπότητα.

"Ες μοιάζει ο ανθρώπινος κόσμος ναχει τόση μόνο συνοχή όση έ-
χει κ' ή επιφάνεια τής τρικυμισμένης θάλασσας. Άπ' τίς συχνές τίς
επαφές, ακόμα κι άπ' τίς συγκρούσεις, γίνεται άληθινή όσμωση ανάμε-
σα στις ράτσες, στις γλώσσες, στους πολιτισμούς. Τό ανθρώπινο γέ-
νος έχει μεϊ στό στάδιο τής π λ α ν η τ ι κ ο π ο ί η σ η ς. Ο
άνθρωπος αρχίζει να νιώθει ζωντανά και ξάστερα τήν άλληλεγγύη του
μ' άλλους τούς κατοίκους του πλανήτη μας.

Τόν κίντυνο τής κακά όδηγημένης καλλεχτιβοποίησης τόν προτι-
μάει ο Τεγιάρ από τήν τρέλα του έγωιστικού άτομισμού, πού γυρεύ-
οντας να πάει κόντρα στο ρεύμα τής εξέλιξης μπορεί να αποθηριώσει
τόν άνθρωπο.

Η εξέλιξη του κόσμου δέν είναι φυγόκεντρη. Όλα συγκλίνουνε,
τείνουνε προς ένα κέντρο, πού ο Τεγιάρ τ' ονομάζει σημείο Ωμέγα.
Είναι υπερφαινομενικό, έξω από τό χρόνο και τό χωρο. Υπέρτατα
πραγματικό, υπέρτατα συνειδητό. Υπερβατικό και συνάμα ένδοξοσμη-
κό. Είναι τό "Ένα, η άποκορύφωση του πολλαπλού κι όχι η άρνησή του.

Μ' αυτό τό Κέντρο τῶν κέντρων, πού στηρίζει καί στεριώνει τήν εξέλιξη τοῦ κόσμου καί διαιώνίζει τόν ἀνθό του, τήν πεμπτουσία τῆς κάθε του κατάκτησης, συνάπτεται ὁ Λόγος, ὁ σύνδεσμος ἀνάμεσα στόν Πατέρα καί στό σύμπαν. Ὁ Θεός εἶναι καί Θεός "Ἄλφα καί Θεός Ὠμέγα, Θεός τῆς Δημιουργίας καί Θεός τῆς Συντέλειας, τῆς συνολικῆς τελείωσης τοῦ κόσμου. Ὁ Θεός τῶν Ἄνω", ὁ Θεός τῆς Γένεσης καί τοῦ Ἰσλάμ, εἶναι καί ὁ "Θεός τῶν Πρόσω", πού βυθισμένος μέσα στήν εξέλιξη διευθύνει τήν πορεία της.

Στό θεϊκό περὶ γυρο ζεῖ κι ἀναπνέει ἡ ἀνθρώπινη φυχή. Στό πολύπλοκο τό δίχτυ τό σχηματισμένο ἀπ' ὅλες τίς σχέσεις της μέ τά πλάσματα τοῦ κόσμου, μέ τά περιστατικά καί μέ τά βιώματα, τό μαγνητισμένο ἀπό τήν ἐνέργεια τῆς πρώτης πηγῆς τοῦ σύμπαντος. Ἡ ἐνεργεια τῆς πρώτης αἰτίας εἶναι ἀγάπη. Ἡ θεϊκή ἀγάπη βάζει σέ κίνηση τό σύμπαν. Ἐδῶ ὁ Τεγιάρ συναντᾷ τό Ντάντε, τόν ὀνομαστό τόν τελικό στίχο τοῦ "Παράδεισου": *L'amor che muove il sol e l'altre stelle*¹, πού ἕνας προκαταβολικός τοῦ ἀντίλαλος μᾶς ἔρχεται ἀπό τόν προχριστιανικό κόσμο, ἀπό τήν ἀριστοκρατικὴ τήν ἀποστροφή στήν Ἀφροδίτη, πού ἀποτελεῖ τήν ἀρχή τῆς "ύσης τῶν πραγμάτων" (*De rerum natura*), τοῦ φιλοσοφικοῦ ἐπικοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου λατίνου ποιητῆ Λουκρήτιου².

Ὁ Τεγιάρ δέν εἶναι διστήης. Στήν κοσμοθεωρία του ἡ ὕλη καί τό πνεῦμα δέν εἶναι δύο κατηγορίες ξέχωρες ἢ μιά ἀπ' τήν ἄλλη, ἀντιμέτωπες κι ἀγεφύρωτες. Εἶναι οἱ δύο πόλοι μιᾶς βασικῆς λειτουργίας τοῦ σύμπαντος, ἀφετηρία καί τέρμα μιᾶς ἐξελιχτικῆς πορείας. Τό πνεῦμα εἶναι τό κορυφωμα τῆς ἐξύψωσης, τῆς ἐξιδανίκευσης (*sublimation*) τῆς ὕλης.

Ἡ φωτεινή πίστη τοῦ Τεγιάρ καί ἡ μυστικιστικὴ του ἐμπειρία, πού τήν ἀποτελέσανε βιώματα αὐθεντικά, ἐκφράζονται σέ ἐμπνευσμένες σελίδες λογοτεχνικῆς πρόξας, πού καί ἡ ἐξαρσή τους καί οἱ ρυθμοί τους τίς κάνουν ὅμοιες μέ ποίημα. Καί τό μεγαλύτερο ὕφος τῆς ποιητικότητας βρίσκεται σέ κεῖνες τίς σελίδες πού μᾶς τόν δείχνουνε νά παλεύει μέ τήν ὕλη σῶμα μέ σῶμα σάν τόν Ἰακώβ μέ τόν Ἄγγελο³ καί νά τοῦ φανερῶνεται τῆς ὕλης ἡ χριστικὴ διαφάνεια, ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ στήν ὕλη, τό φεγγοβόλημα τῆς Ἁγίας Καρδιάς Του, πού μέσα στό βάθος της δένονται ὅλες οἱ κινήσεις τῶν ὄντων καί τῶν κυττάρων καί τῶν ψυχῶν.

Ὁ μυστικισμός τοῦ Τεγιάρ κέντρο ἔχει τόν ἀναστημένο Χριστό, Πίσω ἀπό τό Βρέφος τῆς Βηθλεὲμ, πέρα ἀπό τό Σταυρωμένο καί τόν Ἀναστημένο βλέπει τόν Κύριο τῆς συνοχῆς. Τήν υπέρτατη κινήτρια δύναμη τῆς ἐξέλιξης. Τόν Παγκόσμιο Χριστό. Τό Χριστό Ὠμέγα.

Τά πρῶτα χρόνια τοῦ χριστιανισμοῦ, λέει ὁ Τεγιάρ, ὁ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ταύτισε τόν Ἰησοῦ τοῦ Εὐαγγελίου μέ τό Λόγο τῶν ἀλεξαντρινῶν φιλοσόφων, μέ τήν ρυθμιστικὴ ἀρχή τοῦ σύμπαντος, τήν

1. Ἡ Ἀγάπη πού τόν ἥλιο γυρνᾷει καί τ' ἄλλα τ' ἄστρα. μετάφραση Ν. Καζαντζάκη.

2. Βιβλίον Ἀ' στίχ. 1-63

3. Γέν. ΑΒ' 24 κ.π.

ένδιάμεση ανάμεσα στον αίσθητό κόσμο και στις υπεραίσθητες καθαρές ουσίες. Υστερα από δύο χιλιάδες χρόνια η χριστιανική σκέψη έκανε μιάν άλλη μεγάλη θρησκευτική ανακάλυψη, πού ανταποκρίνεται σ' ένα βαθύ αίτημα τής τωρινής χριστιανικής συνείδησης. Ταύτισε τόν ιστορικό Ιησοῦ μέ τήν εξελιχτική αρχή τοῦ σύμπαντος, μέ τό νέο Λόγο τής σύγχρονης φιλοσοφίας. Ο Τεγιάρ πιστεύει πώς κ' η πιό παραδοσιακή αντίληψη γιά τό χριστιανισμό μπορεῖ νά ερμηνευτεῖ ἔτσι πού νά χωρέσει μέσα της ὅ,τι ωραιότερο υπάρχει στήν απαντοχή τοῦ σημερνῶ ἀνθρώπου.

Τούς φωτεινούς οραματισμούς του τούς ἀκριβοπλήρωσε ὁ Τεγιάρ. Εἶχε τήν τραγική μοῖρα τῶν προδρόμων. Καταδιώχτηκε, πείστηκε ἀπό ἀντιδραστικά στοιχεῖα τοῦ κληρου πού εἶχαν ἐξουσία στά χέρια τους. Ἄτυπήθηκε στήν πιό ἀγαπημένη του δράση, τήν ἀποστολική. Μόνο σέ στενό κύκλο μπόρεσε ὅσο ζούσε νά διαδώσει τίς ιδέες του. Καί μένων ἀνέκδοτες οἱ θρησκευτικές του μελέτες. "Ἐδειξε τήν ἀνοχή τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανοῦ καί τοῦ ἀληθινοῦ ἐπιστήμονα. Αἰτία τής παραγνώρισής του ἔλεγε πώς ἦταν ἡ ἀνθρώπινη ἀτέλεια. Θεώρησε πάντα τόν εαυτό του πιστό συνεχιστή τής ἀρχαίας χριστιανικής παράδοσης. "Ἐλεγε πάντα πώς γιά νά γίνεται προσιτή ἡ χριστιανική διδασκαλία χρειάζεται νά ερμηνεύεται μέ διατύπωση συγχρονισμένη, πώς γιά νά βρῖσκει ἀπήχηση εἶν ἀνάγκη νά καθαρίζεται ἀπό τά ἐπιχρίσματα πού μέ τό πέρασμα τῶν αἰώνων σκεπάσανε τή γνησιότητα τής. Νά ξαναβαφτίζεται στίς ἀρχικές της πηγές.

Δέ γύρφε ποτέ νάχει ὀπαδούς. Στούς φίλους του ἔλεγε νά παίρνουνε ἀπό τίς ιδέες του ὅ,τι τούς πάει καί νά τό δουλεύουνε μέσα τους. Οὔτε θέλησε νά σχηματίσει σύστημα φιλοσοφίας ἢ θεολογίας ολοκληρωμένο, οριστικό, κλειστό. Μόνο νά φέρει λίγες πέτρες γιά τό πανανθρώπινο πνευματικό οἰκοδόμημα. Δέ θεωροῦσε τόν εαυτό του μήτε θεολόγο μήτε φιλόσοφο. Μονάχα φυσικό ἐπιστήμονα. Κι ὅμως χωρίς νά τό θέλει ἦτανε θεολόγος καί φιλόσοφος.

Τό μήνυμα τοῦ Τεγιάρ δέν ἀπευθύνεται μόνο στούς χριστιανούς. Ἀπευθύνεται καί στούς θετικούς ἐπιστήμονες καί ἰδιαίτερα στούς ἄθεους, πού ανάμεσα τους πέρασε τό μεγαλύτερο μέρος τής ζωῆς του.

Ἡ κυριότερή τους αντίρρηση κατὰ τής θρησκείας εἶναι πώς καλλιεργεῖ τήν ἀδιαφορία γιά τό ἀνθρώπινο ἔργο τό ἐπίγειο, πώς ἐμποδίζει τόν ἄνθρωπο νά βασιστεῖ στίς δικές του τίς δυνάμεις γιά νά συντελέσει στήν παγκόσμια πρόοδο. Ὁ Τεγιάρ δέν τήν ἔβρισκε ἀβάσιμη τούτη τή μαρξιστική ἐπίκριση. Παραδεχότανε πώς μερικές μορφές θρησκευτικότητας καλλιεργώντας τήν παθητικότητα καί τή μοιρολατρεία σταθήκανε πραγματικά ἐμπόδια στήν πρόοδο καί δέν ανταποκρίνονται στοῦ τωρινοῦ ἀνθρώπου τίς πνευματικές ἀνάγκες. Μά πίστευε βαθιά πώς ἡ σωστή ἀντίληψη γιά τό χριστιανισμό γίνεται ἀντίθετα κίνητρο γιά δημιουργική δράση. "Ἐλεγε πώς ἡ εργασία εἶναι ιερή, πώς μπορεῖ νά γίνει θαυμάσιος δρόμος γιά τή λύτρωση καί γιά τή θεώρηση τής υπερβατικότητας. Πώς ἡ ἔρευνα εἶναι χρέος.

Πώς η χριστιανική αγάπη δέν είναι να ρίχνεις βάλσαμο στις πληγές του διπλανού σου, είναι να συμμεριστείς ολης της οικουμένης την τραγική αγωνία την υπαρξιακή, να κάνεις δικές σου όλου του κόσμου τις λαχτάρες και τις ελπίδες, να πραγματοποιήσεις της υπαρξής σου τις δυνατότητες αφιερώνοντας τον εαυτό σου στην κοινή προσπάθεια για τη δημιουργία καλύτερου και δικαιότερου κόσμου.

"Ίδια αντίληψη για τη χριστιανική αγάπη εκφράζει κι ο σύγχρονός μας ο ρομάνος λογοτέχνης ο Virgil Gheorghiu στο μυθιστόρημα " Πενήντη πέμπτη ώρα", βάνοντας ετούτα τά λόγια στο στόμα αληθινά χριστιανού παπα, πού είναι κι αυτός ένας από τους "δεδιωγμένους ενεκεν δικαιοσύνης": Δουλεύω για το καλό του Ανθρώπου και για την ανθρώπινη δικαιοσύνη θά πεϊ δουλεύω για την Εκκλησία και για τόν Θεό.

Τώρα βλέπουν οι θερησκευτικές μελέτες του Τεγιάρ τό φως της πλατιάς δημοσιότητας. Τώρα όλο και πληθαίνουν τά βιβλία και τά άρθρα πού ερμηνεύουνε τη χριστιανική φιλοσοφία του, την πρωτοποριακή και παραδοσιακή μαζί. Τώρα όλο και μεγαλύτερη απήχηση βρίσκει ο νέος ουμανισμός πού κήρυξε. Πού συνδέει τό ιδανικό του παλιού ουμανισμού της Αναγέννησης, την αρμονική ανάπτυξη του ανθρώπου την εγκόσμια, μέ του τόσο δυναμτικού και τόσον καιρό παραγνωρισμένου Μεσαίωνα την ανάζητηση της υπερχοσμιοτήτας κ' έτσι γεφυρώνει τό χάσμα τό ανοιγμένο ανάμεσα στή λατρεία τ ουρανού και στή λατρεία της γής. Πού μέ τ ανέβασμα της τωρινής συνειδησιακής στάθμης του ανθρώπου κάνει τόν άνθρωπο άξιο χτίστη της τωρινής της σφάλας ανάμεσα γής και ουρανού.

Μαρία Οικονόμου

ΥΜΝΟΣ ΣΤΗΝ ΥΛΗ

Ευλογημένη νάσαι, Ύλη τραχιά, άγονο χῶμα, σκληρό βράχε, εσύ πού μονάχα στή βία υποτάζεσαι και πού μάς αναγκάζεις να δουλεύουμε αν θέλουμε να τρώμε.

Ευλογημένη νάσαι, Ύλη επίφοβη, θάλασσα τρικυμισμένη, αντίκητο πάθος, εσύ πού μάς τρώς αν δέ σ' αλυσοδέσουμε.

Ευλογημένη νάσαι, Ύλη τρανή, Βεέλιξη άμάχητη, Πραγματικότητα πού γεννιέσαι ολοένα, εσύ πού τινάζοντας κάθε στιγμή στον άέρα τους φράχτες μας μάς αναγκάζεις όλο και πιο μακριά να φάχνουμε για την Αλήθεια.

Ευλογημένη νάσαι, Ύλη παγκόσμια, Διάρκεια δίχως όρια, Διθέρα δίχως άκρογιάλια, τριπλή των άστρων άβυσσο και των ατόμων και των γενεών, εσύ πού ξεχειλίζοντας και τά μέτρα μας σβήνοντας τά στενά μάς φανερώνεις τις διαστάσεις του Θεού.

Ευλογημένη νάσαι, Ύλη άβυθομέτρητη, εσύ πού άπλωμένη ανάμεσα από μάς κι από τόν κόσμο των Ουσιών κάνεις να μάς φλογίζει η λαχτάρα να τρυπήσουμε τόν άραφο τόν πέπλο των φαινομενων.

Ευλογημένη νάσαι, Ύλη θνητή, εσύ πού ξεκολλώντας από πάνου μας μιά μέρα θά μάς μπάσεις μέ τό ζόρι ύσαμε την καρδιά της υπαρξης.

Δίχως ἐσένα, Ὑλη, δίχως τὰ γιογρούσια σου, δίχως τὴν ἐπιμονή σου νὰ μᾶς δένεις, θὰ ζούσαμε ακούνητοι, βαλτωμένοι, παιδιακίστικοι, ἀνήξεροι ἀπ' τὸν εαυτό μας κι ἀπ' τὸ Θεό. Ἐσένα πού πληγώνεις καί πού δένεις τίς πληγές, ἐσένα πού ἀντιστέκεσαι καί πού λυγᾶς, ἐσένα πού ἀναστατώνεις κ' ἐσένα πού χτίζεις, ἐσένα πού αλυσοδένεις κ' ἐσένα πού λεφτερώνεις - τῶν ψυχῶν μας Χυμέ, Χέρι τοῦ Θεοῦ, Σάρκα τοῦ Χριστοῦ, Ὑλη σ' εὐλογῶ.

Σ' εὐλογῶ, Ὑλη, καί σέ προσκυνῶ. Ὅχι τέτοια πού σέ περιγράφουνε, λιγαστεμένη ἢ παραμορφωμένη, οἱ ποντίφηνες τῆς ἐπιστήμης κ' οἱ ιεροκήρυκες τῆς ἀρετῆς - ἐνα περιμάζωμα, λένε, ἀπό ἄγιες δυνάμεις, ἀπό χυδαῖες ορέξεις. Μά τέτοια πού μοῦ φανερώθηκαν σήμερα, στήν ολόκληρή σου καί στήν ἄληθεια σου.

Χαῖρε, ἀστέρευτη, ἰκανότητα ὑπαρξῆς καί Μεταμόρφωσης, ὅπου φτρώνει καί τρανεύει ἡ διαλεγμένη Ἰκίσταση.

Χαῖρε, παγκόσμια δύναμη προσέγγισης καί ἔνωσης, πού μέσα ἀπό σένα συνδέονται ἡ μιά μέ τὴν ἄλλη οἱ πολυάριθμες οἱ μονάδες καί πού σ' ἐσένα συγκλίνουν ὅλες τους πρὸς τὸ δρόμο τοῦ Πνεύματος.

Χαῖρε, ἀρμονικὴ τῶν ψυχῶν μας βρῦση, κρούσταλο διάφανο, πού μέσαθ' ἐσου βγήκε ἡ Νέα Ἱερουσαλήμ.

Χαῖρε, θεϊκὴ περιγυρε, πού εἶσαι φορτωμένος Δύναμη Δημιουργικῆ, Ὡκεανὲ πού σ' ἀναταράζει τὸ Πνεῦμα, Ἠλέ ζυμωμένε καί ζωογονημένε ἀπὸ τὸ σαρκωμένο Λόγο.

Θαρρώντας πῶς τὸ κάλεσμά σου ὑπακοῦνε τ' ἀνίκητο ρίχνονται οἱ ἄνθρωποι συχνά στὴν ἄβυσσο τῆς ἐγωιστικῆς ἡδονῆς.

Ἐνα ἀντίφεγγο τοὺς ξεγελάει ἢ ἑνας ἀντίλαλος.

Τὸ βλέπω τώρα.

Σ' Ἐσένα γιὰ νὰ φτάσουμε Ὑλη, πρέπει ξεκινώντας ἀπὸ μιά παγκόσμια ἐπαφή μ' ὅσα ἐδῶ κάτω σαλεύουνε νὰ νιώσουμε λίγο λίγο νὰ χάνονται μὲς ἀπ' τὰ χέρια μας οἱ χωριστές οἱ μορφές ὅλων ὅσα κρατᾶμε, ὡσπου νὰ μᾶς ἀπομείνει ὁ ἀγώνας μὲ τὴ μοναδική οὐσίαν τῆς κάθε υπόστασης καί τῆς κάθε ἐνωσης.

Ἄν θέλουμε γὰρ σ' ἔχουμε, πρέπει μὲς στόν πόνο νὰ σ' ἐξυψώσουμε ἀφοῦ πρῶτα σ' ἀγκαλιάσουμε ἡδονικά.

Βασιλεύεις, Ὑλη, στά ψηλάματα τὰ γαληνά, ὅπου φαντάζονται οἱ ἅγιοι πῶς σου ξεφεύγουνε - Σάρκα τόσο διάφανη καί τόσο κινητή πού πιά δέ σέ διακρίνουμε ἀπὸ τὸ Πνεῦμα.

Πάρε με, Ὑλη, ἐκεῖ ψηλά, μὲ τὴν προσπάθεια, τὸ χωρισμό καί τὸ θάνατο - πάρε με κεῖ πού θὰ μοῦ εἶναι πιά μπορετὸ ἀγνά τὸν Κόσμον ὅλο ν' ἀγκαλιάσω.

Πιέρ Τεγιάρ ντέ Σαρντέν. Ἀπὸ τὴν "Πνευματικὴ δύναμη τῆς ὕλης"
Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου

1. Σημ. μετ. Ἀποσπάσματα ἀπὸ ἔργα τοῦ Τεγιάρ βλ. καί στά τεύχη: 18 (σελ. 21), 22 (σελ. 33), 24 (σελ. 15), 25 (σελ. 5), 26 (σελ. 24).

20 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΦΡΑΝΚ

ANNA ΦΡΑΝΚ

Ἐδῶ καί εἴκοσι χρόνια λεπτέρωθήκανε ὅσαι βρεθήκανε ζωντανοί στά ἐφιαλτικά στρατόπεδα συγκέντρωσης πού ιδρύθηκανε ἀπό τή χιτλερική Γερμανία κ' ἔκλεισε ἡ πιό φριχτή σελίδα τῆς παγκόσμιας ἱστορίας. Ἐδῶ καί εἴκοσι χρόνια, στήν ἀρχή τοῦ Μάρτη τοῦ 1945, κλείσανε καί τά μάτια μιᾶς δεκαπεντάχρονης εβραιοπούλας, τῆς Ἄννας Φράνκ, στό φοβερό τό Μπέργκεν Μπέλσεν, ἀφοῦ εἶδανε καί τήν κόλαση τοῦ Ἄουσβιτς.

Ἐξη χρόνια πρίν νά ξεσπάσει ὁ δεύτερος ὁ παγκόσμιος πόλεμος - στά 1933 - οἱ Φράνκ, ὅπως κι ἄλλοι γερμανοεβραῖοι, μεταναστεύανε στήν Ολλανδία κυνηγημένοι ἀπό τοὺς ἀντιεβραϊκοὺς νόμους. Μά καί κεῖ ἔφτασε ἡ γερμανική κατοχή καί τοὺς υποχρέωσε νά φορέσουνε τό κίτρινο ἀστέρι τοῦ Δαβίδ, σύμβολο περιορισμῶν ὅλο καί πιό βασανιστικῶν καί καθημερινῆς ἀγωνίας. Τά δυό τελευταῖα χρόνια τῆς διαμονῆς της στό Ἄμστερνταμ τὰ πέρασε ἡ Ἄννα κρυμμένη. Μαζί μέ τόν πατέρα της, τή μάνα της, τή μεγαλύτερη ἀδερφή της καί τέσσερις ἄλλους εβραίους κλείστηκε σέ μιά μεγάλη σοφίτα, στό πῖσω μέρος ἀπὸ τά δύο ἀπάνω πατώματα τοῦ χτίριου πού στέγαζε τήν ἐπιχείρηση τοῦ πατέρα της, τοῦ Ὀττο Φράνκ. Ἐξῆσε ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους πού ἡ στέρηση τῆς λεπτειᾶς καί οἱ ἀγωνίες τεντώνανε καί σπᾶγανε τά νεῦρα τους.

Πῶς πέραγε τίς ὥρες της μέσα σ' αὐτό τόν κρυφάνα ἡ μικρή Ἄννα, χωρὶς τή χαρά τοῦ ὑπαιθρου καί τοῦ λέφτερου παιχνιδιοῦ, χω-

ρίς σκολειό; Διάβαζε, προσπαθοῦσε καί νά μελετήσῃ μαθήματα, νά κάνει καί γυμναστική. Από μιάν ἄκρη τοῦ παράθυρου κοίταγε τόν οὐρανό καί τά κλαριὰ τῶν δέντρων καί τά πουλιά τά διαβατάρινα. Σκεφτότανε, ἔκανε σχέδια, περίμενε, ἔλπιζε, παρατηροῦσε, ωρίμαζε, βάθαινε. Ἐγγραφε. Τό καλύτερό της ψυχικό καταφύγιο ἦτανε τό ημερολόγιό της. Ἐνα ὁμορφοδεμένο χοντρό τετράδιο τῆς εἶχανε χαρίσει γιά τά γενέθλιά της σάν ἔκλεισε τά δεκατρία. Κ' εἶχε ἀρχίσει ἀπό τότες νά γράφει τίς ἐντυπώσεις της σά νάστελνε γράμματα σέ μιά φανταστική φιλενάδα της καί νά τῆς ἀνοίγε τήν καρδιά της. Τό ημερολόγιο συνεχίστηκε καί στή σοφίτα, σέ κεῖνο τό πίσω διαμέρισμα. Γι' αὐτό καί πῆρε στό ὀλλανδικό πρωτότυπο τόν τίτλο "Τό πίσω σπιτί" ("Het Achterhuis") Στίς σελίδες του περῶσαν οἱ σκηνές ἐκείνης τῆς παράξενης συμβίωσης. Ἐκεῖ ξέσπαγε τό φυλακισμένο, τό καταπιεσμένο κοριτσόπουλο, πού ὄνειρευότανε νά γίνεῖ μιά μέρα δημοσιογράφος καί συγγραφέας.

Ἀμα, βγήκε ὁ Ὀττο Φράνκ ἀπό τό στρατόπεδο ὅπου ἔζησε χωρισμένος ἀπό τή γυναῖκα του κι ἀπό τά παιδιά του κι ἅμα ἔμαθε πῶς εἶχανε πεθάνει, πῆγε καί ξαναεἶδε τό κρυφό διαμέρισμα. Ἐκεῖ βρῆκε τά φύλλα τοῦ ἡμερολογίου τῆς Ἄννας του. Εἶχανε παραπέσει χάρη στήν ἀτζαμσύνη τοῦ γκεσταπίτη πούκανε τήν ἔρευνα ὕστερα ἀπό τήν προδοσία κι ἀπό τή σύλληψη. Τά περιμαζεψανε συμπονετικοί ὀλλανδοί φίλοι καί τά παραδώσανε στόν τραγικό πατέρα.

Ἡ ἐπιθυμία τῆς Ἄννας Φράνκ νά ζήσει ὕστερα ἀπό τό θανατό της πραγματοποιήθηκε. Τό βιβλίό της μεταφράστηκε σ' ὅλες τίς γλώσσες, θαυμάστηκε, συγκίνησε. Διασκευάστηκε σέ κινηματογραφικήταινία καί σέ θεατρικό ἔργο.

Σύμφωνα μέ τούς χαρακτηρισμούς τῆς παγκόσμιας κριτικῆς εἶναι ἓνα ἀπό τά πιό συναρπαστικά βιβλία πού γραφτήκανε γιά τόν πόλεμο καί γιά τόν ἀντίχτυπό του στή ζωή τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι μιά ἱστορία πού σφίγγει τήν καρδιά, μιά καί πού δίνει ἀνάταση, μιά ἱστορία γραμμένη μέ γοητευτική ἀμεσότητα καί μέ φρεσκάδα ἐφηβική, μιά καί μέ σκέψη ἀσυνήθιστα ὠριμη. Στίς σελίδες της βλέπουμε τό παιδί, βλέπουμε καί τό γεννημένο συγγραφέα. Ἡ Ἄννα Φράνκ εἶναι φανερό πῶς θάτανε σήμερα, στά τριανταπέντε της χρόνια, μεγάλο ἀστέρι στό παγκόσμιο λογοτεχνικό στερέωμα. Περιγράφει μέ θαυμαστή παρατηρητικότητα καί παραστατικότητα. Μέ οξυδέρκεια ἔμπειρου ψυχολόγου καί ικανότητα στό διάλεγμα τοῦ ψυχογραφικοῦ ὑλικοῦ ἀντάξια φρασμένου λογοτέχνη ἠθογραφεῖ τούς γύρω της καί ἀναλύει τίς σχέσεις της μέ τόν καθένα τους καί τίς ψυχικές της ἀντιδράσεις. Κάνει παρατηρήσεις σχετικές μέ τή στάση τῶν μεγάλων ἀπέναντι στά παιδιά, πού μοιάζουνε διατυπωμένες ἀπό σοφὸ παιδαγωγό. Καταπληκτικὴ εἶναι καί ἡ αὐτοκριτικὴ της. Ἐνα μπουπούκι διαλεχτῆς προσωπικότητας, ενα μπουμπούκι δόκιμου συγγραφέα κόπηκε ἀπ τήν ἀνεμοζάλη της θηριωδίας πρὶν ν' ἀνοίξει.

Η "Αννα Φράνκ έγινε έμβλημα." Έμβλημα ειρήνης, λεφτεριᾶς, πανανθρώπινης αδελφότητας. Καί πάντα πρέπει νά θυμίζει σέ τί κατήφορο κατρακυλᾶνε οί άνθρωποι πού τούς παρασέροννε συνθήματα χυδαίων δημαγωγῶν βασισμένα σέ ιδέες ανεδαφικές γιά "άνώτερες" καί "κατώτερες" ράτσες καί γιά "καθαρόαιμους" λαούς. Είναι ανάγκη νά θυμάται ο καθένας πώς η τύχη τῆς "Αννας Φράνκ καί τῆς μαρτυρικῆς φυλῆς της, πού μεγαλούργησε σ' όλους τούς κλάδους τοῦ πολιτισμοῦ, μπορεῖ νά γίνει ατομική του τύχη καί τύχη τῆς φυλῆς τῆς δικιᾶς του. Πώς οί φυλετικές διακρίσεις πρέπει παντοῦ νά πολεμηθοῦν σάν επίφοβο ψυχικό μόλυσμα, πού μπορεῖ νά καταλήξει στό πιό καταστροφικό ἀμύκ καί νά ἀπανθρωπίσει τόν ἄνθρωπο. Αλίμονο ἂν λείπει ἡ μνήμη ἀπό τό ἀνθρωπινό γένος. Αλίμονο ἂν ἡ ἀνθρωπότητα στίς καμπές τῆς ἱστορίας της, πρίν νά τήν ἀποκοιμίσει ἡ συνήθεια, δέ θελήσει νά θέσει στή συνείδησή της ἀμείλιχτα καυτό τό ρῶτημα πού οί πυθαγόρειοι θεωρούσανε χρέος τους νά θέσουνε στόν εαυτό τους πρίν νά πέσουνε νά κοιμηθοῦνε: Πῆ παρέβην, τί δ' ἔρεξα, τί δέ μοι δέον οὐκ ἔτελέσθη.

Μαρία Οἰκονόμου

ΣΚΕΨΕΙΣ

α' Τό καλύτερο γιαιτρικό γιά τούς φοβισμένους, τούς ἔρημους, τούς δυστυχημένους είναι: νά βγοῦν ἔξω, νά πᾶνε κάπου πού νά μπορέσουνε νά μείνουν ολομόναχοι μέ τόν οὐρανό, μέ τή φύση, καί μέ τό Θεό. Γιατί μόνο τότες νιώθεις πώς ὅλα είναι ὡπως πρέπει νά είναι καί πώς ο Θεός θέλει νά βλέπει τούς ἀνθρώπους ευτυχημένους μέ στήν ἀπλή τήν ομορφιά τῆς φύσης. Ὅσο ὑπάρχει αὐτό, καί εἶναι βέβαιο πώς πάντα θά ὑπάρχει, ξέρω πώς ἐκεῖ θά βρῖσκεται πάντα παρηγοριά γιά κάθε λύπη, ὅποιες κι ἂν εἶναι οί συνθήκες. Καί τό πιστεύω ατράνταχτα πώς ἡ φύση δίνει παρηγοριά γιά ὅλα τά βάσανα.

β' Πάντα μένει κάποια ομορφιά στή φύση, στό φῶς τοῦ ἡλίου, στή λεφτεριά, στόν εαυτό σου. Αὐτά ὅλα μποροῦνε νά σέ βοηθήσουνε. Κοίτα τα ὅλα αὐτά καί θά ξαναβρεῖς τόν εαυτό σου καί τό Θεό. Καί θά κερδίσεις πάλι τήν ἰσορροπία σου.

γ' Είναι στή ἀλήθεια παράξενο πώς δέν ἔχασα ὅλα μου τά ἰδανικά ἐπειδή μοιᾶζοννε τόσο παράλογα κι ἀνεφάρμοστα. Κι ὁμως τά κρατάω, γιατί καί μ' ὅλα ὅσα γίνονται πιστεύω ἀκόμα πώς οί ἄνθρωποι ἔχουνε πραγματικά καλή καρδιά. Μόνο πού δέ μπορῶ νά στήσω τίς ἐλπίδες μου σέ θεμέλιο καμωμένο ἀπό σύγχυση καί δυστυχία καί θάνατο. Βλέπω τόν κόσμο λίγο λίγο νά γίνεται ἕνας ἀγριότοπος. Τήν ἀκούω νά ζυγώνει ολόενα τή βροντή πού θά μᾶς καταστρέψει κ' ἐμᾶς. Νιώθω τά βάσανα πού τραβᾶνε ἑκατομμύρια ἄνθρωποι. Κι ὁμως ἀμα κοιτάω ψηλά τόν οὐρανό σκέφτομαι πώς τά πράγματα θά σιάξουνε, πώς καί τούτη ἡ ἀπονιά θά πάρει τέλος καί πώς ἡ εἰρήνη καί ἡ γαλήνη θά ξανάρθουνε.

"Αννα Φράνκ. Ἀποσπάσματα ἀπό τό ἡμερολόγιό της
Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου

ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ

Α' ΣΤΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΣΟΥ ΔΙΑΒΑΣΕ ΜΕ

Κοίταξε στη συνείδησή σου, διάβασέ με εκεί:
είναι πιστό βιβλίο· εκεί θά μέ βρεις όμοιόν σου.

Τόμας Μίντλον (Thomas Middleton, 1570-1627)
Άγγλος δραματουργός. Από τόν "Άλλαχτό"¹ ("The Changeling")
Άνέκδοτη μετάφραση Βασίλη Ρώτα

Β' Ο ΕΧΤΡΟΣ ΣΑΣ

Δέν πρέπει νά ξεχνᾶτε πώς ό έχτρος σας εἶναι κι αυτός άνθρωπος
κι όχι κατηγορία ανθρώπων.

Βιρτζίλ Γκεοργκιού (C. Virgĭn Gheorghĭou), σύγχρονος ρουμάνος
λογοτέχνης. Από τό μυθιστόρημα " Η εικοστή πέμπτη ώρα"
Μετάφραση Μαρίας Οικονόμου

Γ' ΚΑΣΤΕΣ

"Άσκοπο νά ρωτᾶς,
νά θέλεις νά βρεις
τήν κάστα τοῦ ἁγίου.
Τάχα κι ό κληρικός
κι ό μαχητής καί ό ἔμπορας
παρόμοια δέν ἀναζητοῦνε τό Θεό;
Εἶναι τρελό γιά τοῦ ἁγίου νά ρωτᾶς τήν κάστα.
Μήπως κι αυτοί πού κάνουν τόν κουρέα,
τόν ξυλουργό, τήν πλύστρα
δέν φάχνουνε νά βροῦνε τό Θεό;
Κι αυτός ό Ραίντας ἀναζητητής δέν ἦταν τοῦ Θεοῦ
Ο Ρίσι ο Δβαπάλα
δέν ἦτανε ταμπάκης;
Παρόμοια Ἰνδουϊστές καί Μουσουλμάνοι
φτάνουν στό τέρμα κεῖνο
όπου τῆς κάστας τους τά χνάρια σβήνουν.

Καμπιό

Ἰνδός θεησκευτικός ἀναμορφωτής καί μυστικιστής ποιητής
τοῦ ΙΕ' αἰώνα

Ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

1. Σημ. σύντ. Μωρό ξωτικιάς πού σύμφωνα μέ λαϊκές δοξασίες τό ἄλ-
λαξε ἡ μάνα του κρυφά μέ μωρό ἀνθρώπινο. Εἶναι πολλές φορές ἄσκη-
μο πλάσμα κι ἀχόρταγο καί κουτό. Τό λένε καί νεριαδιάρικο.

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΤΙΜΟΥ ΒΡΑΤΣΑΝΟΥ

Δυό χρόνια κλείσανε από τότες πού χάσαμε τή χαρά νά τόν βλέπουμε καί νά τόν ακούμε. Δυό χρόνια δέν πάσαμε νά τόν θυμόμαστε μέ θερμή αγάπη τόν Τίμο μας, τόν πολύτιμο τόν αδελφό μας. Δέν πάσαμε νά θυμόμαστε τί του χρωστάμε. Ούτε καί θά πάφει η θύμησή του νά γίνεται γιά μᾶς ἔμπνευση καί κίνητρο.

Η Θ.ΕΝ. Ο ΘΥΡΣΟΣ, Ο ΠΕΛΕΚΑΝ
29.8.65

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΑΣΑΝ

Αγαπημένε Τίμο μας.
Η μάνα μας η Γῆς η ἠλιόφτιαχτη
δυό κύκλους ἔκανε
γύρω ἀπ' τό Φοῖβο πλέριους,
ἀπ' τή στιγμή πού ἀπλά κι ἀθόρυβα
ἔγειρες τ' ἀδειο πιά λαγήνι σου
στήν ἀγκαλιά τῆς μάνας σκόνης
κι ἔφυγες γιά τήν πέρα τή μεριά.
Μέ τά δικά μας μέτρα
δυό χρόνια ὀλάκερα περάσανε.
Ὅμως γιά τά καινούρια μέτρα τά δικά σου
-τώρα πού ζεῖς καί φτερουγᾶς ολόχαρος
στούς κόσμους τούς μυριόφωτους,
τούς λεύτερους, τούς ἄχρονους-
μπορεῖ νά φάνηκαν στιγμές μονάχα δυό.
Ὅσο χρειάστηκε
στ' αὔλα τῆς ἀγγῆς δυχῆς σου τά ματόφυλλα
στό Φῶς τῆς Γνώσης, πού ποθοῦσες, ν' ἀνοιχτοῦν.
Ἴσως πάλι μπορεῖ νά τά νοιωσες
γιά αἰώνων μύριων πέρασμα
χαρᾶς νιοβανικῆς ἀνειπίωτης.
Ποιός ἀπό μᾶς μπορεῖ νά ξέρει;
Ὅμως ὅπως κι ἂν ἔχει,
δυό χρόνια πέρασαν, καί μεῖς
διόλου δέ νοιωθούμε πώς χωριστήκαμε, γιὰτί
οἱ κόσμοι μας ενώνονται μέ δυό γεφύρια.
Τό ἕνα τό λένε τό γεφύρι τῆς αἰώνιας θύμησης,
τό ἄλλο χρυσό γεφύρι τῆς αγάπης,
κι εἶν καί τά δυό τρανά
κι ἀπό τό χρόνο δυσκολόπαρτα,
ἀγαπημένε Τίμο μας.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

Α΄ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΚΗ ΜΕΡΙΑ

.. Φευγάτη πιά κι η στερνή του ελπίδα. Οι ώρες της τελευταίας μέρας της ζωής του άρχισαν νά ξετυλίγονται γοργά. Οι δεσμοφυλακές του, για νά μήν αφήνουν τό μυαλό του νά πηγαίνει αδιάκοπα σ αυτό πού θά γινόταν ύστερα από μερικές ώρες, όλη τή μέρα παίζαν χαρτιά μαζί του σάν παλιοί φίλοι. Δέ κάποια διακοπή του παιχνιδιού αναρωτήθηκε μήν κατά τύχη ο Χάνμπουερ, ο μπόγιας πού θά τον κρέμαγε αύριο τά ξημερώματα, ήτανε τό ίδιο πρόσωπο μέ τό μπόγια πού έκοβε τά κεφάλια των ζωντανών ποντικιών μέ τά δόντια του και πού αυτός κι ο Γουήβερ θά πήγαιναν νά δούν κείνον τό μοιραίο Σάββατο. Ο Γουήβερ δέν του 'χε φανερώσει τ' όνομα. Ήξερε πώς οι μπόγηδες δέν άφθονούσανε και πώς δέν ήτανε διόλου άπίθανο νά ταν ο ίδιος. Από ποιό μέρος είναι ο μπόγιας Χάνμπουερ, ρώτησε κάποιο φύλακα.

"Απ' τά μέρη του Μάντσεστερ".

Αυτός ήτανε.

Αυτές τίς τελευταίες γοργοπερπατούσες ώρες από πόσες διαφορετικές ψυχικές καταστάσεις δέν πέρασε. Ως τίς δώδεκα ήτανε άρκετά ζωηρός κι όχι πολύ νευρικός. Όταν ο μπόγιας για νά κανονίσει τό μάκρος του σκοινιού της κρεμάλας, έριξε μιá ματιά μέσα απ' τή μικρή τρυπούλα πού έχουν για τήν παρακολούθηση του μελλοθάνατου κατάδικου, τόν είδε νά πηγαينوέρχεται μέσ στό κελλί του καπνίζοντας ήρεμα τό τσιγάρο του. Μόλις όμως τό μεγάλο ρολόι της φυλακής βάρεσε μεσάνυχτα, άρχισε νά άνησυχεί και πετόντας τό τσιγάρο του μέτρησε μέ τά δάχτυλά του τίς ώρες ζωής πού του άπόμειναν. Πάσχισε νά σκεφτεί για τίς ευγενικές ψυχές πού φύγαν πριν απ' αυτόν - για τόν Αντόν Τσέχοφ, πού 'πε στό γιατρό του, που ρθε νά τόν δεϊ μέσα στή νύχτα, "Γιατρέ πεθαίνω" κι ύστερα πίνοντας και τήν τελευταία σταγόνα του ποτηριού της σαμπάνιας πού ο γιατρός του δωσε για φάρμακο, είπε στή γυναίκα του " Πολύ καιρό είχα νά πιω σαμπάνια". Χαμογέλασε. Κι έπειτα έγειρε στό ένα πλευρό του κι αυτό ήτανε όλο, ησύχασε για πάντα. - Για τόν Γκαϊτε, πού ζήτησε ν' ανοίξουν τό παράθυρο για νά μπει πιο πολύ φως κι αγέρας. Κι άξαφνα ανατρίχιασε στήν ιδέα πώς τό σωμα τό δικό του θά πρέπει νά ριχτεί μέσα σέ ασβέστη για νά λυώσει τό γοργότερο και νά εξαφανιστεί σάν νά ταν κάτι τό πολύ βρώμιο και βλαβερό. Από τόν κόσμο τουτο θά φύγει δίχως νά ξεφύγει γιατί έζησε και κανένας μέσα στήν κρύα άπεραντοσύνη του κόσμου μας δέν τόξερε αυτό ή δέν άποθυμούσε νά τό μάθει. Ούτε πατέρας ούτε μητέρα ούτε κανένας πού νά τόν αγαπάει βρισκότανε νά μεσολαβήσει για λογαριασμό του. Ούτε κανένας θά θυμότανε πώς κάποτε πέρασε από τουτον τόν κόσμο - σάν νά μήν ήρθε καθόλου, σάν νά ήτανε γραφτό ή δι -

κιά του ὑπαρξῆ ἐδῶ νά μή ζυγιάζει καθόλου. Δέν ἀπόμενε τίποτες ἄλλο παρά νά καταραστεῖ τό Θεό καί νά πεθάνει. Καί ξάφνου ἡ ψυχή του φτερούγισε μέσα του καί σκέφτηκε " Ἐδῶ εἶναι τό τέλος, ὅχι κεῖ". Ὁ Γουήβερ πίστευε στόν κόσμο τῶν ψυχῶν, πού ἂν ἦτανε ἀλήθεια, θά εἶχε σά συνέπεια πῶς σέ λίγο ο εαυτός του καί ο Γουήβερ θά ἔταν ἕνα. Ἦταν ἐνύχτα μά δέ μποροῦσε νά κοιμηθεῖ. Μπορεῖ σ ὅλον τόν κόσμο νά υπήρχανε κι ἄλλοι ἄνθρωποι πού νά, μή μποροῦνε νά κοιμηθοῦνε γιατί τόν σκεφτόντανε. Καί τότες αὐτός, πού βρισκότανε κλεισμένος μέσα στό κελλί του ἔχοντας δίπλα του τήν κρεμάλα, ἐνοιῶσε σάν ξάφνου νά ἐνώθηκε, μέ τή βοήθεια κυμάτων ἀσυρμάτρου, μ ολες κείνες τίς συμπονετικές ψυχές. Καί τέλος τόν πῆρε ο ὑπνος.

Ὁ ὑπνός του ἦτανε ταραγμένος. Νειρεύτηκε πῶς κατάφερε νά ξεγλυστρήσει ἔξω ἀπό τίς μαῦρες πίσσα σκοταδερές σπηλιές τοῦ Χάρου καί πῶς τώρα περνοῦσε μέσα ἀπό ἕνα πάγκο οπου τά παιδιά παίζανε κι οἱ μεγάλοι κουρασμένοι ἀπό τῆς μέρας τῆ δουλειά σιγανοπερπατοῦσαν. Καί τότε συλλογίστηκε πῶς ὅλα αὐτά τ' ἀσήμαντα πράματα γιά τούς ζωντανούς εἶναι τό μάννα τοῦ παράδεισου μπροστά στό θάνατο. Μά ἀπό τήν ἐκφραση τῆς φάτσας ὅλων αὐτῶν πού βγαίνανε ἀπό τό πάγκο καταλάβαινε πῶς κανένας τους δέν ἤθελε νά χαίρεται τό δῶρο τῆς ζωῆς. Καί περπάταγε πάντοτε καί ξάφνου βρέθηκε σ' ἕνα ὄμορφο κι ἄγνωστο μέρος τῆς πόλης πού δέ μποροῦσε νά φανταστεῖ πῶς ἦτανε μπορετό νά υπάρχει. Κι εἶπε ἀπό μέσα του πῶς σάν γύριζε σπίτι του θά τό λεγε στόν πατέρα του. Εὐπνησε - καί δέν εἶχε τίποτα νά πεῖ παρά μονάχα ὅτι τό νειρεύτηκε. Καί τότες μιά ἀνείπωτη κρυάδα μπῆκε μ ὀρηή κι ἀπλώθηκε σ ὅλο τό χῶρο τῆς καρδιάς του. Μά ἦτανε καί κρύο μέσα στό κελλί. Τό κουράγιο μας ἔχει τήν πιό χαμηλή στάθμη του τίς πρῶινές ὥρες. Εἶναι αἰσχρό, σκέφτηκε, νά κρεμοῦν τούς κατάδικους τήν κονταυγή.

Μπῆκε μέσα ὁ δεσμοφύλακας,

Σῆμω νά ῥοῦχα σου. Τό παλιό του κουστούμι, πού τό ἔφερε γύρω ἀπό ἄλλες συνθήκες. Σήμερα δίχως κολάρο. "Τώρα θά πάω νά σοῦ φέρω τό πρῶινό σου". Ἴσως τήν τελευταία στιγμή ὁ Ὑπουργός τῶν Ἑσωτερικῶν μπορεῖ... Θυμήθηκε πῶς εἶχε δεῖ μιά ταινία στόν κινηματογράφο οπου τό τελευταῖο δευτερόλεπτο ὁ Ὑπουργός τῶν Ἑσωτερικῶν... Πόσο κρύο κάγει. Δέ θά τό πουν στό γέρο πατέρα του ἢ μήπως τοῦ τό πουν; Ὁ φύλακας ἔφερε τό δίσκο μέ τό πρῶινό του, ἕνα φλυτζάνι κακάο, ποριτζ κι ἕνα μῆλο. Δέ μποροῦσε νά φάει. Δάγκασε τό μῆλο κι ἡ γοστήμια του τόν ἔκανε νά φανταστεῖ κάποια χώρα ουτοπίας οπου υπήρχαν λουλούδια καί φρούτα, σάν τήν Ἰταλία, πού δέν τήν ἔξερε διόλου. Καί σκέφτηκε, σάν τελειώσουν κάνοντας τό πιό μεγάλο κακό πού μποροῦσανε νά τοῦ κάνουν καί τόν ἄφηναν ἤσυχο, μονάχο πιά, μπορεῖ, σάν θά βρισκό-

τανε στό χῶρο τῶν ὄνειρων, νά βρισκε τόν τρόπο νά πετάξει σέ μιά τέτοια χώρα. Κοίταξε τό δεσμοφύλακα παράξενα. "Εἶναι, πολύ τρομερό; Πονάει πολύ; "ρώτησε γιομάτος ἀνησυχία. "Όχι. Ἐνα δευτερόλεπτο καί πάει τέλειωσε. Σά νά σοῦ βγάσουν τό δόντι- τίποτα παραπάνω. "Όλα τελειώνουν στή στιγμή".

Ὁ Ἐφημέριος ἕνας νέος εἰκοσιπέντε χρονῶν, τά'χε πιό χαμένα κι ἀπ' τόν κατάδικο κι ἦτανε νά τόν κλαῖς γιά τήν ταραχή του.

"Μπορεῖ κάποια μικρή πνευματική παρηγοριά," ἄρχισε νά λέει τραυλίζοντας. Μά ο μελλοθάνατος Πράουντφουτ τόν σταμάτησε λέγοντας:

"Δέν καταλαβαίνω τίποτα. Τό ἕνα Σύμπαν, πού δέν εἶναι μπορετό νά χωριστεῖ σέ κομμάτια, μιλάει καί ζεῖ μονάχα μέ τή βοήθεια τοῦ ἕνα ξεχώρου πλάσματος. Ἐτσι τό κάθε πλάσμα, σάν νά υπῆρχε αὐτό μονάχα, ἀντιπροσωπεύει τό Σύμπαν. Κι αὐτοί - τί βλακεία - θέλουνε νά μέ ξεκάνουν, μ' ἄλλα λόγια θέλουν νά ξεκάνουνε τό Σύμπαν".

Ὁ Ἐφημέριος ἄλλαξε κουβέντα.

"Μπορεῖ ἡ τελευταία μετάληψη..."

"Γιατί;"

"Ἡ μιά ἐξομολόγηση, πῶς νά γίνει; Στό κάτω κάτω σκότωση ἀνθρώπο".

Ἡ σκέψη του πῆγε στόν Γουήβερ καί θά θλιβότανε γι' αὐτόν πραγματικά, σάν δέ λυπότανε πιό πολύ τόν ἑαυτό του. Σάν δέν τόν σκότωναν θά κοίταζε μ' ὅλη τή δύναμή του ἡ ἀνθρωπότητα νά μὴν ἔβγατνε χαμένη. Δέν ἦτανε δειλός καί εἶχε παραδεχτεῖ τή μοίρα του. Μά ξάφνου, ἕνα τέταρτο προτοῦ σημάνει τό τέλος του, ἔνοιωσε πῶς θά θελε νά ζήσει, ν' ἀγαπήσει, νά ρουφήξει μέ τά ρουθούνια του τόν καθαρό ἀέρα τοῦ πουρνοῦ - ὄχι τοῦ σημερινοῦ - μά τῶν ἄλλων, τῶν μελλομένων, αὐτῶν πού θά ἐρχόντουσαν ὅταν αὐτός δέν θά ὑπῆρχε πιά. Θυμήθηκε κάποια μέρα πού φύσαγε δυνατός ἀέρας κι οἱ μεγάλες καστανιές λυγίζανε κι ἀνεμοδερόντανε σάν νά 'ταν μεθυσμένες, πετόντας σάν βολίδες ὀλοῦθε τά κάστανα καί τά σπασμένα τους κλαριά πάνω στούς περαστικούς. Ἐνα μικρό παιδί κοίταξε τότες νά φυλαχτεῖ μέσα στίς σοῦρες τοῦ φουστάνιου τῆς μάνας του. Αὐτό τότες τόν εἶχε συγκινήσει. Καί τώρα μιά σκέψη ἀνυπόφορη ἐπίμονα τοῦ ἔρχοταν στό μυαλό. Ὑστερα ἀπό λίγα λεπτά τό σῶμα του θά 'ταν σπασμένο, βαθιά παραχωμένο μέσα σ' ἕνα ἀβεστόλακκο κι αὐτός τότες δέ θά μποροῦσε διόλου νά νοιώθει τόν ἀέρα. Κι ὕστερα σιέφτηκε. Ἄν αὐτή ἡ ζωή, πού τώρα ἀπαρατοῦσε, ἦταν ἡ μοναδικιά του μέσα στό ἀνεμόδαρτο Σύμπαν, ἡ σκέψη ὅτι θά τήν ἔχανε τοῦ ἦτανε ἀνυπόφορη. Μά σάν ὑπῆρχε ἄλλη ζωή, θά θελε κι αὐτός ὅπως κι ἐκεῖνο τό παιδί νά κρύφει τό πρόσωπό του στά γόνατα τοῦ Πλάστη του γιά νά τό προστατέψει ἀπό τίς μύριες βολίδες πού ὀλοῦθε γύρω του κι ἀπάνω του πέφτανε καί τόν χτυπούσανε καί τόν πληγώνανε καί μέσα κεῖ νά κλάφει μ' ἀναφυλλητά καί νά ἡσυχάσει γιά πάντα.

Μά μπορεί -είχε δυό λεπτά ακόμα- μπορεί ο Υπουργός τῶν Ἐσωτερικῶν...

Καί προτοῦ νά καλονοιώσει, ὁ μπόγιας βρίσκονταν μέσ στο κελλί του. Αυτό ἦτανε. Ἦτανε αυτό. Αυτό ἦτανε λοιπόν πού πρεπε νά γίνει; Ἀχ μάνα μου ποῦ νά ξερες. Μά ὁ δεσμοφύλακας, πού ως τά τώρα φερνότανε σάν ἔμπιστος φίλος, ἄρχισε νά φωνάζει στό μπόγια: "Ἐ, σύ κουνήσου λιγάκι καί τέλειωνε" σάν ἡ μόνη του ἔννοια νά ἦτανε νά ξεμπλέξει ἀπ' αὐτή τή βρωμοδουλειά ὅσο μποροῦσε πλιό γλήγορα. Καί τότες ὁ Πράουντφουτ ἔνοιωσε σάν νά προδινότανε ἀπό τό φίλο του τό δεσμοφύλακα στόν ἄλλον. Αὐτός ὁ ἄλλος εἶχε μουστάκι ξανθό μέ τίς ἄκρες, γυρισμένες πρός τά κάτω καί μάτια γυαλιστερά ἀφύσικα σάν νά ταν ἀπό γυαλί κι ἔδειχνε τό γενικό του σουλούπι μέ τίς ἀργές του κινήσεις ἀνθρωπο μαλακό. Βλέποντάς τον ποτές δέ θά πίστευες πώς ἦτανε ὁ ἴδιος ἀνθρωπος πούκοβε μέ τά δόντια του τά κεφάλια τῶν ζωντανῶν ποντικιῶν.

Ὁ Πράουντφουτ θά ἠθελε νά τοῦ πεῖ πῶς κεῖνο τό μοιραῖο Σάββατο θέλανε ὁ Γουῆβερ κι αὐτός νά πᾶνε νά τόν βροῦνε. Σάν πηγαίνανε τότες δέ θά ταν σήμερα δῶ. Μά ὁ μπόγιας μέ τούς φύλακες ἔρχονταν ὅλο καί πιό κοντά του μέ τήν ἀπόφαση νά τόν ξεκάνουν ὅσο μπορούσανε πλιό σβέλτα μπροστά στά μάτια τοῦ διευθυντῆ τῆς φυλακῆς, τοῦ ἐφημέριου καί τοῦ γιατροῦ. Καλά. Naί, νά πεθάνει μά ὁ μόνος του ἡ τουλάχιστο νά τό κάναν μέ τρόπο. Πάνω στό μεθύσι του σκότωσε τόν Γουῆβερ κι ἦτανε πρόθυμος μέ τή ζωή του νά τό ξεπληρώσει, τό ὀρκιζότανε. Μά ὄχι ἔτσι. Ὁ μπόγιας μέ τά τσιράκια του κοίταγαν νά τόν στριμώξουν. Κι ἄξαφνα ἄρχισε νά παλεύει γιά νά σώσει τή ζωή του. Ποιό δικαίωμα εἶχαν; Ἄς ἀφήσουμε τίς ἀνοησίες στή μάντα. Ποιό δικαίωμα; Σάν ἀστραπή πέρασε τότες ἀπό τό μυαλό του ἡ σκέψη πῶς οἱ ἀνθρωποί τοῦ ὀρκωτοῦ δικαστηρίου βρίσκόντανε τούτη τή στιγμή στά σπίτια τους καί πῶς ναν ἤσυχτοι τόν πρῶνόν τους καφέ. Ποιό δικαίωμα; Ἀπό ποῦ ἔβρισκε τή δύναμη δέ μποροῦσε νά καταλάβει, μά τό σημαντικό τῆς φυλακῆς εἶχε χτυπήσει κι εἶχε στείλει καί τό στερνό του χτύπο ἔξω ἀπό τόν περίβολο τῆς φυλακῆς στό δρόμο γιά χάρη τῆς ψυχῆς του, πού θά πρεπε νά εἶχε ἀπό ὦρα παραδόσει κι ὁ Πράουντφουτ ακόμα πάλευε σκληρά μέ τό μπόγια καί τούς τρεῖς χεροδύναμους βοηθούς του, πού ἔξεραν μονάχα πῶς ἔπρεπε νά καταφέρουν νά τόν ξεκάνουν. Ἐπρεπε νά εἶχε ἐξουδετερωθεῖ ἐδῶ καί δέκα λεπτά. Ἀπό κανένα χαρτί επίσημο δέ μποροῦσε νά δικαιολογηθεῖ ἡ ἀπρόβλεπτη παράταξη τῆς ζωῆς του παρα πέρα ἀπό τίς ὀχτώ τό πρῶν. Ὁλοι τους τά χανε χαμένα κι εἶχανε σοκαριστεῖ. Ἦταν τρομερά ἀντικανονικό. "Μή. ὦ μή." "Ἦθελε νά τούς πεῖ - ἄς στεκόντουσαν γιά μιά στιγμή ν' ἀκούσουν - ἠθελε νά τούς πεῖ - ναί - νά τούς πεῖ πῶς ἦτανε μιά ψυχῆ, ἕνα σύμπαν μέ τόσα ἄλλα πράματα μέσα του καί πού δέν εἶχανε καμμιά σχέση μέ κεῖνον τό δαίμονα πού αὐτοί πάσκιζαν νά καταστρέφουνε. Ἦταν ἄδικο. Ἦτανε κρίμα ἕνα ὀλόκληρο σύμπαν νά χαθεῖ. Ἰσταθεῖτε. Γιά σκεφτεῖτε λίγο. Τί πα

τε νά κάνετε; "Όχι... Καί πάλευε μέ δύναμη άπίθανα μεγάλη κι ἄς τόν κρατούσανε τόσοι ἄνθρωποι, γιατί ἦτανε πιά σίγουρος πώς τίποτα εξόν από τή δύναμή του τή σωματική δέν ἀπόμενε γιά νά εμποδίσει τήν ἄγρια καί σκληρή ἀπόφαση νά τόν σκοτώσουν. "Όχι, δέν πρέπει!" παρακαλοῦσε μέ φυχή γιομάτη από χτηνώδη, τρομερό, ἀποτρόπαιο φόβο. Μά ὄλοι μαζί τόν σούρνανε, δίχως σταματημό σιγά σιγά μέ δυσκολία, μέ τόν εφημέριο μπροστά φέλνοντας περικοπέσάπό τή βίβλο. Κι ἄν - σνεφτότανε - υπήρχε Θεός, γιατί στεκότανε παρᾶμερα; Τί σοί Θεός ἦτανε γιά νά μή μπαίνει στή μέση; "Όχι. Όχι. Μή...". Μά κεῖνοι τόν τραβούσανε πάντα, τόν σούρνανε στό πεπρωμένο του. Τούς κοίταξε στά μάτια γιά νά βρεῖ κάποια σπίθα συμπόνιας. Μά ὄλοι τους ἦτανε ἄνθρωποι πού δίνανε περσότερη ἄξία στό καθῆκον από κάθε τί ἄλλο. Στό τέλος κατάφεραν νά τόν τραβήξουν ἔξω ἀπ' τό κελλί του. Καί ξάφνου τότε, καθώς στεκότανε στήν ἄκρη τῆς αἰωνιότητος ἢ τοῦ τίποτα, ἔνοιωσε νά κουκουλῶνε - ται ἀπό παγωμένο κύμα ἀνείπωτου τρόμου. Καί τότες ο μπόγιας, πού κάτι ἔκανε στό λαιμό του, φάνταξε στόν κατάδικο Πράουντφουτ σά φίλος στενός πού τόν βοηθοῦσε νά μπαρκάρει, γιά μισεμό κι ὄλοιοι ἄλλοι πού ἴσανε κοντά ἦτανε οἱ φίλοι πού ῥθανε στό μουράγιο νά τόν ξεπροβοδώσουνε προτοῦ ἀνέβει στό καράβι γιά τό φοβερό ταξίδι του. Καί γι αὐτό κι αὐτός κολλοῦσε ἀπάνω τους καί μ' ἀδερφική συγκίνηση τούς ἀγκάλιαζε γιά τό ὦρα καλή. Μά κεῖνοι μοιάζαν σά νά μήν εἶχανε καιρό γιά τέτοια. Κεῖνο πού τούς ἔνοιαζε ἦτανε νά τελειώσει τό πέσιμο... Καί νά ἦρθε. Καί τότες ὄλα σνεπᾶστηκαν ἀπό μαῦρα πηχτά σκοτάδια.

"Ἀρχισε νά ξυπνάει τό μεγάλο λιμάνι, πού τό σκέπαζε ἀκόμα τό πούσι τῆς νυχτιάς. Ἀπό κάποιο τέρμα ξεκίνησε τό πρῶτο τραῦ. Ἦτανε μισοάδειο. Ὁ εἰσπράχτορας σηκώθηκε τεμπέλικα γιά νά μαζέψει τά λεφτά τῶν εἰσιτήριων. Οἱ εφημερίδες εἶχανε τυπώσει ἀγγελίες μέ μεγάλα κόκκινα γράμματα καί τίς μοιράσανε στούς εφημεριδοπῶλες πού στεκότανε στίς γωνιές τῶν δρόμων.

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ: Η ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΑΟΥΝΤΦΟΥΤ

Οἱ βιαστικοί διαβάτες τίς ἀγόραζαν καί σταματούσανε γιά νά διαβάσουνε μ' ἀρρωστημένη περιέργεια.

Ὁ Πράουντφουτ διῆλθε νύκτα ἤρεμον καί ἡσθάνθη μεγάλην ἀνακουφισιν μετά τήν εξομολόγησίν του πρὸς τόν εφημέριον τῶν φυλακῶν, πρὸς τόν ὁποῖον ἠμολόγησε μετὰ συντριβῆς τήν διάπραξιν τοῦ ἀποδιδομένου εἰς αὐτόν φόνου τοῦ Γουῆβερ. Ὁ κατάδικος ἐπρογευμάτισεν ἔλαφρῶς καί κατόπιν μέ σταθερόν βῆμα ἐπροχώρησεν ἀπαθῶς πρὸς τήν ἀγχόνην. Ἀπό τῆς στιγμῆς τῆς ἐκκινήσεώς του ἀπό τόν θάλαμον φυλακίσεώς του μέχρι τῆς δι' ἀγχόνης ἐκτελέσεως μετά βίας παρῆλθον 25 δευτερόλεπτα τῆς ὥρας.

Οὐίλλιαμ Τζέραρντι (William Gerard), σύγχρονος βρετανός λογοτέχνης. Διασκευῆ στά ἑλληνικά Δημήτρη Θεοδωρίδη

Β' ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΔΟΛΟΦΟΝΟΥ

Τό πρόσωπο τοῦ δολοφόνου, φυσικά ἐσεῖς πῶς νά τό δεῖτε
ἀφοῦ συντρίψατε
μέ τίς γροθιές σας ὅλους τούς καθρέφτες;

Βασίλης Λιάσκας
'Από τήν ποιητική συλλογή " Ἀτέλειωτη ἄσφαλτος"

Γ' Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΙ ΟΧΙ Η ΚΡΕΜΑΛΑ

Τόνκαιρό τῆς πρώτης ἐμφάνισης τῆς ἀνθρωπότητας πάνω στή
γῆ, τό σπίτι τῆς κοινωνίας στεριωνότανε ἀπάνω σε τρεῖς κολῶ-
νες, τή Δεισιδαιμονία, τήν Τυραννία, τή Σκληρότητα. Ἐδῶ κι
ἀρκετό καιρό κάποια φωνή ἀναφώναζε μέ χαρά: " Ἡ Δεισιδαιμονία ἔ-
φυγε". Τελευταῖα κάποια ἄλλη φωνή εἶπε: " Ἡ Τυραννία μᾶς ἀδεια-
σε τή γωνιά". Ἦρθε πιά ο καιρός γιά μιὰ τρίτη φωνή νά φωνάξει:
" Ὁ Δῆμιος ἐξαφανίστηκε". Ἔτσι οἱ βάρβαρες συνηθειες των πα-
λιῶν καιρῶν ἤ μιὰ πίσω ἀπ' τήν ἄλλη πέφτουν. Ἔτσι τό θέλει ἡ
Θεία Πρόνοια γιά νά ἀνεβάσει τό σημερινό ἀνθρώπο πιο ἀψηλά στό
στρατί τῆς ἐξέλιξης.

Ἄς μή θαρροῦμε πῶς ἡ κοινωνική τάξη θά χαθεῖ μαζί μέ τό χά-
σιμο τῆς κρεμάλας, πῶς τό κονάκι τῆς κοινωνίας θά πέσει γιατί
θά λείπει ἡ ἀπαίσια πέτρα τῆς γωνιάς του. Πολιτισμός θά πεῖ ο-
λόκληρη σειρᾶ ἀπό καθημερινές ἀλλαγές στή μορφή.

Και νά ποιᾶ βοήθεια ζητᾶμε ἀπό σᾶς. Ζητᾶμε οἱ ποινικοὶ νό-
μοι μας νά γίνουν πολιτισμένοι. Ζητᾶμε οἱ εὐγενικές ἐντολές τοῦ
Χριστοῦ νά διαποτίσουν τ' ἄρθρα τοῦ Ποινικοῦ Κώδικα καί νά τά
κάνουν νά λάμπουν ἀπό φῶς κι ἀνθρωπιά. Νά βλέπουμε τό ἔγκλημα
σάν ἀρρώστια, οἱ δικαστές νά παραμεριάζονται ἀπ' τοὺς γιατρούς,
τά κάτεργα ἀπ' τά νοσοκομεῖα. Λευτεριά καί γειά νά σημαίνει τό
ἴδιο. Βάλσαμο καί λάδι νά χύνουμε κεῖ πού ἄλλοτε βάζαμε σίδε-
ρο καί φωτιά. Νά γιατρεύουμε τό κακό μέ συμπόνια κι ὄχι μ' ὀργή
Ζητᾶμε αὐτή τήν ἀπλή κι υπέροχη ἀλλαγή.

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΑ ΠΑΡΕΙ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΡΕΜΑΛΑΣ

Βικτόρ Οὐγκό (Victor Hugo, 1802 - 1885). 'Από τόν πρόλο-
γο τοῦ βιβλίου του " Ἡ στερνὴ μέρα τοῦ κατάδικου"
Μετάφραση Δημήτρη Θεοδορίδη

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

(συνέχεια)

ΑΝΑΜΕΣΑ ΟΥΡΑΝΟΥ ΚΑΙ ΓΗΣ

'Από τόν 'Ανάθιστο Ύμνο:	Χαῖρε κλίμαξ, χαῖρε γέφυρα σελ.	21
"Αν. Μπέζαντ	Γέφυρες	31

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΤΕΓΙΑΡ ΝΤΕ ΣΑΡΝΤΕΝ

Μαρίας Οἰκονόμου	Πιέρ Τεγιάρ ντέ Σαρντέν	"	37
Πιέρ Τεγιάρ ντέ Σαρντέν	"Ύμνος στήν ὕλη	"	40

ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΦΡΑΝΚ

Μαρίας Οἰκονόμου	"Αννα Φράνκ	"	42
"Αννας Φράνκ	Σκέψεις	"	44

ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ

Τόμας Μίντλτον	Στή συγείδησή σου διάβασέ με"	45	
Βιετζίλ Γκεοργκίου	Ο εχθρός σας	"	46
Καμπίρ	Κάστες (ποίημα)	"	46

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΤΙΜΟΥ ΒΡΑΤΣΑΝΟΥ

Θ. ΕΝ., ΘΥΡΣΟΣ, ΠΕΛΕΚΑΝ	Δυό χρόνια	"	46
Δημήτρη Θεοδωρίδη	Δυό χρόνια πέρασαν(ποίημα)	"	46

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

Ούίλλιαμ Τζέρεμι	'Από τήν κακή μεριά	"	47
Βασίλη Διάσκα	Τό πρόσωπο του δολοφόνου (στίχοι)	"	47
Βικτόρ Ούγκό	Ο Σταυρός κι ὄχι ἡ κρεμάλα	"	47

Ε Ι Κ Ο Ν Ε Σ

Τζών Σ. Τάρτζεντ	Ούίλλιαμ Μπάτλερ Γέητς	"	48
---	'Η ἐπιτύμβια στήλη τῆς Ηγησῶς"	"	48
---	Πιέρ Τεγιάρ ντέ Σαρντέν	"	48
---	"Αννα Φράνκ	"	48

